

**Uchwała Nr XXII/135/2017
Rady Gminy Bielsk Podlaski
z dnia 10 lutego 2017 roku**

**w sprawie przyjęcia „Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski
na lata 2016 – 2020”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. z 2016r., poz. 446 z późn. zm.) w związku z art. 19 ust. 3b ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku zasady prowadzenia polityki rozwoju (j.t. Dz. U. z 2016r., poz. 383 z późn. zm.) uchwała się, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Program Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski na lata 2016 – 2020” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Bielsk Podlaski.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICĄCY RADY

mgr Andrzej Grzegorz Tymuński

*Załącznik
do uchwały Nr XXII/135/2017
Rady Gminy Bielsk Podlaski
z dnia 10 lutego 2017 roku*

**PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO
GMINY
BIELSK PODLASKI
NA LATA 2016-2020**

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Spis treści

I.	WSTĘP.....	3
II.	OBSZAR I CZAS REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU LOKALNEGO	4
III.	AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PROGRAMU	5
	1. Położenie geograficzne i środowisko naturalne.....	5
	2. Gospodarka.....	18
	3. Demografia i struktura zatrudnienia.....	24
	4. Sfera społeczna i bezpieczeństwo.....	35
	5. Infrastruktura techniczna	43
	6. Finanse.....	47
	7. Ochrona zdrowia.....	58
	8. Turystyka i ośrodki sportowo-rekreacyjne.....	60
	9. Oświata i kultura.....	63
IV.	ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH (SWOT) GMINY	72
V.	ANALIZA KLUCZOWYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	80
VI.	OKREŚLENIE MISJI, WIZJI ORAZ CELÓW STRATEGICZNYCH GMINY	83
VII.	PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE O ZNACZENIU STRATEGICZNYM DLA ROZWOJU GMINY.....	85
VIII.	PLAN FINANSOWY GMINY NA LATA 2016-2020.....	89
IX.	REALIZACJA PRIORYTETOWYCH ZADAŃ I PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH W LATACH 2016-2020.....	93
X.	POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA.....	118
XI.	OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PROGRAMU ROZWOJU LOKALNEGO.....	127
XII.	SYSTEM WDRAŻANIA.....	129
XIII.	SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ	131
	SPIS WYKRESÓW.....	134
	SPIS TABEL	135

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

I. WSTĘP

Planowanie strategiczne należy traktować jako świadomy, systematyczny i ukierunkowany na przyszłość proces przygotowywania i podejmowania – przez władze samorządowe – decyzji dotyczących przyszłego poziomu rozwoju gminy, stopnia zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej oraz koordynacji i integracji działań podejmowanych dla realizacji przyjętego planu, uwzględniających zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwojowe.

Program Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski to zestaw działań, które mają zostać podjęte w określonym otoczeniu, określonym terminie i zmierzających do długotrwałego i zrównoważonego rozwoju gminy Bielsk Podlaski. Rozwój lokalny jest wynikiem jednoczesnej działalności, na tym samym terenie, różnych podmiotów władzy publicznej, organizacji pozarządowych, przedsiębiorstw i poszczególnych obywateli. Działania te powinny się wzajemnie uzupełniać tak, by w sumie przyczyniały się do wzrostu gospodarczego, cywilizacyjnego i kulturowego. Program Rozwoju Lokalnego odpowiada trosce lokalnego samorządu o rozwój gminy w szybko zmieniającym się i coraz bardziej konkurencyjnym otoczeniu. Planowanie strategiczne znacznie zwiększa prawdopodobieństwo sukcesu i umożliwia racjonalne gospodarowanie zasobami i potencjałem gminy.

Środki publiczne są podstawowym narzędziem realizacji Programu Rozwoju Lokalnego. Jednak ambitne zamierzenia przekraczają możliwości finansowe samorządu. Dlatego konieczne będzie stosowanie takich metod działania jak: pozyskiwanie pozabudżetowych środków (w tym z Unii Europejskiej) na inwestycje, przedsięwzięcia publiczne - prywatne, współpraca międzygminna oraz z władzami powiatowymi i regionalnymi. Samorząd gminny wytycza i zatwierdza działania - wykonalne technicznie, realne ekonomicznie i akceptowalne społecznie, ale nie może pozostać jedynym ich realizatorem.

Program Rozwoju Lokalnego określający problemy i wytyczający cele ma służyć wykorzystaniu szans gminy jak również uświadomić mieszkańcom rolę poszczególnych instytucji w jego wdrażaniu. Stwarza również zbiór oczekiwań mieszkańców, pozostających do uwzględnienia przez władze gminy przy podejmowaniu decyzji.

II. OBSZAR I CZAS REALIZACJI PROGRAMU ROZWOJU LOKALNEGO

Polityka lokalna to celowe działanie w pierwszej kolejności zmierzające do wyznaczenia celów społeczno-gospodarczych, a następnie uruchomienia środków potrzebnych do realizacji tych celów zgodnie z potrzebami i możliwościami danego obszaru.

Niniejszy Program Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski będzie realizowany na całym obszarze gminy w latach 2016-2020. Jego zadaniem jest określenie priorytetowych zadań inwestycyjnych na lata 2016-2020 oraz źródeł ich finansowania z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej oraz innych źródeł w okresie programowania 2014-2020.

W niniejszym opracowaniu będą określone warunki racjonalnego inwestowania w gminie, przedstawione najbardziej uzasadnione projekty inwestycyjne przewidziane do realizacji na kolejny okres programowania Unii Europejskiej 2014-2020, czyli projekty których realizacja będzie miała szczególny wpływ na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Program Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski ma być punktem odniesienia dla działań o charakterze rozwojowym, podejmowanych z zasobów własnych, jak również ma pomóc w określeniu wysokości interwencji z funduszy unijnych.

III. AKTUALNA SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA NA OBSZARZE OBJĘTYM WDRAŻANIEM PROGRAMU

1. Położenie geograficzne i środowisko naturalne

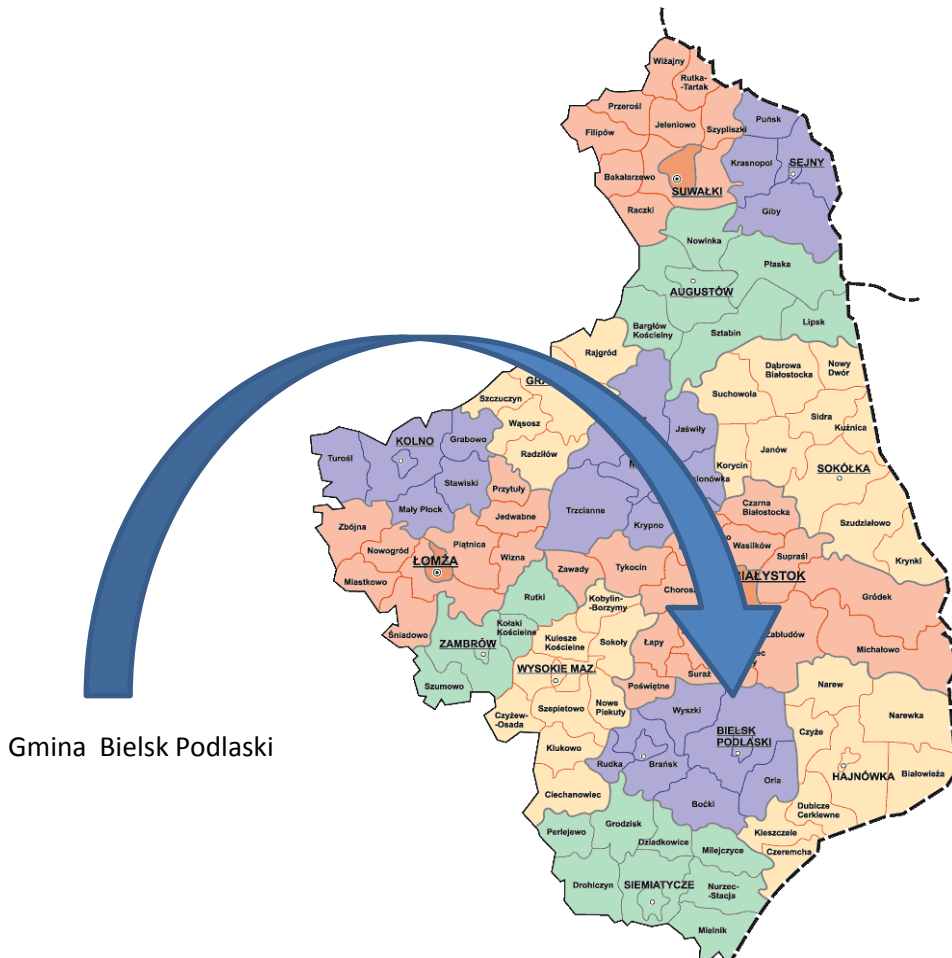
Gmina Bielsk Podlaski położona jest w północno-wschodniej części Polski, w południowej części województwa podlaskiego. Zajmuje obszar 429,79 km², co stanowi 31,03% powierzchni powiatu bielskiego (1 miejsce w powiecie na 8 gmin) oraz 2,13 % powierzchni województwa. Graniczy z dwoma powiatami: od północy z białostockim (gmina Zabłudów, Juchnowiec Kościelny i gmina Michałowo), od wschodu z hajnowskim (gmina Czyże i gmina Narew), od południa z gminą Orla i gminą Boćki oraz od zachodu z gminą Brańsk i gminą Wyszki.

Geograficznie gmina obejmuje Równię Bielską oraz Dolinę Górnej Narwi. Gmina położona jest na styku kultury białoruskiej, polskiej i ukraińskiej.

Terytorialnie gmina podzielona jest na 52 sołectwa (Augustowo, Bańki, Bolesty, Brześcianka, Chraboły, Deniski, Dubiażyn - Podbiele, Grabowiec, Haćki, Hołody, Hryniewiczze Duże, Hryniewiczze Małe - Rzepniewo, Husaki, Knorozy, Knorydy, Kotły – Biała – Orlanka, Kozły - Rajki, Kozyno - Stupniki, Krzywa, Lewki, Łoknica, Łubin Kościelny, Łubin Rudółty, Malinowo, Mięgisze, Mokre, Nałogi, Ogrodniki, Orzechowicze, Parcewo, Pasyнки, Pietrzykowo Gołąbki – Pietrzykowo Wyszki, Piliki - Dobromil, Pilipki, Ploski, Plutycze - Jacewicze, Proniewiczze, Rajsk, Saki, Sierakowizna, Skrzypki Duże, Skrzypki Małe, Sobótka, Stołowacz, Stryki, Szastały, Treszczotki, Truski, Widowo, Woronie, Zawady, Zubowo).

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Rysunek 1. Mapa województwa podlaskiego

Gmina Bielsk Podlaski

Rysunek 2. Mapa powiatu bielskiego

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Rzeźba terenu

Gmina Bielsk Podlaski położona jest w obrębie dwóch mezoregionów: Doliny Górnej Narwi na północy i Równiny Bielskiej w środkowej i południowej części gminy.

Przeważająca część Gminy Bielsk Podlaski położona jest w obrębie Równiny Bielskiej. Główne występujące tu jednostki morfologiczne to:

- ✓ wysoczyzna morenowa falista;
- ✓ równiny wodnolodowcowe i sandrowe;
- ✓ równiny zastoiskowe;
- ✓ na niewielkiej powierzchni wysoczyzna morenowa płaska;
- ✓ doliny głównych cieków powierzchniowych.

Jednostki te urozmaiczone są licznie występującymi drobnymi formami morfologicznymi takim jak:

- ✓ wzgórza morenowe;
- ✓ kemy;
- ✓ wzgórza akumulacji szczelinowej;
- ✓ wydmy;
- ✓ zagłębienie bezodpływowe i przepływowe;
- ✓ dolinki erozyjno-denudacyjne.

Równina Bielska to lekko falisty obszar moreny dennej, miejscami jest silnie zdenudowany – można ją wtedy określić jako płaską. Wysokości na wysoczyźnie wahają się od nieco poniżej 135 m. n. p. m. (część północna) do około 167 m n.p.m. (część południowa i wschodnia). Na północ od Bielska Podlaskiego znajduje się rozległa, płaska równina zastoiskowa urozmaicona licznymi, niewielkimi (8 – 12 m wysokości względnej), lecz wyraźnie zaznaczającymi się w morfologii kemami. Na południe od tej strefy występuje pas wzgórz czołowo morenowych (okolice Augustowa, Stryk, Kolonii Brześcianki), zaznaczających maksymalny zasięg lądolodu stadiału środkowego zlodowacenia Warty. Wysokości względne tych wzgórz wynoszą 10 – 20 m. W pasie moren czołowych, w rejonie wsi Hołody zaznacza się podłużna, wąska forma powstała w wyniku akumulacji szczelinowej. Prawie płaski grzbiet wzniesienia osiąga wysokość około 150 m n.p.m., lecz jest forma już silnie zdenudowana, gdyż wysokości względne osiągają w tym rejonie około 3 m.

Północną część gminy Bielsk Podlaski obejmuje dolina Narwi. Jej dno odpowiada tarasowi zalewowemu i łączy się z dnami dolin dopływów tej rzeki. Taras zalewowy ma zróżnicowaną szerokość wahającą się od kilkuset metrów do ponad 1,5 km. Leży ona na wysokości 0,5 - 3,0 m nad poziomem

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

rzeki, a jego wysokość względna zwiększa się wraz z biegiem rzeki. Wysokość bezwzględna powierzchni tarasu kształtuje się w granicach 121 m n.p.m. do prawie 127 m n.p.m. Taras jest wykształcony symetrycznie i po obu stronach koryta ma prawie taką samą szerokość. Na jego powierzchni występują liczne starorzecza, tworzące miejscami gęstą sieć wąskich zagłębień o długości 100 – 200 m.

W rzeźbie terenu całej gminy, szczególnie w jej centralnej części występują liczne niecki wytopiskowe. Są one zróżnicowane zarówno jeśli chodzi o wielkość jak i o kształt. Zagłębienia odznaczają się niewielkimi zakłębłościami oraz płaskimi podmokłymi dnami. Głębokość zagłębień nie przekracza 10 m, w części z nich rozwinęły się torfy.

Rzeźba terenu całej gminy jest stosunkowo mało przekształcona antropogenicznie. Można wymienić w tym kontekście grodzisko z okolic wsi Haćki. Zostało one usytuowane na pagórku kemowym, który sztucznie nadbudowano. Inne formy antropogeniczne to wyrobiska po piaskach i żwirach, liczne w północnej części gminy oraz w rejonie wsi Augustowo, gdzie zlokalizowane jest składowisko odpadów komunalnych. W krajobrazie zaznaczają się również liniowe formy antropogeniczne: nasypy i wykopy drogowe oraz kolejowe, a w szczególności nieczynna linia kolejowa Bielsk Podlaski – Białowieża.

Budowa geologiczna

Pod względem geologicznym obszar gminy Bielsk Podlaski znajduje się w obrębie obniżenia Podlaskiego. Północny skraj gminy położony jest w granicach wyniesienia Mazursko – Suwalskiego. Obie jednostki wchodzi w skład platformy wschodnioeuropejskiej. Podłoże osadów czwartorzędowych stanowią głównie osady miocenu, a w północnej części gminy także oligocenu. Miąższość pokrywy czwartorzędowej wynosi ok. 70-100 m. Czwartorzęd reprezentowany jest przez osady zlodowaceń począwszy od podlaskiego do środkowo – polskiego, które są przedzielone osadami interglacjalnymi. Zlodowacenie podlaskie reprezentują gliny zwałowe szare, bardzo sprasowane, przykryte na 10 m grubą warstwą piasków i żwirów rzecznych. Największy udział w budowie geologicznej gminy mają utwory zlodowacenia środkowo – polskiego. Zastoinowe osady ilasto – mułkowo – piaszczyste osiągają miąższość ok. 15 m są najstarszymi osadami czwartorzędowymi, odsłaniającymi się na powierzchni terenu – w zboczach dolin rzecznych. Zajmują one dość duże obszary na północ od Bielska Podlaskiego w okolicach Zubowa i Pasynek. Gliny zwałowe zajmują znaczną powierzchnię w środkowej i południowej części gminy. Glinę zwałową pokrywają osady powstałe podczas postępu lodowca. Są to piaski, żwiry i głazy budujące wzniesienia moren czołowych w okolicy Chraboł, Pasynek, Augustowa, Proniewicz, Dubiażyna i Knoryd. Są one dość często eksploatowane dla potrzeb budownictwa drogowego i indywidualnego. Piaski i żwiry wodnolodowcowe (sandrowe) zajmują dość duże obszary

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

w zachodniej części gminy między Strykami a Grabowcem, we wschodniej w okolicy Pasynek i Łoknicy, a na południu w okolicy Dubiażyna.

W północnej części gminy, na południe od doliny Narwi występują żwiry i piaski sandrowe stadiału północno – mazowieckiego. Utwory holoceniowe w postaci torów występują w zagłębieniach bezodpływowych oraz dolinach Narwi, Orlanki, Białej, Łoknicy i Strabelki.

Surowce mineralne

W gminie Bielsk Podlaski, wg *Bilansu zasobów kopali i wód podziemnych na koniec roku 2013*, istniało 17 udokumentowanych złóż kopalin, w tym złoża kruszywa naturalnego stanowiły 100%. Wśród kruszyw naturalnych, największe znaczenie ma wydobycie piasku i żwiru (17 złóż – 100%). W ramach udokumentowanych złóż kopalin kruszyw naturalnych w gminie można wyróżnić: złoża eksploatowane - 9, złoża o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A+B+C1) - 5, złoża z których wydobycie zostało zaniechane - 2, złoża o zasobach prognostycznych – 1.

Największe zasoby geologiczne złóż piasków i żwirów w gminie zlokalizowane są na terenie miejscowości Dubiażyn.

Warunki klimatyczne

Teren gminy znajduje się pod wpływem klimatu umiarkowanego przejściowego z zaznaczającymi się wpływami kontynentalnymi. Położony jest w regionie podlaskim – (obejmujący centralną i południową część województwa podlaskiego) o najbardziej zaznaczonych cechach kontynentalizmu termicznego i dużym zróżnicowaniu opadowym. Wzdłuż południowej granicy regionu klimatycznego stopniowo ustępują cechy kontynentalne klimatu na korzyść warunków oceanicznych.

Rejon gminy charakteryzuje się średnio korzystnymi warunkami klimatycznymi. Położony jest w chłodnej dzielnicy podlaskiej. Klimat charakteryzuje się krótkim okresem wegetacji (200-210 dni), długim okresem zalegania pokrywy śnieżnej (80-87 dni), późnymi wiosnami i wczesnymi jesiennymi przymrozkami (liczba dni mroźnych poniżej 60, dni z przymrozkami do 138), maksimum opadów przypadające na okres letni (550-650 mm) oraz dominacją wiatrów z sektora zachodniego.

Średnia roczna wilgotność powietrza wynosi 81%. Maksimum roczne występuje w listopadzie, minimum w końcu wiosny i pierwszej połowie lata. Mgły najczęściej obserwowane są w październiku i listopadzie przy ogólnej ilości 35 dni średnio na rok. Średnia częstotliwość burz 14,7 dni. Burze najczęściej występują w miesiącach letnich (czerwiec, lipiec, sierpień). Średnioroczne zachmurzenie wynosi 6,9 pokrycia nieba, ilość dni pogodnych 26,3; pochmurnych 150. Wiatry najczęściej występują

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

z kierunku południowo-zachodniego, południowego oraz północno – zachodniego. Średnia wielkość sumy opadów atmosferycznych wynosi około 560 mm, z czego na okres wegetacji przypada 360 mm.

Zasoby wodne

Wody powierzchniowe

Sieć rzeczna na terenie gminy jest dobrze rozwinięta. Główną rzeką jest Narew, która płynie ze wschodu na zachód w północnej części omawianego obszaru. Zlewnia Narwi o powierzchni (na obszarze Polski) 53 873 km² cechy typowe dla zlewni nizinnej. Rzeka ma charakter meandrujący, tworząc rozległą podmokłą i bagienno-torfową dolinę. Obszar doliny Narwi jak i niewielkich powierzchniowo terenów przyległych zagrożony jest powodzią. Jednak żadne tereny zwartej zabudowy położone w gminie Bielsk Podlaski nie znajdują się w zasięgu wielkiej wody o prawdopodobieństwie 1%. Przez południowo-zachodnią część gminy przebiega dział wód powierzchniowych pomiędzy Narwią i Bugiem. Do największych lewobrzeżnych dopływów Narwi, przepływających przez gminę Bielsk Podlaski należą rzeki: Łoknica, Orlanka i Biała (dopływ Orlanki) oraz w części zachodniej Strabelka i Wałęga. Rzeki te mają na ogół przebieg z południa na północ. Płyną przez rozległe obszary zagłębień wytopiskowych jak również wykorzystują dawne doliny wód roztopowych.

Na terenie gminy brak jest dużych naturalnych zbiorników wód powierzchniowych, natomiast bardzo licznie występują niewielkie stawy i oczka wodne. W obowiązującym studium wskazano potencjalne tereny, w rejonie wsi Łoknica i Ogrodniki, do utworzenia zbiorników wodnych małej retencji. Sieć hydrograficzną uzupełniają małe dopływy głównych rzek oraz system rowów melioracyjnych. W rejonie wsi Stryki znajdują się źródłiska rzeki Wałęgi i Lubki, które należą do zlewni Narwi oraz rzeki Bronki należącej do zlewni Bugu.

Jakość wód powierzchniowych na terenie gminy jest zła. Zjawisko to jest związane z jednej strony z nieuregulowaną gospodarką ściekową na większości terenów zwartej zabudowy, jak również ze spływem powierzchniowym zanieczyszczeń z otaczających doliny rzeczne pól, powstających w wyniku postępującej chemizacji rolnictwa.

Wody podziemne

W rejonie gminy Bielsk Podlaski występują dwa główne piętra wodonośne –czwartorzędowe i trzeciorzędowe. Główne użytkowe poziomy wodonośne występują w obrębie utworów

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

czwartorzędowych i związane są z osadami piaszczystymi zlodowacenia środkowopolskiego oraz południowopolskiego jak również interglacją mazowieckim. W piętrze trzeciorzędowym występują poziomy wodonośne o funkcji podrzędnej.

Przeważająca część gminy Bielsk Podlaski położona jest w granicach części wód podziemnych JCWPd-55, w obrębie której występują piętra wodonośne czwartorzędu, neogenu, paleogenu, kredy oraz jury. Głównie znaczenie użytkowe ma piętro wodonośne czwartorzędu. System wodonośny charakteryzuje się złożoną strukturą, powstałą w trakcie następujących po sobie transgresji i recesji lądolodu.

Pierwszy poziom tworzą przede wszystkim osady wodnolodowcowe i rzeczne – piaski i żwiry, zdeponowane przed dolnym stadiem zlodowacenia Warty. Warstwa wodonośna występuje do głębokości 60 m. Miąższość warstwy jest zmienna i lokalnie może przekraczać 40 m. Najpłytszy poziom wodonośny zasilany jest infiltracyjnie. Główną bazę drenażu dla płytkiego systemu krążenia stanowi dolina Narwi. Poza drenażem rzeczonym istotną rolę odgrywa tu ewapotranspiracja na obszarach bagiennych. Poza doliną Narwi strefy drenażu wód podziemnych związane są z dolinami głównych dopływów, w tym m.in.: Łoknicy, Orlanki, czy Strabelki.

Drugi poziom wodonośny związany jest z warstwami piaszczysto-żwirowymi o genezie wodnolodowcowej i rzecznej, zalegającymi powyżej glin zwałowych i osadów zastoiskowych zlodowaceń południowopolskich. Poziom jest dobrze izolowany od powierzchni terenu. Lokalnie poziom jest wyraźnie wielodzielny, a role warstw rozdzielających pełnią gliny zwałowe i osady zastoiskowe zlodowacenia Odry i zlodowacenia Liwca. Typowe miąższości zagregowanego poziomu wynoszą 40-60 m, a lokalnie sięgają ponad 80 m. Poziom występuje zwykle do głębokości 80-140 m. Warstwa wodonośna zasilana jest przede wszystkim przez okna hydrogeologiczne. Drenaż poziomu zachodzi głównie w dolinie Narwi.

Trzeci poziom wodonośny budują piaszczysto-żwirowe osady wodnolodowcowe związane ze zlodowaczeniami południowopolskimi. Warstwa wodonośna występuje przeważnie do głębokości 160-200 m i osiąga miąższość 15-35 m. Zasilanie odbywa się na drodze przesączania przez osady trudno przepuszczalne. Przepływ wód odbywa się ku dolinie Narwi.

Kolejnym piętrzem o walorach użytkowych jest piętro paleogeńskie, reprezentowane przez zagregowany poziom wodonośny, obejmujący osady eocenu i oligocenu. W południowej części jednostki (w tym w obrębie gminy Bielsk Podlaski) osady te tworzą ciągłą pokrywę i osiągają miąższość dochodzącą do 50 m. Warstwa wodonośna zbudowana jest z piasków glaukonitowych, z przewarstwieniami mułków i iłów, a poziom znajduje się płycej niż np. na północy JCWPd, tj. do

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

głębokości 140-160 m. Warstwa wodonośna zasilana jest na drodze przesączania poziomy nadległe. Przepływ wód odbywa się w kierunku doliny rzeki Narew.

Wyniki badań przeprowadzonych w 2012 r. wskazują na zadowalający stan chemiczny wód podziemnych. Stwierdzono podwyższoną zawartość żelaza neogenicznego oraz obniżoną zawartość tlenu. Ogólnie stan wód podziemnych oceniany jest jako dobry, zarówno pod względem ilościowym, jak również jakościowym.

Lasy

Lasy na terenie gminy Bielsk Podlaski należą administracyjnie do Nadleśnictwa Bielsk, podlegającego Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku. Lesistość gminy przedstawia się następująco.

Tabela 1. Lesistość Gminy Bielsk Podlaski w 2014 roku

Ogólna pow. gminy w ha	Powierzchnia lasów w gminie Bielsk Podlaski				Lesistość w %	
	Publiczne		Prywatne			Razem ha
	ha	%	ha	%		
42 994	4499,06	49,24	4637,80	50,76	9136,86	21,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2014 roku, lasy w gminie Bielsk Podlaski zajmują powierzchnię 9136,86 ha, tj. 21,3 powierzchni ogólnej gminy. Lasy prywatne stanowią 82,74% ogólnej powierzchni lasów. Natomiast lasy publiczne stanowią 17,2% powierzchni ogólnej lasów w gminie. Lesistość gminy Bielsk Podlaski (21,3%) jest większa od przeciętnej lesistości w powiecie bielskim (20,2%), ale mniejsza od lesistości w województwie podlaskim (30,7%).

W gminie brak jest dużych, zwartych kompleksów leśnych. Jedynie w południowo-zachodniej części gminy występują większe połacie lasu. Drzewostany są najczęściej dwugatunkowe, co odzwierciedla mniejszą żyzność siedlisk i uboższą strukturę pionową drzewostanów. Blisko 98% drzewostanów na terenie Nadleśnictwa Bielsk, to drzewostany jednopiętrowe. W drzewostanie dominuje sosna (blisko 77% udział), najczęściej z domieszką olszy i brzozy (po około 6%) oraz świerka (prawie 5%) i dębu (około 3,5%). Na większości areалу leśnego Nadleśnictwa Bielsk (ponad 84% powierzchni) występują drzewostany zgodne z siedliskiem.

Średni wiek lasów na terenie Nadleśnictwa, to 33 lata. Rozpiętość klas wieku wynosi 20 lat :

- ✓ I klasa wieku (drzewostany od 0 do 20 lat) – 21%,
- ✓ II klasa wieku – 30%,

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ III klasa wieku – 33%,
- ✓ IV klasa wieku – 10%,
- ✓ V klasa wieku – 3%,
- ✓ VI klasa wieku i starsze – 1%.

Warunki glebowe

Gleby w gminie wykazują niewielkie zróżnicowanie przestrzenne. Ponad 60% gleb zostało wykształconych z glin. W okolicach miasta Bielsk Podlaski występują duże kompleksy gleb płowych najczęściej podścielonych gliną.

Pod względem typologicznym dominują tu gleby opadowo – glejowe z dużym udziałem brunatnych i czarnych ziem. Gleby w większości należą do III a i b oraz IV a i b klasy bonitacyjnej. Zajmują one powierzchnię ok. 76% ogólnej powierzchni gruntów ornych.

Zwarte kompleksy najlepszych gleb zlokalizowane są w okolicach wsi Widowo, Parcewo, Augustowo, Skrzypki Duże, Rajsk, Pasyнки i Zubowo. W północnej nadnarwiańskiej części gminy w rejonie wsi Plutycze, Chraboły, Ploski występują nieco gorsze, bardziej zróżnicowane warunki glebowe.

Obszar gminy należy do jednej z najlepszych w województwie pod względem jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Gleby kompleksu pszennego bardzo dobrego na terenie gminy Bielsk Podlaski nie występują. Najlepsze gleby w gminie zaliczane są do kompleksu pszennego dobrego są to przede wszystkim czarne ziemie zdegradowane i gleby szare, gleby brunatne właściwe, wylugowane i kwaśne, miejscami bielcowe. Gleby te wytworzone z pyłu i gliny położone na terenie płaskim. Posiadają one płytki lub średnio głęboki poziom próchnicy, dobrą pojemność wodną i strukturę. Są to gleby lekkie i łatwe do uprawy. Występują przede wszystkim w okolicach wsi Dobromil. Duże powierzchnie gleby tego kompleksu znajdują się również w rejonach Parcewa, Sierakowizny, Skrzypek Małych i Zawad. Gleby kompleksu pszennego wadliwego – występujące sporadycznie na omawianym obszarze. Posiadają one płytki poziom próchnicy, dobrą strukturę, są przepuszczalne i przewiewne. Grunty orne tego kompleksu są okresowo suche. Niewielkie ich powierzchnie znajdują się w okolicy wsi Biała. Kompleks żytni bardzo dobry – jest powszechny na terenie gminy. Charakteryzuje się dużą zasobnością w składniki pokarmowe. Gleby te zajmują położenie płaskie o dobrym odpływie, jednak w pewnych okresach mogą być zbyt wilgotne. Należą do łatwych i lekkich w uprawie. Największe rozprzestrzenienie mają w okolicach: wsi Knorydy, Nałogi i Augustowo.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Kompleks żytni dobry – oznacza się dużą przepuszczalnością, małą przesiąkliwością oraz niedużą zdolnością magazynowania wód opadowych. Gleby tego kompleksu są często spotykane w rejonie wsi: Biała, Haćki, Hryniewicze Małe oraz Pasyunki.

Kompleks żytni słaby – to gleby odznaczające się dużą przepuszczalnością oraz małą zasobnością magazynowania wód opadowych. Gleby tego kompleksu występują powszechnie na terenie gminy. Największe powierzchnie zajmują w rejonie wsi Chrachoły.

Kompleks żytni bardzo słaby (żytnio-łubinowy) – gleby te mają dużą przepuszczalność wód opadowych oraz małą zdolność do ich magazynowania. Charakteryzuje się on trwałym niedoborem wilgotności. Duże powierzchnie gleb tego kompleksu spotykane są w rejonie wsi: Stupniki, Truski, Deniski, Rzepniewo, Nałogi, Miękisze.

Na obszarach płaskich i w lokalnych obniżeniach terenu, gdzie jest słaby odpływ wód, występuje kompleks zbożowo-pastewny mocny. Są to gleby wytworzone głównie z pyłów o dobrej pojemności wodnej, są przepuszczalne i niezbyt przewiewne z uwagi na podwyższony poziom wód gruntowych. Gleby tego powszechne są w rejonie wsi Woronie, często również występują w okolicach wsi: Bolesty, Grabowiec, Proniewiczze, Skrzypki Duże, Mokre oraz Orzechowicze.

Gleby kompleksu zbożowo-pastewnego słabego są wytworzone z piasków, zajmują płaskie położenie o słabym odpływie, charakteryzują się okresowym nadmiernym zwilgoceniem. Największe powierzchnie tych gleb znajdują się w rejonie wsi Stupniki, Treszczotki i Brześcianka.

Dla użytków zielonych średnich (bardzo częstych na terenie gminy) charakterystyczne są gleby brunatne właściwe i deluwialne. Występują tu grądy popławne i podmokłe. Na użytkach tych dominują trawy średniej wartości pokarmowej, znikoma ilość roślin motylkowych oraz zioła i chwasty. Obszary te po przeprowadzeniu melioracji mają możliwość awansu do kompleksu pierwszego. Natomiast dla użytków zielonych, słabych i bardzo słabych, (również częstych na omawianym obszarze) charakterystyczne są siedliska grądów popławnych i grądów podmokłych. W poroście łąk dominują trawy średniej i niskiej wartości pokarmowej, turzyce, chwasty i zioła. Na obszarach zaliczonych do tego kompleksu występują zakrzaczenia utrudniające ich użytkowanie. Po przeprowadzeniu melioracji i zabiegów pielęgnacyjnych istnieje możliwość awansu do wyższego kompleksu.

Zagrożenia środowiskowe

a. Zagrożenia wód powierzchniowych i podziemnych

Największe zagrożenia dla stanu jakości wód powierzchniowych stanowi działalność człowieka w środowisku, główne presje to:

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ pobór wody,
- ✓ wprowadzanie ścieków komunalnych i przemysłowych oraz wód pochodniczych i kopalnianych,
- ✓ zanieczyszczenia obszarowe,
- ✓ zmiany hydro-morfometryczne (regulacje rzek, ochrona przeciwpowodziowa).

Głównym źródłem zanieczyszczeń wód powierzchniowych są ścieki odprowadzane zrzutami punktowymi z zakładów komunalnych i przemysłowych. Nie bez znaczenia pozostają spływy powierzchniowe z obszarów rolniczych a także utwardzonych powierzchni na terenach miejskich i przemysłowych. Trudnym do zmierzenia źródłem zanieczyszczenia wód są wcześniej wspomniane niekontrolowane spływy powierzchniowe z obszarów rolnych, w tym chemizowanych i nawożonych (znaczne ilości zanieczyszczeń mineralnych: nawozy mineralne, pestycydy, nawozy organiczne, w szczególności azotany). Wody powierzchniowe są często także odbiornikiem nieoczyszczonych wód opadowych.

Wody podziemne należące do zasobów naturalnych, coraz bardziej zagrożone są zanieczyszczeniami z powierzchni ziemi. Konieczna jest ich szczególna ochrona, jako zasobów nieodnawialnych. Źródła zanieczyszczeń stanowią naturalne, samoczynne i skoncentrowane wypływy wód podziemnych na powierzchnię ziemi. Pojawiają się w miejscach, gdzie powierzchnia terenu przecina warstwę wodonośną lub statyczne zwierciadło wody podziemnej. Najpowszechniej występującymi przyczynami zanieczyszczeń wód podziemnych jest niedostateczna sanitacja obszarów wiejskich oraz zanieczyszczenia ze źródeł rolniczych.

Zagrożeniem dla jakości wód podziemnych stanowi nieczynne lub niewłaściwie zabezpieczone studnie wiercone. Są one źródłem bakteriologicznego skażenia warstwy wodonośnej. Również niedostateczny zakres prowadzenia prac melioracyjnych prowadzi do strat powodowanych przez wody płynące. Pozytywnym zjawiskiem jest budowa stawów rybnych, które wywierają korzystny wpływ na lokalną retencję wód powierzchniowych.

b. Zagrożenia powietrza atmosferycznego

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń na terenie gminy Bielsk Podlaski są rozproszone źródła emisji z sektora komunalno-bytowego m.in. kotłownie lokalne, paleniska domowe, warsztaty rzemieślnicze, które emitują do powietrza zanieczyszczenia powstające w wyniku spalania węgla, gazu ziemnego i paliw płynnych. Znaczący udział w emisji zanieczyszczeń mają także zanieczyszczenia komunikacyjne, takie jak: tlenki węgla, azotu i siarki, sadze oraz węglowodory. Zanieczyszczenia ze źródeł liniowych powodują także zapylenie wtórne poprzez ścieranie się nawierzchni dróg i opon

pojazdów. Na poziom stężeń zanieczyszczeń w powietrzu wpływ mają także zanieczyszczenia napływowe oraz lokalna emisja zanieczyszczeń do powietrza, jak również warunki klimatyczne i topografia terenu.

c. Zagrożenie hałasem oraz elektromagnetycznym promieniowaniem niejonizującym

Do podstawowych czynników mających wpływ na klimat akustyczny gminy zaliczyć należy komunikację drogową oraz w znacznie mniejszym stopniu hałas przemysłowy, którego uciążliwość ma charakter lokalny o stosunkowo niedużym zasięgu. Skala zagrożeń hałasem przemysłowym nie jest zbyt duża, a zasięg jego oddziaływania ma zwykle charakter lokalny.

Hałas komunikacyjny jest obecnie najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu w środowisku zurbanizowanym. Ciągły wzrost ilości pojazdów mechanicznych, przy jednoczesnym braku właściwych rozwiązań drogowych, braku obwodnic, złej jakości nawierzchni znacząco powiększa obszar środowiska o ponadnormatywnym hałasie drogowym.

Niekorzystny wpływ hałasu na stan zdrowia społeczeństwa wymaga zastosowania działań ograniczających i zabezpieczających. Stosowane są zarówno zabezpieczenia akustyczno-budowlane, jak również odpowiednia lokalizacja obiektów, właściwa organizacja ruchu drogowego, czy też poprawa nawierzchni dróg i stanu technicznego pojazdów.

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM), w tym promieniowanie niejonizujące zaliczane jest obecnie do podstawowych rodzajów zanieczyszczeń środowiska naturalnego. Promieniowanie elektromagnetyczne, to emisja energii elektromagnetycznej w postaci pól elektromagnetycznych, wywoływana zmianami ładunków elektrycznych w układach materialnych. Promieniowanie niejonizujące obejmuje pola elektromagnetyczne w zakresie 0- 300 GHz. Powyżej 300 GHz następuje jonizacja atomów oraz cząstek (promieniowanie X oraz gamma) – promieniowanie jonizujące. Do głównych źródeł promieniowania niejonizującego zaliczamy w głównej mierze:

- ✓ elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- ✓ stacje radiowe i telewizyjne,
- ✓ łączność radiowa, radiotelefony i telefonia komórkowa,
- ✓ stacja radiolokacyjna i radionawigacyjna.

Źródłem pól elektromagnetycznych są przeważnie urządzenia i linie energetyczne. Gmina korzysta z transformatora GPZ – 110/15 kV w Bielsku Podlaskim. Przez jej teren przebiega linia 220 kV. Ponadto na terenie gminy zlokalizowane są inne źródła promieniowania, takie jak liczne urządzenia radiokomunikacyjne, radiolokacyjne i radionawigacyjne, a wśród nich stacje bazowe telefonii komórkowej i telefony komórkowe oraz urządzenia elektryczne w zakładach pracy i gospodarstwach

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

domowych. Źródłem promieniowania jest każde urządzenie (instalacja), w którym następuje przepływ prądu. W gminie jest 5 masztów telefonii komórkowej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

2. Gospodarka

Na terenie gminy w 2014 roku funkcjonowało łącznie 316 podmiotów gospodarczych. Najliczniejszą grupę stanowią podmioty zatrudniające od 0 do 9 pracowników, prowadzone przez osoby fizyczne.

Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Bielsk Podlaski

	Liczba podmiotów gospodarczych				
	2010	2011	2012	2013	2014
ogółem	267	284	296	308	316
0-9	258	274	288	299	307
10-49	9	10	6	7	7
50-249	0	0	2	2	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W porównaniu z innymi gminami wiejskimi powiatu bielskiego, w Gminie Bielsk Podlaski zarejestrowanych jest najwięcej podmiotów gospodarczych.

Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach wiejskich powiatu bielskiego

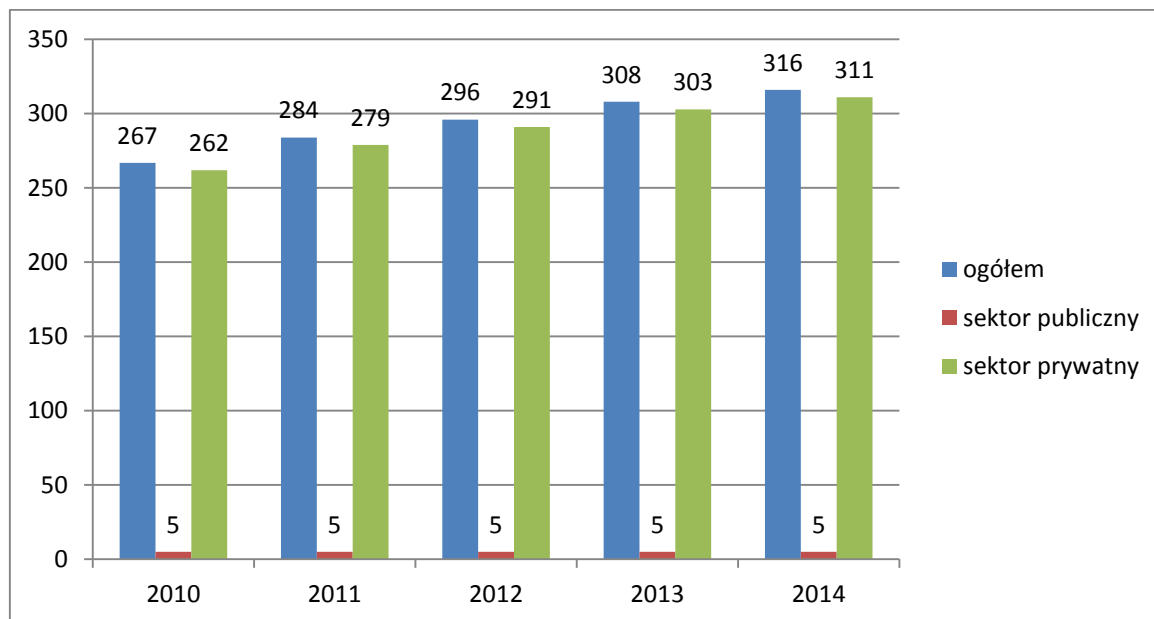
Jednostka terytorialna	ogółem				
	2010	2011	2012	2013	2014
Powiat bielski	3640	3659	3770	3826	3804
Bielsk Podlaski	267	284	296	308	316
Boćki	176	193	193	209	210
Brańsk	203	177	200	211	210
Orla	144	131	138	141	144
Rudka	96	99	100	106	104
Wyszki	169	166	177	186	191

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W strukturze własności dominuje sektor prywatny. Podmioty sektora publicznego stanowią ok. 1,5 % podmiotów ogółem.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Wykres 1. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Bielsk Podlaski wg struktury własności

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Według rodzajów działalności PKD 2007 dominują przedsiębiorstwa zajmujące się pozostałą działalnością (ponad 62% przedsiębiorstw ogółem). Przedsiębiorstwa trudniące się przemysłem i budownictwem stanowią ponad 28 % przedsiębiorstw ogółem, natomiast podmioty gospodarcze związane z rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem stanowią około 9,5 % podmiotów gospodarczych ogółem.

Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Bielsk Podlaski wg rodzajów działalności PKD 2007

Wyszczególnienie	Liczba podmiotów gospodarczych			
	2011	2012	2013	2014
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	44	40	42	30
Przemysł i budownictwo	75	78	81	90
Pozostała działalność	165	178	185	196
Ogółem	284	296	308	316

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 5. Podmioty gospodarcze w Gminie Bielsk Podlaski w podziale na rodzaj PKD

Sekcja	Opis	Liczba podmiotów
Sekcja A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	30
Sekcja B	górnictwo i wydobywanie	0
Sekcja C	przetwórstwo przemysłowe	33
Sekcja D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	0
Sekcja E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0
Sekcja F	budownictwo	57
Sekcja G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	71
Sekcja H	transport i gospodarka magazynowa	13
Sekcja I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	8
Sekcja J	informacja i komunikacja	3
Sekcja K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4
Sekcja L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	2
Sekcja M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	17
Sekcja N	działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10
Sekcja O	administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16
Sekcja P	edukacja	8
Sekcja Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	7
Sekcja R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	9
Sekcje S i T	działalność organizacji członkowskich, naprawa sprzętu komputerowego	28

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Najwięcej podmiotów działa w sekcji związanej z handlem hurtowym i detalicznym (ponad 22% podmiotów ogółem). Drugą, najliczniejszą grupą są podmioty zajmujące się budownictwem, następnie przetwórstwem przemysłowym, rolnictwem, leśnictwem, łowiectwem i rybactwem. Można ponadto zauważyć, że występuje duże zróżnicowanie pod względem rodzaju prowadzonej działalności.

Wart uwagi jest fakt, że Gmina Bielsk Podlaski należy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Puszcza Białowieska”. Misją LGD „Puszcza Białowieska” jest dążenie do zdynamizowania rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich LGD „PB”, przy równoczesnym zachowaniu pełni bogactwa zasobów środowiskowych, czemu służyć będzie:

- ✓ aktywizowanie i integracja lokalnej społeczności wokół realizacji wspólnie wypracowanych celów Zintegrowanej Strategii Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- ✓ systematyczna aktualizacja i doskonalenie wytyczonych kierunków rozwoju regionu,
- ✓ inicjowanie/zacieśnianie współpracy między wszystkimi interesariuszami: podmiotami gospodarczymi, samorządami, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami regionu.

Do celów strategicznych LGD „Puszcza Białowieska”:

- ✓ Utrzymanie wysokiej jakości zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- ✓ Rozwój turystyki wiejskiej,
- ✓ Rozwój rolnictwa przyjaznego środowisku,
- ✓ Budowa kapitału społecznego.

Rolnictwo

Według Powszechnego Spisu Rolnego z 2010 roku w gminie funkcjonowało 3133 gospodarstw domowych, z czego ponad 88% gospodarstw posiadało dochody z działalności rolniczej.

Tabela 6. Liczba oraz powierzchnia gospodarstw w Gminie Bielsk Podlaski

Gmina Bielsk Podlaski	Ogółem	do 1 ha włącznie	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	15 ha i więcej
Liczba	3133	722	1017	701	325	368
Powierzchnia	28827,51	692,99	3840,07	6495,54	4731,92	13066,99

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Największą liczbę gospodarstw stanowią gospodarstwa o powierzchni od 1 do 5 ha. Gospodarstwa o powierzchni od 10 do 15 ha stanowią najmniejszą grupę w gospodarstwach ogółem. Zdecydowanie najwięcej obszaru zajmują gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha (około 45% powierzchni gospodarstw ogółem).

Tabela 7. Powierzchnia Gminy Bielsk Podlaski z podziałem na rodzaj użytkowania gruntów

Wyszczególnienie	w ha	jako % powierzchni ogółem
powierzchnia ogółem	42994	100
użytki rolne razem	31538	73,35
<i>w tym:</i>		
<i>użytki rolne - grunty orne</i>	<i>18863</i>	<i>43,88</i>
<i>użytki rolne - sady</i>	<i>69</i>	<i>0,16</i>
<i>użytki rolne - łąki trwałe</i>	<i>4626</i>	<i>10,76</i>
<i>użytki rolne - pastwiska trwałe</i>	<i>6988</i>	<i>16,26</i>
<i>użytki rolne - grunty rolne zabudowane</i>	<i>776</i>	<i>1,81</i>
<i>użytki rolne - grunty pod stawami</i>	<i>7</i>	<i>0,02</i>
<i>użytki rolne - grunty pod rowami</i>	<i>209</i>	<i>0,49</i>
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	9454	21,98
grunty pod wodami razem	117	0,27
grunty zabudowane i zurbanizowane razem	1541	3,59
nieużytki	342	0,8
tereny różne	2	0,01

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Użytki rolne, czyli tereny wykorzystywane do produkcji roślinnej, zwierzęcej lub ogrodniczej stanowią ponad 73% powierzchni gminy ogółem. Wśród samych użytków rolnych największą grupę pod względem powierzchni zajmują grunty orne, następnie pastwiska. Grunty orne w największym stopniu są wykorzystywane pod zasiewy, co przedstawia tabela poniżej.

Tabela 8. Powierzchnia zasiewów w Gminie Bielsk Podlaski

Rodzaj zasiewu	Powierzchnia (w ha)
ogółem	13816,01
zboża razem	11670,43
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	10846,53

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

pszenica ozima	1532,85
pszenica jara	1118,13
żyto	1247,17
jęczmień ozimy	172,02
jęczmień jary	592,87
owies	1091,99
pszenżyto ozime	1662,31
pszenżyto jare	211,45
mieszanki zbożowe ozime	234,41
mieszanki zbożowe jare	2983,33
kukurydza na ziarno	702,7
ziemniaki	360,57
uprawy przemysłowe	649,28
buraki cukrowe	4,35
rzepak i rzepik razem	627,05
strączkowe jadalne na ziarno razem	61,26
warzywa gruntowe	45,51

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W gminie dominuje uprawa zbóż, poza tym występują uprawy kukurydzy, ziemniaka, rzepaku oraz roślin strączkowych.

Tabela 9. Pogłowie zwierząt gospodarskich w Gminie Bielsk Podlaski

	Bydło razem	Trzoda chlewna razem	Konie	Drób ogółem razem
Liczba gospodarstw	804	599	121	1006
Liczba zwierząt gospodarskich	9938	9215	420	48226

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego najwięcej gospodarstw zajmuje się hodowlą drobiu. Wynika to z faktu, wiele gospodarstw trudni się przydomową hodowlą drobiu. Duża część gospodarstw trudni się także hodowlą bydła (w tym bydła mlecznego) oraz trzody chlewnej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Do obsługi gospodarstw rolnych na terenie gminy wykorzystywanych jest ok. 2010 ciągników rolniczych, skupionych w ponad 1510 gospodarstw rolnych. Oznacza to, że gospodarstwa wyposażone w ciągniki stanowią około 48% ogółu gospodarstw rolnych w gminie.

3. Demografia i struktura zatrudnienia

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 31.12.2014 roku obszar gminy Bielsk Podlaski zamieszkiwało 6966 osób. Ludność gminy stanowi 12,71 % ludności powiatu bielskiego. Powierzchnia gminy wynosi 431 km² i stanowi 31,12 % powierzchni powiatu bielskiego i 2,14 % powierzchni województwa podlaskiego.

Tabela 10. Trendy demograficzne w Gminie Bielsk Podlaski

cecha	lata											
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Liczba ludności wg faktycznego miejsca zamieszkania 31 XII	7512	7446	7354	7286	7221	7176	7205	7151	7097	7070	6966	
w tym:												
liczba mężczyzn	3725	3690	3667	3651	3623	3599	3606	3579	3547	3537	3487	
liczba kobiet	3787	3756	3687	3635	3598	3577	3599	3572	3550	3533	3479	
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	1109	1083	1069	1043	1034	1024	1044	1058	1024	1035	1020	
Ludność w wieku produkcyjnym	3444	3438	3403	3419	3398	3419	3545	3519	3532	3548	3527	
Ludność w wieku poprodukcyjnym	2959	2925	2882	2824	2789	2733	2616	2574	2541	2487	2419	
Małżeństwa	22	36	32	31	43	37	38	32	22	22	30	
Urodzenia żywe	44	53	56	52	64	62	55	62	54	47	65	
Zgony	133	159	147	158	148	145	172	140	136	161	140	
Przyrost naturalny	-89	-105	-91	-106	-84	-84	-117	-79	-82	-114	-74	

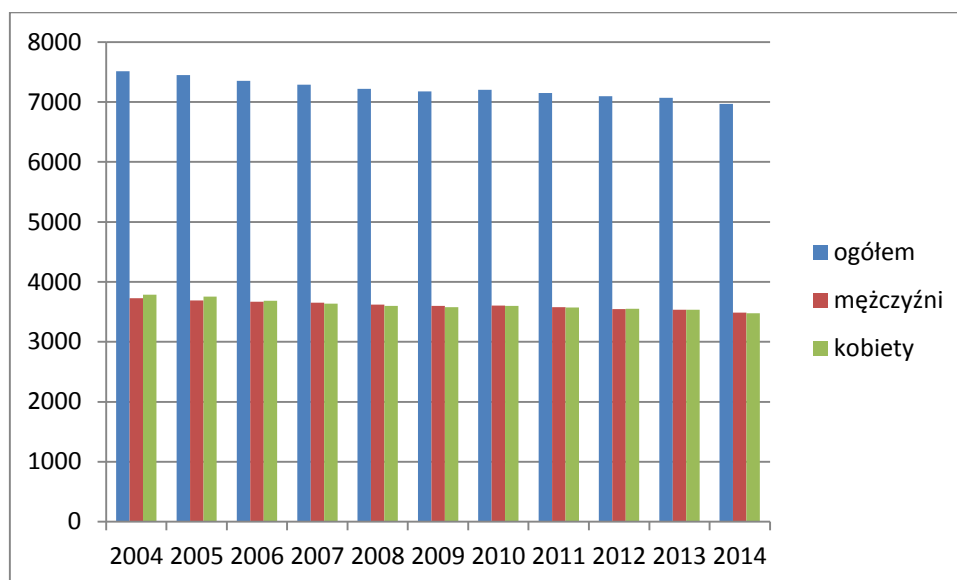
PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Saldo migracji	20	31	10	39	-23	11	44	25	21	44	11
----------------	----	----	----	----	-----	----	----	----	----	----	----

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Zmiany w liczbie mieszkańców gminy Bielsk Podlaski na przestrzeni lat 2004-2014 przedstawia poniższy wykres.

Tabela 11. Liczba ludności w Gminie Bielsk Podlaski w latach 2004-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W Gminie Bielsk Podlaski na 100 mężczyzn przypada 100 kobiet, co jest wskaźnikiem niższym od średniego wskaźnika feminizacji obliczonego dla powiatu bielskiego oraz średniego wskaźnika obliczonego dla gmin wiejskich województwa podlaskiego, który wynosi 102.

Tabela 12. Zestawienie porównawcze liczb i wskaźników dla Gminy Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego

	Gmina Bielsk Podlaski		Powiat bielski		Województwo podlaskie	
	2014	2004	2014	2004	2014	2004
Urodzenia żywe	65	44	528	487	11029	10692
Zgony	140	133	740	727	11850	11728
Przyrost naturalny	-74	-89	-212	-240	-821	-1036
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-10,7	-11,8	-3,7	-3,9	-0,7	-0,9
Saldo migracji	11	20	-208	-202	-2249	-1655

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Saldo migracji na 1000 osób	1,6	2,7	-3,8	-3,2	-1,9	-1,4
-----------------------------	-----	-----	------	------	------	------

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Wskaźnik gęstości zaludnienia dla Gminy Bielsk Podlaski wyniósł w 2014 roku 16 osób na 1 km², podczas gdy średnia gęstość zaludnienia w województwie podlaskim wynosiła 59 osób na 1 km², zaś w powiecie bielskim wyniósł 41 osób na 1 km². Wskaźnik gęstości zaludnienia w Gminie Bielsk Podlaski jest najniższy w porównaniu z innymi gminami wiejskimi powiatu bielskiego, co ma związek z tym, iż gmina ma największą powierzchnię wśród gmin wiejskich powiatu bielskiego.

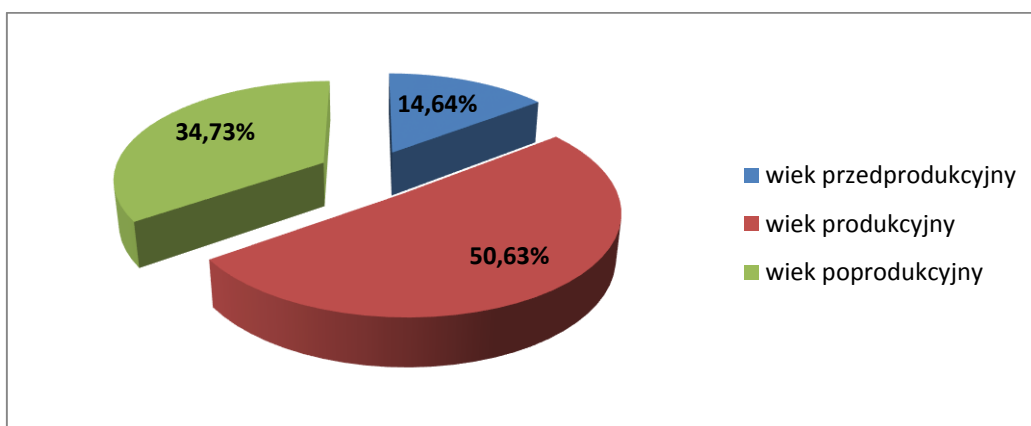
Tabela 13. Zestawienie porównawcze liczb i wskaźników dla Gminy Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w 2014 r.

	Gmina Bielsk Podlaski	Powiat bielski	Województwo podlaskie
Powierzchnia (km ²)	431	1 385	20 187
Liczba mieszkańców	6966	57 144	1 191 918
Gęstość zaludnienia (os./km ²)	16	41	59

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Według danych statystycznych, aktualnych na stan na 31 grudnia 2014, na terenie gminy Bielsk Podlaski zamieszkiwało 1020 osób w wieku przedprodukcyjnym, 3527 osób w wieku produkcyjnym oraz 2419 osób w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 2. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Bielsk Podlaski w 2014 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Ponad połowa mieszkańców gminy to osoby w wieku produkcyjnym. Jednak w porównaniu z rokiem 2013 ich liczba w 2014 roku spadła o 21 osób. W porównaniu do pozostałych obszarów

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

wiejskich województwa podlaskiego, obszar gminy Bielsk Podlaski charakteryzuje się korzystną strukturą wiekową - większym udziałem ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym oraz mniejszym udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym. Sukcesywnie spada liczba ludności w wieku poprodukcyjnym

Poziom wykształcenia

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego najwięcej mieszkańców zamieszkujących Gminę Bielsk Podlaski posiada wykształcenie podstawowe – 35 % mieszkańców gminy. Następną grupą są mieszkańcy z wykształceniem średnim – 19%, zasadniczym zawodowym – 17%, wyższym - 8%.

Najwięcej osób z wykształceniem wyższym znajduje się w przedziale wiekowym poniżej 29 roku życia, z większym udziałem kobiet niż mężczyzn. Najwięcej osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego znajduje się w wieku powyżej 50 lat.

Ludność niepełnosprawna

Według danych z Narodowego Spisu Powszechnego z 2011 r. osoby niepełnosprawne w Gminie Bielsk Podlaski stanowią 25 % mieszkańców gminy. Rozróżnia się przy tym niepełnosprawność prawną i biologiczną. Niepełnosprawnych prawnie jest w gminie 866 osób, zaś niepełnosprawnych tylko biologicznie 950 osób.

Zgodnie ze słownikiem pojęć Głównego Urzędu Statystycznego osoba niepełnosprawnie biologicznie to osoba, która odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiada prawnego orzeczenia niepełnosprawności. Osoba niepełnosprawna biologicznie nie musi posiadać potwierdzenia prawnego (orzeczenia) o swojej niepełnosprawności. Natomiast osoba niepełnosprawna prawnie posiada potwierdzenie prawne (orzeczenie) swojej niepełnosprawności.

Zdecydowana większość osób niepełnosprawnych jest bierna zawodowo (1561 osób). Jest to niekorzystne zjawisko dla rozwoju gminy, ponieważ większość wszystkich osób niepełnosprawnych w gminie jest w wieku 15 lat i więcej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 14. Ludność w wieku 13 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.

Poziom wykształcenia	Gmina wiejska Bielsk Podlaski					
	ogółem	mężczyźni	kobiety	wskaźniki precyzji w %		
				ogółem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	6635	3349	3285	0,87	1,78	1,84
wyższe	528	235	293	8,46	12,02	9,89
dplom ukończenia kolegium, policealne	88	30	59	18,97	34,12	21,89
średnie	1255	618	637	4,96	6,73	6,65
zasadnicze zawodowe	1098	764	334	5,00	5,76	9,11
gimnazjalne	240	140	100	10,74	14,51	15,51
podstawowe	2360	1165	1196	2,97	4,40	4,12
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	837	283	553	6,12	10,36	7,01
nieustalony	228	115	113	13,61	17,67	15,47

Źródło: Dane opracowane na podstawie wyników NSP 2011

Tabela 15. Ludność w wieku 13 lat i więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r.

Poziom wykształcenia	Gmina wiejska Bielsk Podlaski									
	ogółem	poniżej 29 lat	30-39	40-49	powyżej 50 lat	wskaźniki precyzji w %				
						ogółem	poniżej 29 lat	30-39	40-49	powyżej 50 lat
Ogółem ^a	6635	1261	825	789	3759	0,87	4,51	6,31	5,90	1,59
wyższe	528	232	145	82	69	8,46	12,35	15,37	20,23	24,33
dplom ukończenia kolegium, policealne i średnie	1343	387	301	253	403	4,73	9,54	11,26	11,01	9,10
zasadnicze zawodowe	1098	129	259	293	417	5,00	16,51	10,77	10,11	8,84

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	3437	440	77	126	2793	2,01	7,73	19,53	16,23	2,17
Mężczyźni	3349	637	480	487	1745	1,78	6,45	7,51	7,29	2,92
wyższe	235	95	75	29	35	12,02	20,30	20,02	28,68	29,21
dypłom ukończenia kolegium, policealne i średnie	648	173	143	130	202	6,59	12,92	15,57	15,42	12,69
zasadnicze zawodowe	764	76	175	217	296	5,76	20,47	13,10	11,52	9,50
gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1588	261	50	94	1183	3,56	10,12	24,81	18,66	4,06
Kobiety	3285	624	345	302	2014	1,84	6,32	8,50	8,30	2,42
wyższe	293	137	70	53	34	9,89	14,81	19,78	23,34	32,37
dypłom ukończenia kolegium, policealne i średnie	696	214	158	123	201	6,19	12,59	13,58	14,26	11,83
zasadnicze zawodowe	334	53	84	77	121	9,11	25,58	19,11	18,01	15,66
gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1849	179	27	32	1611	2,82	12,20	32,00	28,36	2,96

a W podziale według poziomu wykształcenia nie uwzględniono osób z nieustalonym poziomem wykształcenia.

Źródło: Dane opracowane na podstawie wyników NSP 2011

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 16. Osoby niepełnosprawne według kategorii niepełnosprawności w 2011 r.

Wyszczególnienie	Gmina wiejska Bielsk Podlaski					
	ogółem	niepełnosprawni prawnie	niepełnosprawni tylko biologicznie	wskaźniki precyzji w %		
				ogółem	niepełnosprawni prawnie	niepełnosprawni tylko biologicznie
Ogółem	1816	866	950	3,74	5,87	5,69
w tym poprodukcyjny	1355	546	810	4,24	7,51	6,12

Źródło: Dane opracowane na podstawie wyników NSP 2011

Tabela 17. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej w 2011 r.

Wyszczególnienie	Gmina wiejska Bielsk Podlaski								
	Ogółem			Niepełnosprawni prawnie			Niepełnosprawni tylko biologicznie		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	1807	739	1068	857	436	421	950	303	647
aktywni zawodowo	246	137	109	131	68	63	115	69	46
bierni zawodowo	1561	602	959	726	368	358	835	234	601
	wskaźniki precyzji w %								
Ogółem	3,76	5,84	4,61	5,92	8,25	8,31	5,69	9,26	6,54
aktywni zawodowo	10,94	14,73	16,48	15,11	20,81	21,34	17,29	21,84	26,39
bierni zawodowo	3,96	6,51	4,85	6,41	9,06	9,01	5,99	10,41	6,85

Źródło: Dane opracowane na podstawie wyników NSP 2011

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 18. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej według płci i kategorii niepełnosprawności oraz poziomu wykształcenia w 2011 r.

Wyszczególnienie	Gmina wiejska Bielsk Podlaski								
	Ogółem			Niepełnosprawni prawnie			Niepełnosprawni tylko biologicznie		
	ogółem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	1807	739	1068	857	436	421	950	303	647
wyższe, dyplom ukończenia kolegium, policealne i średnie	175	77	98	99	#	#	76	#	#
zasadnicze zawodowe	194	114	79	111	#	#	83	#	#
gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1438	548	891	647	319	328	791	229	562
	wskaźniki precyzji w %								
Ogółem	3,76	5,84	4,61	5,92	8,25	8,31	5,69	9,26	6,54
wyższe, dyplom ukończenia kolegium, policealne i średnie	13,73	21,30	17,41	17,30	24,84	24,25	21,28	36,96	25,26
zasadnicze zawodowe	12,82	15,65	19,43	17,34	21,20	24,12	19,28	24,20	32,62
gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	4,25	6,90	5,13	6,92	9,87	9,68	6,25	10,65	7,13

Źródło: Dane opracowane na podstawie wyników NSP 2011

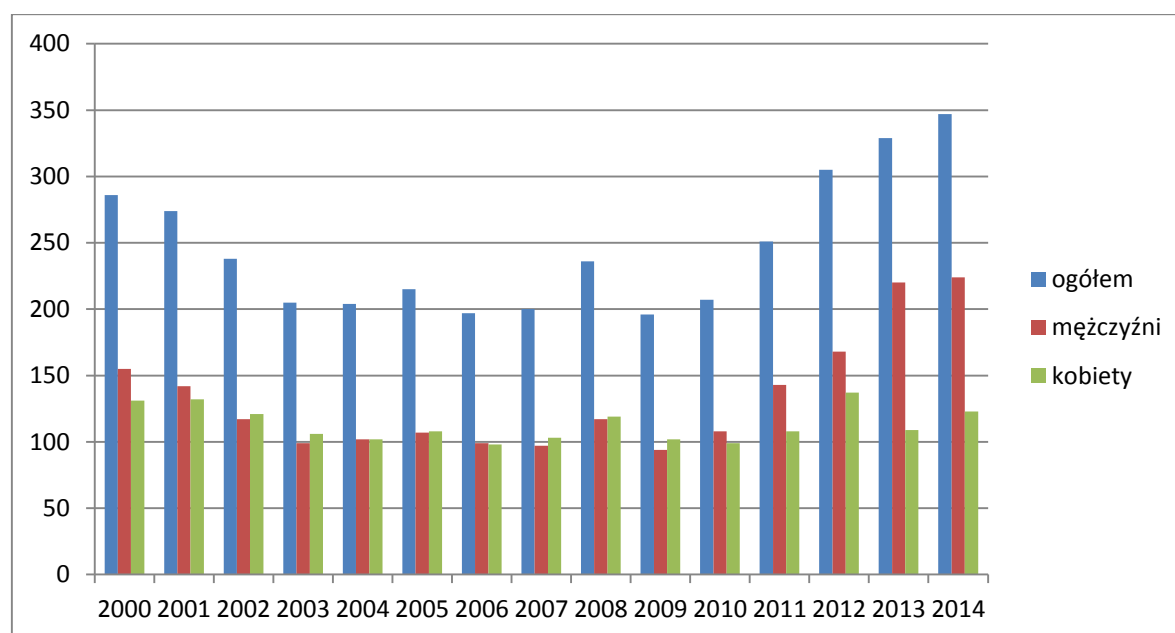
PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Zatrudnienie w Gminie Bielsk Podlaski

Na wielkość zatrudnienia wpływają następujące czynniki:

- ✓ cechy demograficzne ludności – udział ludności w wieku produkcyjnym, poziom wykształcenia ludności,
- ✓ poziom rozwoju gospodarczego obszaru gminy,
- ✓ poziom aktywności zawodowej ludności w wieku produkcyjnym,
- ✓ stan zdrowotny ludności w wieku produkcyjnym.

Wykres 3. Poziom zatrudnienia w Gminie Bielsk Podlaski 2000-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Według danych statystycznych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku w Gminie Bielsk Podlaski pracowało 347 osób (w tym 123 kobiety). Od 2009 roku poziom zatrudnienia w gminie dynamicznie rośnie.

Największe zatrudnienie co roku notuje się w sektorze „Przemysł i budownictwo”. Drugim co do wielkości zatrudnienia sektorem jest „Działalność finansowa i ubezpieczeniowa obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi”. W pozostałych sektorach zatrudnienie znajdują nieliczne osoby i w większości dane są objęte tajemnicą statystyczną.

Tabela 19. Pracujący w Gminie Bielsk Podlaski

Wyszczególnienie	Pracujący		Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Przemysł i budownictwo	Handel; naprawa pojazdów samochodowych; transport	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

	ogółem	w tym kobiety			i gospodarka magazynowa; zakwaterowanie i gastronomia; informacja i komunikacja	; obsługa rynku nieruchomości oraz pozostałe usługi ^b
2010	207	99	58	17	40	92
2011	251	108	52	56	50	93
2012	305	137	41	77	98	89
2013	329	109	#	#	69	85
2014	347	123	36	172	28	111

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Znak # - oznacza, że dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej,

Jak wynika z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2011 roku, w Gminie Bielsk Podlaski pracą na rachunek własny w rolnictwie (wyłącznie lub głównie, a dodatkowo z pozostałych źródeł) zajmowało się 943 osoby w tym 313 kobiet i 630 mężczyzn. Najwięcej osób pracujących na rachunek własny w rolnictwie ma wykształcenie zasadnicze zawodowe i znajduje się w przedziale wiekowym 50 lat i więcej, co jest charakterystyczną tendencją dla gmin wiejskich województwa podlaskiego.

Tabela 20. Ludność w wieku 15 lat i więcej utrzymująca się z pracy na rachunek własny w rolnictwie według płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.

Wyszczególnienie	Gmina wiejska Bielsk Podlaski	
	Praca na rachunek własny w rolnictwie (wyłącznie lub głównie, a dodatkowo z pozostałych źródeł)	Praca na rachunek własny w rolnictwie (wyłącznie lub głównie, a dodatkowo z pozostałych źródeł)
		wskaźniki precyzji w %
O g ó ł e m	943	5,61
Mężczyźni	630	6,21
Kobiety	313	8,40
W wieku:		
poniżej 29 lat	121	16,26
30-39.....	226	12,52
40-49.....	271	10,52
50 lat i więcej	325	10,21

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Poziom wykształcenia:		
wyższe	86	21,85
dplom ukończenia kolegium, policealne i średnie	282	10,40
zasadnicze zawodowe	329	9,31
gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	246	12,15

Źródło: Dane opracowane na podstawie wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011

Stan i struktura bezrobocia w Gminie Bielsk Podlaski

W grudniu 2015 roku na obszarze gminy Bielsk Podlaski zarejestrowanych było 195 osób bezrobotnych w tym 95 kobiet. Największą grupę bezrobotnych stanowią osoby w wieku 25-34 lata, gdyż stanowią ponad 28% ogółu bezrobotnych w gminie. Pozytywnym trendem w gminie jest zmniejszanie się bezrobocia. Spadek notuje się od 2013 roku i od tego czasu bezrobocie zmalało o 16%. Długotrwale bezrobotni w gminie Bielsk Podlaski stanowią 61% wszystkich bezrobotnych

Wpływ na zmniejszanie się bezrobocia w gminie ma bliskość funkcjonowania dużych firm, gdzie wielu mieszkańców gminy znajduje zatrudnienie.

Tabela 21. Stan i struktura bezrobocia w Gminie Bielsk Podlaski w latach 2010-2015

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ogółem	207	197	187	234	209	195
Płeć						
Kobiety	112	111	94	107	86	95
Mężczyźni	95	86	93	127	123	100
Wiek						
18-24	51	54	43	60	56	35
25-34	56	53	53	63	40	55
35-44	37	34	31	34	42	35
45-54	36	32	29	44	34	35
55-59	17	13	19	23	22	19
pow. 60 lat	10	11	12	10	15	16

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Wykształcenie						
wyższe	26	29	31	32	23	26
policealne i śr. zawod.	52	29	26	46	50	39
średnie ogólne	21	32	20	34	25	22
zasad. zawod.	48	52	49	56	52	48
gimnazjalne i poniżej	60	55	61	66	59	60
Długotrwale bezrobotni	107	111	103	119	115	119

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku Podlaskim

4. Sfera społeczna i bezpieczeństwo

Zadania własne oraz zadania zlecone gminie w zakresie pomocy społecznej realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim. Siedziba Ośrodka znajduje się w siedzibie Urzędu Gminy Bielsk Podlaski.

Celem pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w sytuacjach określonych ustawą o pomocy społecznej, która polega w szczególności na:

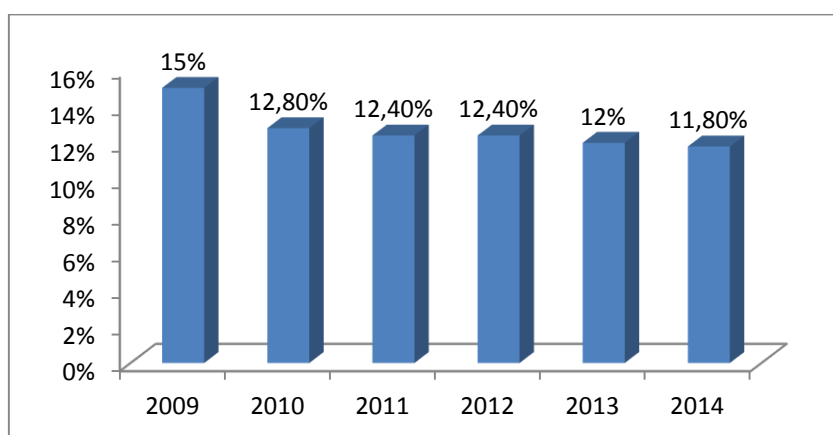
- ✓ przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- ✓ pracy socjalnej świadczonej na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w środowisku społecznym;
- ✓ prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- ✓ analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- ✓ realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych;

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

Zasięg korzystania z pomocy społecznej to udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem. Kształtowanie się tego wskaźnika na przełomie lat 2009-2014 przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Zasięg korzystania z pomocy społecznej w Gminie Bielsk Podlaski w latach 2009-2014

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Zasiłek rodzinny to zasiłek, mający na celu częściowe pokrycie wydatków związanych utrzymaniem dziecka. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę, albo dochód osoby uczącej się, nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł. Podział na rodziny oraz dzieci otrzymujące zasiłek rodzinny w Gminie Bielsk Podlaski zamieszczony jest w tabeli poniżej.

Tabela 22. Zasiłki rodzinne w Gminie Bielsk Podlaski

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	282	260	231	190	169	155
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	617	566	510	433	382	344
Dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny	552	496	460	396	343	307

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku	53,6	47,5	43,5	38,1	33,4	30,1
---	------	------	------	------	------	------

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Zauważalną pozytywną tendencją jest spadek liczby rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci oraz udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku.

Najwięcej rodzin korzysta z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, ubóstwa, bezrobocia i niepełnosprawności. We wszystkich kategoriach powodów udzielania pomocy społecznej, oprócz niepełnosprawności i potrzeby ochrony macierzyństwa, na przełomie lat 2010-2015 nastąpił spadek liczby rodzin korzystających z pomocy. Spadek zarówno liczby osób korzystających z pomocy społecznej, jak i liczby świadczeń wynika raczej z faktu, iż kryteria dochodowe w pomocy społecznej nie były od dłuższego czasu podwyższane, niż ze względu na poprawę sytuacji bytowej mieszkańców.

Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinom w Gminie Bielsk Podlaski

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Osoby i rodziny, którym udzielono pomocy i wsparcia						
Liczba osób	1005	942	869	869	842	852
Liczba rodzin	358	333	321	312	299	291
Powody udzielania pomocy i wsparcia						
Ubóstwo						
Liczba rodzin	109	95	99	86	94	113
Liczba osób w rodzinach	275	262	283	239	280	319
Bezrobocie						
Liczba rodzin	104	106	104	110	94	102
Liczba osób w rodzinach	288	293	268	290	250	267
Niepełnosprawność						
Liczba rodzin	67	65	73	75	82	79
Liczba osób w rodzinach	150	142	144	143	171	169
Długotrwała lub ciężka choroba						
Liczba rodzin	119	102	113	101	97	99
Liczba osób w rodzinach	207	177	206	204	208	236
Bezradność (problemy)						
Liczba rodzin	47	42	36	27	24	29

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Liczba osób w rodzinach	235	212	169	121	108	119
Alkoholizm						
Liczba rodzin	10	8	11	8	6	6
Liczba osób w rodzinach	29	22	24	15	16	15
Narkomania						
Liczba rodzin	0	0	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa						
Liczba rodzin	39	48	46	45	52	68
w tym wielodzietność	25	35	35	37	36	-
Bezdomność						
Liczba rodzin	1	3	0	0	0	0
Liczba osób w rodzinach	1	5	0	0	0	0
Opuszczenie zakładu karnego						
Liczba rodzin	2	3	2	1	2	2
Liczba osób w rodzinach	2	3	2	1	3	2
Zdarzenia losowe						
Liczba rodzin	2	1	0	3	0	3
Liczba osób w rodzinach	6	2	0	8	0	4

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

Zdecydowana większość osób korzystających z pomocy społecznej wymaga wsparcia z powodu ubóstwa i bezrobocia, zatem to bezrobocie jest dominującym problemem społecznym w gminie. Należałoby podjąć wszelkie możliwe działania mające na celu zwiększenie miejsc pracy. Dodatkowo, stan zdrowia korzystających z pomocy społecznej, o czym świadczy liczba osób korzystających z pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, jest niepokojącym zjawiskiem. Długotrwała choroba w wielu przypadkach prowadzi do orzeczenia o niepełnosprawności, a tym samym wzrasta liczba wypłacanych zasiłków stałych, ponieważ w większości są wypłacane z powodu niezdolności do pracy, a nie z tytułu wieku emerytalnego.

Gmina udziela pomocy finansowej osobom potrzebującym z terenu gminy poprzez trzy rodzaje zasiłków, tj. zasiłków stałych, okresowych i celowych. W okresie od 2010 roku do 2015 roku notuje się wzrost kwoty przeznaczonej na zasiłki. Przykładowo, w 2010 roku na zasiłki stałe przeznaczono kwotę

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

w wysokości 100 916,00 zł, zaś w 2014 r. – 136 599,00 zł, czyli o 26% więcej niż w 2010 roku. Kwota przeznaczona na zasiłki okresowe wzrosła o 6% w przeciągu ostatnich pięciu lat.

Tabela 24. Formy udzielanej pomocy finansowej (w zł)

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
ZASIŁEK STAŁY						
Liczba osób	26	22	27	33	30	24
Liczba świadczeń	247	239	271	290	291	265
Kwota świadczeń w złotych	100 916	98 640	111 604	134 839	136 599	126 894
w tym:						
Zasiłek stały dla osób samotnie gospodarujących						
Liczba osób	25	22	26	30	25	20
Liczba świadczeń	245	239	263	271	246	226
Kwota świadczeń w złotych	100 596	98 640	108 883	126 673	121 332	113 134
Zasiłek stały dla osoby w rodzinie						
Liczba osób	1	0	1	3	5	4
Liczba świadczeń	2	0	8	19	45	39
Kwota świadczeń w złotych	320	0	2 721	8 166	15 267	13 760
ZASIŁEK OKRESOWY						
Liczba osób	79	82	84	95	85	95
Liczba świadczeń	609	616	622	670	591	660
Kwota świadczeń w złotych	187 333	205 386	219 854	259 206	199 064	224 011
w tym:						
Zasiłek okresowy z tytułu bezrobocia						
Liczba osób	52	59	59	62	60	66
Liczba świadczeń	404	403	412	420	391	483
Kwota świadczeń w złotych	127 862	133 707	137 695	161 688	137 565	170 227
Zasiłek okresowy z tytułu długotrwałej choroby						
Liczba osób	11	11	12	13	10	8
Liczba świadczeń	62	80	84	88	72	67
Kwota świadczeń w złotych	24 119	31 884	38 095	42 009	22 344	22 898
Zasiłek okresowy z tytułu niepełnosprawności						
Liczba osób	8	7	10	8	11	11
Liczba świadczeń	43	40	72	60	61	65
Kwota świadczeń w złotych	7 466	10 078	20 161	16 056	14 767	16 805
ZASIŁEK CELOWY OGÓŁEM						

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Liczba osób	277	218	239	196	171	148
Kwota świadczeń w złotych	146 235	108 114	107 267	110 640	75 663	82 697

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

Poza świadczeniami finansowymi, gmina przyznała w ostatnich 5 latach również świadczenia niepieniężne w różnych formach, np. posiłek, schronienie czy odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej. W zależności od formy pomocy kwoty na nią rosną, maleją lub pozostają bez większych zmian, co obrazuje poniższa tabela.

Tabela 25. Udzielone świadczenia niepieniężne (w zł)

ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE Z POMOCY SPOŁECZNEJ						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Posiłek						
Liczba osób	279	283	305	297	277	303
Liczba świadczeń	40166	42975	45789	42965	42079	45005
Kwota świadczeń	109350	122596	138994	154023	162737	184232
w tym dla dzieci						
Liczba osób	272	276	298	272	256	300
Liczba świadczeń	38660	41278	43422	38178	38792	44328
Kwota świadczeń	97028	108141	118306	109342	112065	176790
Schronienie						
Liczba osób	1	0	0	0	0	1
Liczba świadczeń	31	0	0	0	0	20
Kwota świadczeń	620	0	0	0	0	361
Sprawienie pogrzebu						
Liczba osób	0	1	0	0	0	1
Liczba świadczeń	0	1	0	0	0	1
Kwota świadczeń	0	1717	0	0	0	3015
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej						
Liczba osób	17	20	17	16	16	18
Liczba świadczeń	126	146	180	185	162	196
Kwota świadczeń	211391	258641	349879	372976	344819	461461

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

W okresie od 2010 do 2015 r. kwota przeznaczona na zasiłki rodzinne spadała. Rosta natomiast kwota wydatkowana na zasiłki pielęgnacyjne (o 12 %) oraz na świadczenia pielęgnacyjne (o 43 %) czy składki na ubezpieczenie zdrowotne i społeczne (o 67%).

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 26. Inne rodzaje pomocy i świadczeń

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych						
Liczba rodzin	260	231	190	353	302	309
Kwota świadczeń	927598	843398	701823	672460	615120	610727
Jednorazowy dodatek z tytułu urodzenia się dziecka						
Liczba świadczeń	17	29	10	12	15	12
Kwota świadczeń	17000	29000	10000	12000	15000	12000
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka						
Liczba świadczeń	47	59	44	35	45	29
Kwota świadczeń	47000	59000	44000	35000	45000	29000
Świadczenia pielęgnacyjne						
Liczba świadczeń	166	499	845	520	199	198
Kwota świadczeń	83651	251976	435119	276442	147252	236840
Zasiłek pielęgnacyjny						
Liczba świadczeń	1469	1521	1628	1672	1669	1588
Kwota świadczeń	224757	232713	249084	255816	255357	242964
Świadczenie z funduszu alimentacyjnego						
Liczba rodzin	18	19	19	18	20	17
Kwota świadczeń	87953	96029	92845	105359	106501	127700
Dodatki mieszkaniowe						
Liczba gospodarstw domowych	8	12	9	10	10	6
Kwota świadczeń	17000	20000	23411	23520	24455	18428
Opłacenie składki ubezpieczenie zdrowotnego						
Liczba osób	27	29	37	38	37	35
Kwota świadczeń	11223	12428	16033	17037	17859	19752
Opłacenie składki ubezpieczenie społecznego						
Liczba osób	58	10	16	16	19	22
Kwota świadczeń	7418	13394	23920	14929	38853	48352

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

Istotnym dokumentem regulującym kwestię pomocy społecznej jest przyjęta „Gminna Strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2012-2022”, „Gminny program wspierania rodziny w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2016-2018”, „Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2016-2021”

Gminna Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2012-2022 ma kompleksowy wymiar społeczny. Jej opracowanie w celach i

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

harmonogram zaplanowanych zadań odpowiadają zasadom wielokierunkowego i zrównoważonego rozwoju i integracji, gwarantuje realizację zasad, jakimi gmina i samorząd powinny się wykazać wdrażając programy i projekty strategiczne – to jest zasada ciągłości. Gwarantuje ona trwałość i efektywność rozwiązań systemowych zapisanych w dokumencie. Strategia obejmuje problemy, które mogą być podstawą do sporządzenia długo-, średnio- i krótkoterminowych planów działań, w których priorytety i cele strategiczne znajdują wyraz w postaci konkretnych zadań na poszczególne lata.

Zawarto w niej trzy cele strategiczne:

1. Wzmocnienie gminnego systemu pomocy i integracji – usamodzielnianie i wyrównywanie szans społecznych osób, rodzin i grup najsłabszych.
2. Zwiększenie świadomości, dostępności i oferty edukacyjnej, programów profilaktyki zdrowia oraz zapewnienie opieki nad osobami zależnymi i potrzebującymi (dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne).
3. Wysoka jakość życia mieszkańców, integracja, aktywność i udział w życiu kulturowym.

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Program zakłada tworzenie optymalnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie Gminy Bielsk Podlaski oraz poprawy stylu i jakości ich życia. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku i poczucie odpowiedzialności przy wykorzystywaniu też własnej aktywności i potencjału, jaki posiada. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji Programu jest ścisła współpraca podmiotów zajmujących się sprawami rodziny i podejmowanie interdyscyplinarnych działań.

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2016-2021 to dokument, którego zadaniem jest wprowadzenie w życie działań mających na celu udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie, a także podejmowanie odpowiednich działań wobec osób stosujących przemoc oraz zwrócenie uwagi społeczności lokalnej na zjawisko przemocy w rodzinie. Cele strategiczne zawarte w Programie to:

1. Podnoszenie świadomości i wrażliwości mieszkańców Gminy Bielsk Podlaski wobec przemocy w rodzinie.
2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie.
4. Podnoszenie kwalifikacji kadr i doskonalenie współpracy międzyinstytucjonalnej.

Bezpieczeństwo

Nad bezpieczeństwem mieszkańców Gminy Bielsk Podlaski czuwają:

- ✓ Gmina Bielsk Podlaski,
- ✓ Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Bielsku Podlaskim,
- ✓ Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim,
- ✓ Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych w: Augustowie, Bańkach, Dubiażynie, Hołodach, Knorozach, Knorydach, Kożynie, Łubinie Kościelnym, Mokrym, Orzechowiczach, Parcewie, Pasynkach, Pilikach, Ploskach, Rajsku, Strykach.

Gmina podnosi bezpieczeństwo mieszkańców poprzez rozbudowę lub poprawę stanu infrastruktury drogowej i społecznej. Inwestycje, takie jak budowa dróg, ścieżek rowerowych, bezpiecznych przejść dla pieszych, czy chodników, przekładają się na bezpieczeństwo w gminie. Dodatkowo gmina współorganizuje spotkania z przedstawicielami policji z mieszkańcami gminy, które dotyczą poprawy bezpieczeństwa na terenie gminy.

5. Infrastruktura techniczna

Sieć komunikacyjna

Podstawowym układem komunikacyjnym w Gminie Bielsk Podlaski jest układ drogowy. Sieć dróg zapewnia spójność i dostępność komunikacyjną gminy. Przez teren gminy przebiegają następujące kategorie dróg:

1. Drogi krajowe:
 - ✓ droga krajowa nr 19 Białystok – Bielsk Podlaski – Lublin, przebiegająca przez teren gminy na długości 21 855 m,
 - ✓ droga krajowa nr 66 Zambrów – Bielsk Podlaski – Kleszczele – Granica Państwa przebiegająca przez teren gminy na długości 14 337 m.
2. Drogi wojewódzkie:
 - ✓ droga wojewódzka nr 689 Bielsk Podlaski – Hajnówka – Białowieża – Granica Państwa przebiegająca przez teren gminy na długości 7 105 m.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

3. Drogi powiatowe:

- ✓ Przez teren gminy przebiega 35 ciągów dróg powiatowych o łącznej długości 187,4 km.

4. Drogi gminne:

- ✓ łączna długość dróg gminnych - publicznych wynosi 621,56 km w tym drogi z nadanym numerem 107,4 km. Pozostałe są to drogi dojazdowe do gruntów rolnych i leśnych o łącznej długości 516,86 km oraz drogi niepubliczne wewnętrzne o długości 2,3 km.

Pod względem nawierzchni w Gminie Bielsk Podlaski można wyróżnić następujące rodzaje dróg:

- ✓ drogi o nawierzchni gruntowej, długość 514,86 km, stan średni,
- ✓ drogi o nawierzchni żwirowej, długość 71,92 km, stan dobry,
- ✓ drogi o nawierzchni bitumicznej, długość 34,78 km, stan dobry.

Sieć wodociągowa

Źródłem zaopatrzenia w wodę ludności, rolnictwa i przemysłu w Gminie Bielsk Podlaski są wody podziemne. Na terenie gminy zlokalizowano 2 komunalne ujęcia wód podziemnych (Rajsk, Bolesty). Jedno ujęcie gminne komunalne zlokalizowane jest na terenie administracyjnym miasta Bielsk Podlaski.

Tabela 27. Sieć wodociągowa w Gminie Bielsk Podlaski

Wyszczególnienie	Jednostka	Lata				
		2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	190,8	190,8	190,9	191,8	192,3
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	3117	3148	3170	3206	3242
woda dostarczona gospodarstwom domowym	dam3	188	180	200	203	200
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	6046	6011	5972	5959	5881
zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m3	26	25	28,1	28,7	28,4

Źródło: Bank danych lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Siecią wodociągową objęte są wszystkie miejscowości w gminie. W 2014 długość sieci wodociągowej wynosiła 192,3 km przy 3242 przyłączach do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Sieć kanalizacyjna

W przypadku sieci kanalizacyjnej sytuacja jest mniej korzystna. Z sieci korzysta 14,4 % mieszkańców gminy, skanalizowanych 6 miejscowości (Widowo, Parcewo, Grabowiec, Augustowo, Łubin Kościelny, Łubin Rudołty). Długość sieci kanalizacji sanitarnej wynosi jedynie 29,6 km, przy 472 podłączonych gospodarstwach domowych.

Tabela 28. Sieć kanalizacyjna w Gminie Bielsk Podlaski

Wyszczególnienie	Jednostka	Lata				
		2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	20,2	28,3	28,3	29,6	29,6
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	346	394	415	444	472
ścieki odprowadzone	dam 3	34	31	29	37	33
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	805	887	913	965	1001

Źródło: Bank danych lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Istniejąca sieć kanalizacyjna musi zostać uznana za niewystarczającą i konieczną jest kontynuacja inwestycji w zakresie uregulowania gospodarki ściekowej na terenie gminy.

Na terenie gminy nie ma sieci gazowej. Jej mieszkańcy zaopatrywani są w gaz w butlach przez firmy zajmujące się jego dystrybucją.

Gmina Bielsk Podlaski posiada Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

Gospodarowanie odpadami

Nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Gminy Bielsk Podlaski zostały objęte nieruchomości zamieszkałe stale i okresowo. Pozostałe nieruchomości niezamieszkałe, w tym miejsca prowadzenia działalności gospodarczej oraz budynki użyteczności publicznej są zobowiązane do posiadania indywidualnych umów na odbiór odpadów z firmą wpisaną do rejestru działalności regulowanej, prowadzonego przez Wójta Gminy Bielsk Podlaski.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

W ramach uiszczonej przez właściciela nieruchomości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi odbiera się następujące rodzaje odpadów komunalnych, bez względu na ich ilość:

- ✓ selektywnie zbierane: tworzywa sztuczne, opakowania metalowe, opakowania wielomateriałowe, tekstylia, szkło białe i kolorowe oraz makulatura,
- ✓ zmieszane,
- ✓ zielone,
- ✓ popiół lub żużel,
- ✓ odpady wielkogabarytowe,
- ✓ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny.

Odbiór odpadów odbywa się w następujący sposób:

- ✓ odpady zbierane selektywnie – 1 raz w miesiącu,
- ✓ zmieszane odpady komunalne – 1 raz w miesiącu,
- ✓ odpady zielone – w zależności od potrzeb, nie rzadziej niż 4 razy w roku,
- ✓ popiół lub żużel – w sezonie grzewczym – 1 raz w miesiącu,
- ✓ odpady wielkogabarytowe – 1 raz w roku,
- ✓ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny – 1 raz w roku.

Wszystkie zmieszane odpady komunalne zbierane z terenu Gminy Bielsk Podlaski kierowane są do Zakładu Zagospodarowania Odpadów Hajnówka, ul. Kleszczelowska 35. W przypadku odpadów ulegających biodegradacji dodatkowym czynnikiem warunkującym zmniejszenie masy odbieranych odpadów jest wykorzystanie przydomowych kompostowników.

Tabela 29. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy Bielsk Podlaski w roku 2014

Kod odebranych odpadów komunalnych	Rodzaj odebranych odpadów komunalnych	Ilość odebranych odpadów komunalnych [Mg]
20 03 01	Niesegregowane odpady komunalne	586,9
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	200,4
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	45,7
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	22,6
20 02 03	Inne odpady nieulegające biodegradacji	24,2
15 02 03	Tworzywa sztuczne	2,5
20 01 23	Urządzenia zawierające freony	0,2

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

20 01 35	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne	5,4
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,1

Źródło: Urząd Gminy Bielsk Podlaski

Poziom masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania wyniósł 6,07 %. Dopuszczalny poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania w 2014 roku, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 25 maja 2012 roku w sprawie poziomów ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania oraz sposobu obliczania poziomu ograniczania masy tych odpadów (Dz. U. z 2012 r., poz. 676), wynosi 50%. Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła – 18,6 %. Wymagany poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych w 2014 roku, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 maja 2012 roku w sprawie poziomów recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami niektórych frakcji odpadów komunalnych (Dz. U. z 2012 r., poz. 645), wynosi 14%. Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia został obliczony na podstawie odpadów zebranych selektywnie oraz wysegregowanych w instalacji.

6. *Finanse*

Budżet jest podstawowym planem finansowym jednostki samorządu terytorialnego oraz podstawowym instrumentem realizacji celów polityki jednostki. Pełni on rolę kreatora lokalnej rzeczywistości społeczno-gospodarczej. Beneficjentami wydatków budżetowych JST są mieszkańcy danej gminy oraz podmioty prowadzące na jej terenie działalność gospodarczą oraz działalność społecznie użyteczną.

Zgodnie z „Ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego” dochodami JST są:

- ✓ dochody własne,
- ✓ subwencja ogólna,
- ✓ dotacje celowe z budżetu państwa.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być:

- ✓ środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi;
- ✓ środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej;
- ✓ inne środki określone w odrębnych przepisach.

Źródłami dochodów własnych gminy są:

- ✓ wpływy z podatków: od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych;
- ✓ wpływy z opłat: skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej i od posiadania psów, reklamowej, eksploatacyjnej – w części określonej w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. – Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. z 2015 r. poz. 196), innych stanowiących dochody gminy, uiszczanych na podstawie odrębnych przepisów;
- ✓ dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych;
- ✓ dochody z majątku gminy;
- ✓ spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy;
- ✓ dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach;
- ✓ 5,0% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- ✓ odsetki od pożyczek udzielanych przez gminę, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- ✓ odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy;
- ✓ odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej;
- ✓ dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego;
- ✓ inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów.

Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%. Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy, wynosi 6,71%.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Subwencja ogólna dla gmin składa się z części wyrównawczej, równoważącej oraz oświatowej. O przeznaczeniu środków otrzymanych z tytułu subwencji ogólnej decyduje organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego.

Dochodami jednostek samorządu terytorialnego mogą być dotacje celowe z budżetu państwa na:

- ✓ zadania z zakresu administracji rządowej oraz na inne zadania zlecone ustawami;
- ✓ zadania realizowane przez jednostki samorządu terytorialnego na mocy porozumień zawartych z organami administracji rządowej;
- ✓ usuwanie bezpośrednich zagrożeń dla bezpieczeństwa i porządku publicznego, skutków powodzi i osuwisk ziemnych oraz skutków innych klęsk żywiołowych;
- ✓ finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych;
- ✓ realizację zadań wynikających z umów międzynarodowych.

Za prawidłową gospodarkę finansową gminy odpowiada Wójt. Kontrolę gospodarki finansowej gminy sprawuje Regionalna Izba Obrachunkowa.

W 2014 roku zrealizowano dochody w kwocie 23 492 282,91 zł, natomiast wydatki ogółem wyniosły 25 767 833,47 zł.

Gmina Bielsk Podlaski charakteryzuje się zdecydowanie największymi dochodami ogółem wśród gmin wiejskich powiatu bielskiego. Na przełomie lat 2011-2014 poziom dochodów ogółem wzrósł o 5 689 490,52 zł.

Tabela 30. Dochody ogółem gmin wiejskich powiatu bielskiego w latach 2011-2014

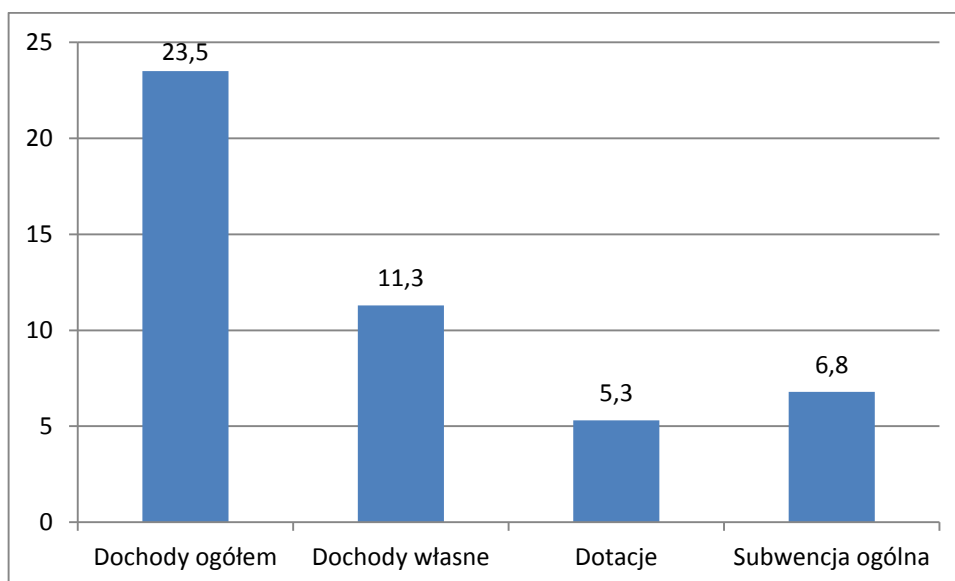
Powiat bielski				
Gmina	2011	2012	2013	2014
Bielsk Podlaski	17 772 792,39	19 961 155,52	22 683 576,49	23 462 282,91
Boćki	13 272 948,14	15 777 889,55	13 937 082,21	17 309 881,55
Brańsk	14 187 226,36	17 922 303,01	18 773 810,56	18 434 557,27
Orla	9 517 025,00	12 412 307,12	14 121 159,05	12 993 899,36
Rudka	10 128 588,78	8 584 689,22	6 945 106,76	7 686 851,97
Wyszki	15 380 997,9	15 168 632,82	15 196 827,75	15 787 801,69

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W dochodach ogółem największy udział przypada na dochody podatkowe od osób prawnych i od osób fizycznych, gdyż ich udział w dochodach ogółem w 2014 roku wynosił 38,5%. Dochody z tytułu rozliczeń różnych, w tym subwencji, stanowiły 29 %.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Wykres 5. Dochody budżetu Gminy Bielsk Podlaski według rodzajów w 2014 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W dochodach ogółem największy udział przypada na dochody podatkowe od osób prawnych i od osób fizycznych, gdyż ich udział w dochodach ogółem w 2014 roku wynosił 38,5 %. Dochody z tytułu rozliczeń różnych stanowiły 29,2 %, z rolnictwa i łowiectwa – 9,5 %.

Tabela 31 Dochody budżetu Gminy Bielsk Podlaski według działów w 2014 roku

Dochody budżetu gminy według działów w %			
Dział	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	7,8	4,8	9,5
Transport i łączność	1,3	10,7	0,9
Gospodarka mieszkaniowa	1,6	0,9	0,8
Administracja publiczna	0,5	0,6	0,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,2	0,1	5,9
Różne rozliczenia	36,6	34,1	29,2
Oświata i wychowanie	0,2	0,5	1,6
Pomoc społeczna	11,4	9,6	8,9
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,4	0,5	0,4
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1,9	1,0	0,6
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	2,9	0,4	0,0

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Kultura fizyczna	-	-	0,0
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	35,1	34,4	38,5
Pozostałe	0,1	2,7	3,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody ogółem w gminie Bielsk Podlaski wyniosły 3335,35 zł. W przypadku dochodów własnych w 2014 roku osiągnęły one wartość 1609,45 zł na 1 mieszkańca (48,3% dochodów ogółem). Na przełomie lat 2011-2014 dochody te sukcesywnie wzrastały. Zwiększający się poziom dochodów własnych jest korzystny ze względu na zwiększającą się dzięki temu samodzielność gminy. Udział wpływów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych w dochodach własnych wyniósł 21,6%.

Tabela 32. Dochody ogółem i dochody własne na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu bielskiego

	Dochody ogółem na 1 mieszkańca				Dochody własne na 1 mieszkańca			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Bielsk Podlaski	2472,56	2809,45	3207,97	3335,55	1113,77	1319,33	1315,89	1609,45
Boćki	2779,67	3359,14	2997,22	3748,35	911,23	1150,97	958,17	1616,11
Brańsk	2254,44	2869,4	3050,17	3035,99	594,58	981,83	1070,62	1066,07
Orla	3073,97	4105,95	4809,65	4451,49	1326,81	2145,76	3276,13	2921,18
Rudka	4994,37	4247,74	3500,55	3896,02	2465,53	1966,9	1312,58	1384,73

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Analizując dane struktury dochodów Gminy Bielsk Podlaski w latach 2012-2014, można stwierdzić systematyczny spadek udziału subwencji w strukturze dochodów z 36,35 % do 29,07 %. Wzrosły natomiast dochody z udziału w podatkach stanowiących budżet państwa, z 9,23 % do 10,59 % dochodów ogółem. Podatki i opłaty lokalne stanowiły w roku 2014 ponad 28 % dochodów ogółem.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 33. Dochody Gminy Bielsk Podlaski w latach 2012-2014

	Dochody ogółem	Subwencje		Podatki i opłaty lokalne		Udziały gminy we wpływach w podatkach stanowiących dochód państwa		Dotacje celowe	
		Wartość	Udział w dochodach ogółem	Wartość	Udział w dochodach ogółem	Wartość	Udział w dochodach ogółem	Wartość	Udział w dochodach ogółem
2012	19 961 155,52	7 255 927,00	36,35 %	5 544 841,84	27,78 %	1 841 390,09	9,23 %	3 331 764,84	16,70 %
2013	22 683 576,49	7 625 959,00	33,62 %	5 762 483,65	25,41 %	2 041 547,85	9,00 %	3 474 224,45	15,32 %
2014	23 462 282,91	6 820 259,00	29,07 %	6 578 245,10	28,04 %	2 484 342,79	10,59 %	3 628 662,45	15,47 %

	Dochody ogółem	Dochody majątkowe		Pozostałe dochody	
		Wartość	Udział w dochodach ogółem	Wartość	Udział w dochodach ogółem
2012	19 961 155,52	838 945,92	4,2 %	1 107 561,33	5,55 %
2013	22 683 576,49	2 495 214,87	11,00 %	1 251 853,62	5,52 %
2014	23 462 282,91	2 608 752,39	11,12 %	1 100 167,64	4,69 %

Źródło: Sprawozdania z wykonania budżetów Gminy Bielsk Podlaski w latach 2012-2014

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

W wielkości i strukturze wydatków znajdują odzwierciedlenie kierunki działań i zakres zadań Gminy Bielsk Podlaski. Równoległe ze wzrostem dochodów, na przełomie lat 2011-2014 rosły też wydatki gminy. W porównaniu z rokiem 2011, wydatki w 2014 roku wzrosły o 6 387 123,14 zł.

Tabela 34. Wydatki ogółem gmin wiejskich powiatu bielskiego w 2014 roku

Powiat bielski				
Gminy	2011	2012	2013	2014
Bielsk Podlaski	19 380 710,33	19 382 296,63	24 202 106,93	25 767 833,47
Boćki	13 053 382,13	13 349 637,84	16 535 063,92	15 708 541,29
Brańsk	15 609 304,52	15 177 609,48	17 001 116,67	19 876 861,54
Orla	9 909 963,42	11 537 660,45	14 081 065,16	15 041 212,54
Rudka	12 056 258,43	8 295 587,05	7 803 779,37	6 758 668,05
Wyszki	16 425 279,95	16 419 098,61	14 160 108,8	16 700 970,36

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W 2014 roku wydatki Gminy na 1 mieszkańca wyniosły 3663,00 zł. Na przełomie lat 2011-2014 wydatki na 1 mieszkańca wzrosły o blisko 1000 zł.

Tabela 35. Wydatki ogółem oraz wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Bielsk Podlaski

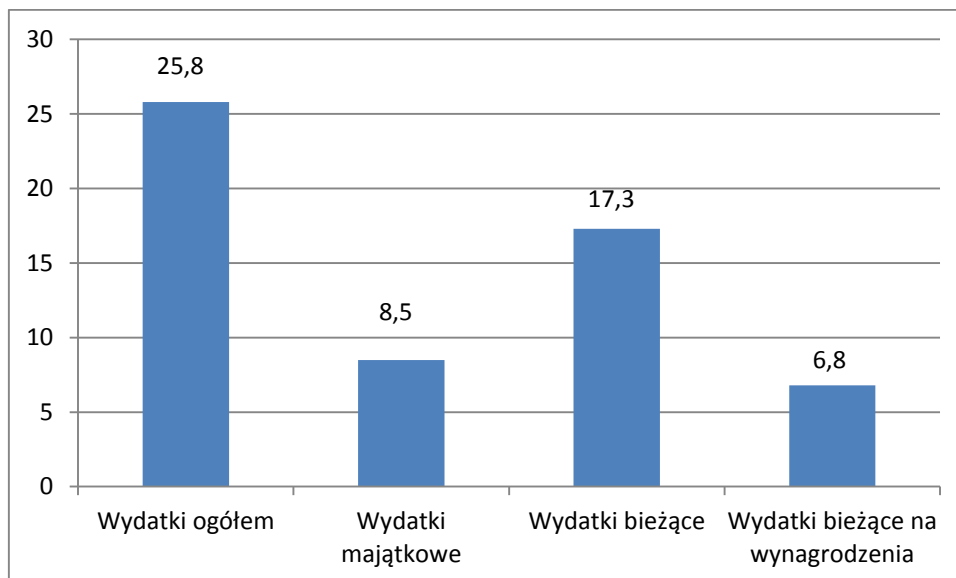
	Wydatki ogółem na 1 mieszkańca				Wydatki na oświatę i wychowanie na 1 mieszkańca			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Bielsk Podlaski	2696,25	2727,98	3422,72	3663,32	720,62	837,33	849,78	853,64
Boćki	2733,69	2842,16	3555,92	3401,58	864,87	953,69	1046,11	1073,76
Brańsk	2480,42	2429,97	2762,16	3273,52	799,72	840,63	937,78	922,26
Orla	3200,89	3816,62	4796	5152,86	760,86	910,14	984,28	993,75
Rudka	5944,9	4104,69	3933,35	3425,57	1285,04	1388,57	1185,52	1098,02
Wyszki	3454,31	3486	3041,91	3599,34	1251,09	1170,85	1145,31	1341,01

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Pod względem struktury, ponad 67 % wydatków ogółem stanowią wydatki bieżące. Pozostała część przypada na wydatki majątkowe, które związane są z przeprowadzanymi w gminie inwestycjami.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Wykres 6. Wydatki budżetu Gminy Bielsk Podlaski w 2014 r.

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Według klasyfikacji budżetowej najwięcej środków przeznaczono na oświatę i wychowanie (23,3%) oraz na rolnictwo i łowiectwo (w 2014 – 17,3 %). Na zadania związane z transportem i łącznością oraz administracją publiczną wydatkowano po ok. 12 % środków budżetowych.

Tabela 36. Wydatki budżetu Gminy Bielsk Podlaski według działów

Wydatki budżetu gminy według działów w %			
Dział	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	8,9	4,9	17,3
Transport i łączność	14,4	33,7	11,7
Gospodarka mieszkaniowa	0,5	0,3	1,6
Administracja publiczna	16,2	12,6	12,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,2	0,9	6,8
Różne rozliczenia	-	-	-
Oświata i wychowanie	30,7	24,8	23,3
Pomoc społeczna	15,0	11,9	11,0
Edukacyjna opieka wychowawcza	0,9	0,8	0,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	2,0	3,9	4,7
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	8,0	2,4	6,0

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Kultura fizyczna	0,2	0,2	0,2
Działalność usługowa	0,2	0,1	0,2
Ochrona zdrowia	0,4	0,3	0,2
Pozostałe	1,4	3,2	4,3

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Zgodnie z ustawą o finansach publicznych wyróżnia się wydatki majątkowe i bieżące. W latach 2012-2014 udział wydatków bieżących stanowił ponad 70% – w roku 2014 nawet 78,89% wydatków budżetowych ogółem.

Tabela 37. Wielkość wydatków majątkowych i bieżących w latach 2012-2014 w Gminie Bielsk Podlaski

	Wydatki ogółem	Wydatki majątkowe		Wydatki bieżące	
		Wartość	Udział w wydatkach ogółem	Wartość	Udział w wydatkach ogółem
2012	19 382 296,63	3 701 996, 4	19,10 %	15 680 300,23	80,90 %
2013	24 202 106,93	7 956 723,67	32,88 %	16 245 383,26	67,12 %
2014	25 767 833,47	8 480 214,82	32,91 %	17 287 618,65	67,09 %

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Gmina Bielsk Podlaski była też aktywnym beneficjentem środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej. W perspektywie finansowej 2007-2013 zrealizowała następujące projekty, współfinansowane środkami europejskimi:

Tabela 38. Projekty realizowane przez Gminę Bielsk Podlaski oraz finansowane z funduszy europejskich

Lp.	Nazwa zadania/projektu	Typ projektu, programu	Wartość projektu	Środki otrzymane z UE
2005				
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej z przyłączami we wsi Grabowiec	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, ZPORR	504 158,85 zł	378 119,13 zł
2.	Budowa drogi gminnej Haćki-Hryniewicze Małe o długości 1835 mb.	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, ZPORR	923 553,30 zł	683 670,78 zł
2006				

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

1.	Remont Wiejskiego Domu Kultury we wsi Rajsk	Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnych, SPO	178 501,26 zł	111 012,00 zł
2007				
1.	Adaptacja świetlicy wiejskiej i budynku OSP na Centrum Kultury Wiejskiej we wsi Dubiażyn	Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnych, SPO	652 747,83 zł	450 000,00 zł
2008				
1.	Wdrożenie metod strategicznego zarządzania zrównoważonym rozwojem pogranicza	Program Sąsiedztwa Polska-Białoruś – Ukraina INTERREG III /TACIS CBC 2004-2006	385 758,00 zł	289 318,50 zł
2009				
1.	Gotowi na sukces - aktywizacja osób z obszarów wiejskich	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	58 037,00 zł	51 935,00 zł
2010				
1.	Gotowi na sukces - aktywizacja osób z obszarów wiejskich	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	70 276,00 zł	61 276,00 zł
2.	Budowa Ośrodka Kultury Lokalnej we wsi Piliki	Odnowa i rozwój wsi, PROW 2007-2013	666 846,49 zł	293 975,00 zł
3.	Remont świetlicy wiejskiej we wsi Knorydy	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	42 997,63 zł	24 988,56 zł
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Augustowo	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, PROW 2007-2013	3 211 244,59 zł	1 657 716,00 zł
2011				
1.	Gotowi na sukces - aktywizacja osób z obszarów wiejskich	Program Operacyjny Kapitał Ludzki	50 000,00 zł	43 000,00 zł
2.	Remont świetlicy wiejskiej we wsi Pasyнки	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	57 000,00 zł	24 841,68 zł
3.	Rozbudowa Ośrodka Kultury Lokalnej we wsi Proniewicze	Odnowa i rozwój wsi, PROW 2007-2013	652 163,59 zł	301 603,00 zł
4.	Budowa kanalizacji sanitarnej we wsi Augustowo	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, PROW 2007-2013	3 228 486,12 zł	1 657 716,00 zł

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

2012				
1.	Przebudowa świetlicy wiejskiej we wsi Augustowo	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, PROW 2007-2013	509 255,59 zł	176 072,00 zł
2.	Remont świetlicy wiejskiej we wsi Hryniewiczze Duże	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	36 025,86 zł	16 301,34 zł
3.	Remont świetlicy wiejskiej we wsi Bolesty	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	71 152,92 zł	24 841,68 zł
4.	Przebudowa świetlicy wiejskiej we wsi Krzywa	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	171 385,93 zł	54 990,00 zł
5.	Przebudowa świetlicy wiejskiej we wsi Parcewo	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	378 288,93 zł	54 990,00 zł
2013				
1.	Zakup sprzętu nagłośniającego	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	12 932,03 zł	7 359,68 zł
2014				
1.	Remont i modernizacja świetlicy wiejskiej we wsi Szastały	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	76 549,40 zł	24 990,00
2.	Przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej we wsi Grabowiec	Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, PROW 2007-2013	245 210,96 zł	69 999,00 zł
3.	Przebudowa Ośrodka Kulturalno – Edukacyjnego w Haćkach	Odnowa i rozwój wsi, PROW 2007-2013	664 833,00 zł	367 637,23 zł
4.	Przebudowa i remont hydroforni Rajsk	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej , PROW 2007-2013	1 624 487,98 zł	979 357,32 zł
5.	Przebudowa i nadbudowa budynku hydroforni Bolesty	Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej , PROW 2007-2013	1 959 909,00 zł	1 178 268,43 zł
6.	Wdrażanie elektronicznych usług dla ludności - Administracja samorządowa, część II	Oś Priorytetowa IV, Społeczeństwo informacyjne, PROW 2007-2013	292 987,00 zł	254 771,00 zł
7.	Wspólnie chronimy Puszcę Białowieską – zakup samochodów strażackich	Program współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina	1 503 304,00 zł	1 352 304,00 zł
8.	Wiejska szkoła - nowoczesna szkoła	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, EFS	533 843,11 zł	485 122,83 zł

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

2015				
1.	Modernizacja oddziałów przedszkolnych funkcjonujących w szkołach w Gminie Bielsk Podlaski	Program Operacyjny Kapitał Ludzki, EFS	192 985,90 zł	188 428,16 zł
2.	Wspólnie chronimy Puszcę Białowieską – zakup samochodów strażackich	Program współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina	55 689,84 zł	50 120,86 zł

Źródło: Urząd Gminy Bielsk Podlaski

7. Ochrona zdrowia

Podstawowa publiczna opieka zdrowotna w Gminie Bielsk Podlaski zabezpieczona jest przez Ośrodek Zdrowia w Łubinie Kościelnym oraz Ośrodek Zdrowia w Chrabotach.

Zadaniem personelu medycznego jest nie tylko leczenie, ale przede wszystkim zapobieganie wszelkim chorobom i uzależnieniom cywilizacyjnym, społecznym, a także wszelkim nałogom.

Profilaktykę prowadzi się na terenie Ośrodka jak również wśród dzieci i młodzieży szkolnej. Prowadzone są zajęcia poświęcone programom zdrowotnym ogólnokrajowym jak i lokalnym. Organizowane spotkania z rodzicami mają na celu poszerzenie wiadomości na temat chorób dzieci i młodzieży oraz postępowania w razie nasilenia się objawów.

Osoby starsze, samotne czy niedołążne objęte są opieką pielęgniarsko – lekarską. Kobiety ciężarne i nowonarodzone dzieci podlegają również opiece położnej.

Podstawowym celem działania ośrodków zdrowia jest:

- ✓ udzielanie ambulatoryjnych świadczeń zapobiegawczo - leczniczych w rodzaju podstawowej opieki zdrowotnej służących zachowaniu, ratowaniu, przywracaniu i poprawie zdrowia,
- ✓ propagowanie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia,
- ✓ udzielanie świadczeń i objęcie opieką kobiety ciężarnej, położnicy i noworodka.

Świadczenia zdrowotne udzielane są w:

- ✓ gabinetach lekarskich poradni ogólnej,
- ✓ gabinetach medycyny szkolnej,

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ gabinecie pielęgniarki środowiskowo – rodzinnej,
- ✓ gabinecie położnej środowiskowo – rodzinnej,
- ✓ gabinecie zabiegowym – szczepiennym.

Świadczenia gwarantowane przez lekarza POZ obejmują:

- ✓ poradę lekarską udzielaną w warunkach ambulatoryjnych,
- ✓ poradę lekarską udzielaną w domu świadczeniobiorcy, w przypadkach uzasadnionych jego stanem zdrowia,
- ✓ świadczenia w ramach profilaktyki chorób układu krążenia,
- ✓ poradę patronażową,
- ✓ świadczenia medycznej diagnostyki laboratoryjnej, diagnostyki obrazowej i nie obrazowej,
- ✓ badania bilansowe, w tym badanie przesiewowe,
- ✓ szczepienia ochronne realizowane zgodnie z zasadami określonymi w przepisach o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi.

Świadczenia pielęgniarki POZ obejmują:

- ✓ wizytę realizowaną w warunkach ambulatoryjnych,
- ✓ wizytę realizowaną w domu świadczeniobiorcy,
- ✓ wizytę patronażową,
- ✓ testy przesiewowe mające na celu monitorowanie rozwoju dziecka oraz wykrywanie odchyleń od normy rozwojowej,
- ✓ świadczenia lecznicze realizowane są na podstawie zlecenia lekarskiego są udzielane zgodnie z terminami określonymi w treści zlecenia lub skierowania,
- ✓ świadczenia realizowane w domu świadczeniobiorcy odbywają się zgodnie z ustalonym dla świadczeniobiorcy indywidualnym planem opieki.

Świadczenia położnej POZ obejmują:

- ✓ wizytę realizowaną w warunkach ambulatoryjnych,
- ✓ wizytę realizowaną w domu świadczeniobiorcy,
- ✓ wizytę patronażową,
- ✓ wizytę profilaktyczną,

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ świadczenia lecznicze realizowane są na podstawie zlecenia lekarskiego i są udzielane zgodnie z terminami określonymi w treści zlecenia lub skierowania.

Tabela 39. Liczba porad medycznych udzielonych pacjentom na terenie Gminy Bielsk Podlaski

	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	10 048	10 326	9 523	9 408	8 653

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

W zakresie lecznictwa zamkniętego i specjalistycznych usług medycznych ludność gminy jest obsługiwana przez SP ZOZ w Bielsku Podlaskim.

8. Turystyka i ośrodki sportowo-rekreacyjne

Atrakcje przyrodnicze i historyczne

Zdrowy subkontynentalny klimat, czyste środowisko oraz bliskość Puszczy Białowieskiej zapewniają atrakcyjne warunki dla turystyki i wypoczynku. Jednakże podstawowym czynnikiem determinującym atrakcyjność oferty turystycznej jest baza turystyczna, której rozwój zadecyduje o wykorzystaniu wszystkich naturalnych walorów gminy.

Tabela 40. Obiekty gastronomiczno-noclegowe na terenie Gminy Bielsk Podlaski

Lp.	Nazwa i adres obiektu	Liczba miejsc noclegowych	Określenie przedsiębiorcy	Okres świadczenia usług
1.	ZAJAZD „ZAGŁOBA” Ploski 204 17-100 Bielsk Podlaski	26	Kotyński Kazimierz Ploski 204 17-100 Bielsk Podlaski	Cały rok
2.	Ośrodek Konferencyjno- Wypoczynkowy „Ptasia Osada” w Ploskach 17-100 Bielsk Podlaski	68	Agnieszka Dobrodumow Express Bar ul. Wiejska 55 lok. 1 15-351 Białystok	Cały rok
3.	DWOREK „CZTERY PORY ROKU” Piliki 133 17-100 Bielsk Podlaski	30	Przedsiębiorstwo Handlowo-Uslugowe PAWEŁ LEONIUK Widowo 130a 17-100 Bielsk Podlaski	Cały rok

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

4.	GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE JERZY GAWRYLUK Lewki 64 17-100 Bielsk Podlaski	5	Jerzy Gawryluk Lewki 64 17-100 Bielsk Podlaski	Cały rok
5.	GOSPODARSTWO AGROTURYSTYCZNE „NAŁÓG POZYTYWNY” REMIGIUSZ STALEWSKI Nałogi 56 17-100 Bielsk Podlaski	8	Remigiusz Stalewski Nałogi 56 17-100 Bielsk Podlaski	Cały rok

Źródło: Urząd Gminy Bielsk Podlaski

Na terenie gminy wytyczono szlaki turystyczne. Jednym z nich jest Szlak Świątyni Prawosławnych.

SZLAKIEM PRAWOSŁAWNYCH ŚWIĄTYŃ

Szlak promuje kulturę prawosławia na Północnym Podlasiu - zabytkowe, w znacznej części drewniane cerkwie i inne obiekty kultu. W swym przebiegu prezentuje m.in. miejscowość rodzinną Św. Gabriela - Zwierki, różnorodne w stylu i wieku świątynie Bielska Podlaskiego oraz znany w całym kraju a także za granicą sobór Świętej Trójcy w Hajnówce.

1. Rzeka Narew

Po przejściu mostu na rz. Narwi wchodzi się na teren Zajazdu "Zagłoba" zbudowanego w 1973 r. (budynek murowany, wzorowany na dawnych karczmach). Szeroką drogą żwirową, początkowo biegnącą przez las sosnowy należy podążać w kierunku płd. wsch. Po przejściu ok. 2,5 km znajduje się wieś Ploski.

2. Ploski

Duża wieś istniejąca już w 1536 r. Nazwa od plosa - zatoki, kolana rzeki. Wiele drewnianych domów z przełomu XIX i XX w. Cerkiew parafialna pw. Przemienienia Pańskiego z pocz. XIX w., drewniana, przebudowywana w 1865, 1890, 1944. Wyposażenie zabytkowe na cmentarzu przycerkiewnym, liczne nagrobki z II poł. XIX w. Na lewo od bramy w murze cerkiewnym drewniana kapliczka słupowa z 1863 r. (Latarnia zmarłych). Wart uwagi jest również cmentarz prawosławny z II poł. XIX w. (ok. 500 m od wsi) z murowaną, współczesną - z 1955 r. kaplicą p.w. św. Łukasza.

3. Knorozy

Wieś ulicówka średniej wielkości. Wart obejrzenia jest ciekawy architektonicznie spichlerz zbożowy zbudowany w latach 60-tych XX w. (dach czterospadowy, łamany), kilka krzyży drewnianych z początku XX w. Za wsią w kierunku południowym, cmentarz prawosławny z przełomu XIX i XX w.

4. **Chraboły**

Wieś założona ok. 1536 r. W odległości ok. 2 km od wsi w uroczysku Głowkowo wg tradycji objawiła się ikona Matki Bożej. Stąd kaplica nad źródłem - współczesna, z 1986 r. na miejscu spalonej z 1939 r.

5. **Rajsk**

Wieś założona w 1523 r., nazwa prawdopodobnie od "raja", stojącej, zgniłej wody. W 1942 r. wieś została spacyfikowana przez hitlerowców - 149 mieszkańców rozstrzelano, budynki spalono (cerkiew zburzono), teren zaorano. Cerkiew parafialna p.w. św. Piotra i Pawła, drewniana, usytuowana na wzgórzu w centrum wsi pochodzi z 1969 r. - przywieziono ją tu spod Tomaszowa Lubelskiego. Wyposażenie współczesne. Wart uwagi jest także cmentarz - mauzoleum rozstrzelanych w 1942 roku mieszkańców.

6. **Haćki**

Początkami swymi sięgają roku 1536. W pobliżu wsi dobrze zachowane wczesnośredniowieczne (V-XII w.) grodzisko - teren badań archeologicznych, zwany przez miejscową ludność "Zamkiem". We wsi dwa prawosławne kamienno-żelazne krzyże z końca XIX w. Przez wieś prowadzi droga asfaltowa.

7. **Hryniewicze Małe**

Wieś nad rzeką Orlanką, w centrum wsi murowana kaplica katolicka Najświętszej Marii Panny wybudowana w 1944 r. jako wotum za ocalenie w czasie wojny.

8. **Hryniewicze Duże**

Za wsią, około 500 m w kierunku południowym wśród drzew znajduje się kaplica prawosławna p.w. św. proroka Eliasza. Jest to budowla współczesna. Na skraju wsi przy drodze do Bielska Podlaskiego - dawny cmentarz wojskowy (niemiecki) z I wojny światowej. Na skrzyżowaniu dróg wiejskich - kamienno-żelazny krzyż wotywny z początku XX w.

9. **Parcewo**

Dość duża wieś na trasie z Bielska Podlaskiego do Orli. Tradycje plecionkarskie. W centrum wsi, na wzgórzu przy drodze do miejscowości Spiczki znajduje się cmentarz prawosławny założony w II poł. XIX w. Kaplica cmentarna p.w. Dymitra Sołuńskiego pochodzi z przełomu XVIII i XIX w. (w 1897 r. dobudowano kruchtę). Ciekawy jest także drewniany, na kamiennym fundamencie budynek szkolny z lat 70 - tych XIX w.

Infrastrukturę sportowo – turystyczną w gminie tworzą:

- ✓ dwie sale gimnastyczne przy szkołach,
- ✓ jedno boisko szkolne przy Zespole Szkół w Augustowie,
- ✓ jedno urządzone boisko do piłki nożnej we wsi Piliki,
- ✓ urządzony plac zabaw dla dzieci we wsi Piliki.

Klubem sportowym działającym na terenie gminy jest Tur II Piliki (Bielsk Podlaski).

Jedną z najstarszych i najbardziej popularnych imprez sportowych organizowanych w Gminie Bielsk Podlaski są coroczne zawody sportowo-pożarnicze. Jest to cykliczne przedsięwzięcie, przyciągające nie tylko członków OSP, lecz również mieszkańców miejscowości, w której w danym roku odbywają się zawody, mieszkańców okolicznych wsi, jak również miasta Bielsk Podlaski. Zawody sportowo-pożarnicze są doskonałą okazją do zaprezentowania kondycji sprawnościowej drużyn strażackich oraz promocji gminy poprzez m.in. prezentację zespołów artystycznych, wizerunku wsi jako gospodarza imprezy oraz świetlic wiejskich, których coraz więcej jest odremontowanych. Dobrym obyczajem w gminie jest organizowanie uroczystego otwarcia świetlic po remoncie, połączonego z okolicznościowym festynem. Obiekty te są potem wykorzystywane do organizowania przez mieszkańców lokalnych uroczystości i spotkań integracyjnych.

9. Oświata i kultura

Oświata

Edukacja jest kluczem do rozwoju gminy. Szkoły są jednostkami publicznymi, których cele i zadania określone są w ustawie o systemie oświaty. Ich zadaniem jest zapewnienie możliwości bezpłatnej nauki wszystkim uczniom zgodnie z ich indywidualnymi potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz predyspozycjami. Ponadto, sprawują one opiekę nad uczniami oraz współdziałają z rodzicami realizując optymalne warunki rozwoju ucznia z zachowaniem zasad bezpieczeństwa, promocji i ochrony zdrowia. Ważną funkcją szkół jest umożliwienie uczniom podtrzymywania tożsamości narodowej, językowej i religijnej.

W gminie Bielsk Podlaski funkcjonują 2 szkoły: **Szkoła Podstawowa w Łubinie Kościelnym**, która od czerwca 2008 roku nosi imię **Jana Pawła II** oraz **Zespół Szkół w Augustowie**, w skład którego wchodzi **Szkoła Podstawowa** oraz **Gimnazjum**.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Do obwodu Szkoły Podstawowej w Augustowie wchodzi 48 wsi, Szkoły Podstawowej w Łubinie Kościelnym – 13 wsi, natomiast obwód Gimnazjum w Augustowie obejmuje wszystkie 61 miejscowości z terenu Gminy Bielsk Podlaski. Szkoły realizują roczne przygotowanie przedszkolne dzieci 6-letnich, bowiem Gmina nie posiada własnych przedszkoli. Obie szkoły mają dobre warunki lokalowe i socjalne, posiadają dobrze wyposażone sale lekcyjne, w tym pracownie komputerowe, salę do nauki języków obcych, bibliotekę szkolną oraz sale gimnastyczne wraz z zapleczem sportowym. Odległość Szkoły Podstawowej w Łubinie Kościelnym od miasta Bielsk Podlaski wynosi 13 km, natomiast Zespołu Szkół w Augustowie - jedynie 2,5 kilometra. Dzieci i uczniowie są dowożeni do szkół autobusami gminnymi, mają zapewnione wyżywienie przygotowywane w stołówce Zespołu Szkół w Augustowie.

Tabela 41. Placówki oświatowe w Gminie Bielsk Podlaski

Nazwa	Szkoły wchodzące w skład zespołu	Adres	Liczba uczniów (stan na IX 2015 r.)	Organ zarządzający
Zespół Szkół w Augustowie	Szkoła Podstawowa	Augustowo 30, 17-100 Bielsk Podlaski	222	Gmina
	Gimnazjum		147	Gmina
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym	Szkoła podstawowa	Łubin Kościelny 40 17-100 Bielsk Podlaski	113	Gmina
Niepubliczny Punkt Przedszkolny nr 1 "KĄCIK MALUCHA"	Punkt Przedszkolny	Proniewicze 25 17-100 Bielsk Podlaski	7	Spółdzielnia Socjalna

Źródło: Kuratorium Oświaty w Białymstoku

Tabela 42. Informacje o wynikach sprawdzianu i egzaminów uczniów w Gminie Bielsk Podlaski w 2015 r.

				Liczba uczniów z wynikiem			Liczba szkół z wynikiem		
	Liczebność	średnia	odchylenie standardowe	Nis.	Śred.	Wys.	Nis.	Śred.	Wys.
Sprawdzian VI klasa									
	57	57%	18%	22	31	4	1	1	0
Egzamin gimnazjalny									
Język polski	57	54%	17%	20	30	7	1	0	0
Historia i Wiedza o społeczeństwie	57	58%	17%	22	28	7	1	0	0
Matematyka	57	48%	19%	9	37	11	0	1	0

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Przedmioty przyrodnicze	57	49%	15%	11	35	11	0	1	0
język angielski poziom podstawowy	29	79%	16%	0	20	9	0	0	1
Język angielski poziom rozszerzony	29	55%	23%	2	21	6	-	-	-
Język rosyjski poziom podstawowy	28	56%	20%	8	17	3	-	-	-
Język rosyjski poziom rozszerzony	1	100%	-	0	0	1	-	-	-

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży

Tabela 43. Porównanie średnich wyników egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku dla województwa podlaskiego i Gminy Bielsk Podlaski

	j. polski	historia i WOS	matematyka	przedmioty o przyrodzie	j. angielski (poziom podstawowy)	j. angielski (poziom rozszerzony)	j. rosyjski (poziom podstawowy)
Województwo	62%	65%	50%	51%	68%	49%	55%
Bielsk Podlaski	54%	58%	48%	49%	79%	55%	28%

Źródło: Sprawozdania z egzaminu gimnazjalnego Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży z 2015 roku

Kultura

Imprezą cykliczną odbywającą się co roku są gminne zawody sportowo-pożarnicze. Uczestniczą w nich jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej działające na terenie Gminy. W Gminie Bielsk Podlaski istnieje 16 jednostek OSP. Zawody te dają możliwość sprawdzenia gotowości strażaków ochotników do uczestnictwa w akcjach ratujących życie i mienie społeczeństwa. Gminna organizacja strażaków ochotników jest najliczniejszą w województwie. Aż cztery jednostki z terenu Gminy należą do Krajowego Systemu Ratownictwa Gaśniczego (KSRG). Jednostki włączone do KSRG są najlepiej wyposażone w sprzęt przeciwpożarowy i są najczęściej wzywane do akcji ratowniczych. Najmłodszą jednostką jest jednostka OSP w Parcewie, która powstała w 2008 roku. W zawodach uczestniczą też młodzieżowe drużyny z Knoryd, Pilik, Plosek i Parcewa.

Dodatkowo w Gminie odbywają się konkursy i przeglądy kolęd oraz festyny wiejskie, np.: „Wieczór Kolęd” oraz festyn z okazji „Dnia pieczonego ziemniaka” w Dubiaźnie. Od 2013 roku z inicjatywy radnej Elżbiety Maksimiuk, w Augustowie odbywa się wspólne malowanie pisanek wielkanocnych. W spotkaniach uczestniczą mieszkańcy Augustowa, okolicznych wsi oraz Bielska Podlaskiego, dzieci i młodzież wraz z rodzicami i dziadkami.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tradycją w Gminie są organizowane co roku uroczystości z okazji obchodów 50-lecia pożycia małżeńskiego – „Złote Gody”. Gmina, jako jedna z nielicznych w kraju, nie zapomina również o starszych Jubilatach obchodzących 60-lecie pożycia, czyli tzw. „Diamentowe Gody” i 70-lecie, czyli „Kamienne Gody”. Jubilaci otrzymują w tym dniu z rąk Wójta Gminy medale przyznane przez Prezydenta RP, listy gratulacyjne oraz kwiaty.

W Gminie Bielsk Podlaski od wielu lat funkcjonują zespoły folklorystyczne, które kultywują dawne obyczaje, prowadzą swoją działalność w wyremontowanych świetlicach wiejskich. Do najdłużej działających należą „Zgodne Maki” (od 1978 r.) z Rajska oraz „Rodyna” z Dubiażyna (od 1991 r.). Najmłodszym zespołem jest zespół regionalny „Łuna” z Parcewa, który powstał w 2009 roku przy nowo powstałej jednostce Ochotniczej Straży Pożarnej. Pomysł założenia zespołu zrodził się w trakcie realizacji przez Stowarzyszenie „Nasza Ojcowizna” projektów: „Z pieśnią za pan brat powrót ku przeszłości” oraz „Ocalić od zapomnienia” dofinansowanych przez Stowarzyszenie Samorządów Euroregionu Puszcza Białowieska oraz Urząd Gminy. Repertuar zespołu stanowią piosenki strażackie oraz ludowe, znane i lubiane na wielokulturowym Podlasiu. Jest to zespół wielopokoleniowy, w skład którego weszli mieszkańcy wsi oraz osoby, które wyjechały ze wsi do pobliskiego Bielska, ale utrzymują ciągle kontakty ze swymi znajomymi i rodzinami. Zespół występuje na dożynkach, festynach, jarmarkach, w salach koncertowych i pod gołym niebem, bierze udział w festiwalach, przeglądach i konkursach, m.in. Festiwalu Piosenki Białoruskiej, Festiwalu Kultury Ukraińskiej „Podlaska Jesień”, Festiwalu Piosenki Ukraińskiej „Z Podlaskiej Krynicy”, Prezentacjach Zespołów Kolędniczych „Z Gwiazdą i Kolędą”. Chętnie uczestniczy w uroczystościach organizowanych przez Urząd Gminy, a jako druhowie OSP Parcewo swoimi występami uświetniają gminne zawody strażackie.

Działania kulturalne współfinansowane ze środków europejskich to:

- ✓ W 2010 roku zespół „Łuna” z Parcewa przygotował swoją pierwszą płytę, która została wydana dzięki dofinansowaniu ze środków Programu „Lokalne Partnerstwa PAFW” Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności realizowanego przez Akademię Rozwoju Filantropii w Polsce w ramach projektu „Z rękami i piosenką przez życie”.
- ✓ W 2014 roku w związku z 35-leciem powstania Zespołu „Zgodne Maki” z Rajska przygotowano jubileuszową uroczystość przy wsparciu finansowym Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Białowieska” w Hajnówce (ze środków Unii Europejskiej w ramach Osi 4 – LEADER – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2017-2013).
- ✓ W 2013 r. Gmina Bielsk Podlaski brała udział w konkursie „Przyjazna wieś”, który był doskonałą okazją do zaprezentowania i promocji swoich miejscowości i regionów, które dobrze wykorzystały

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

fundusze unijne. W ramach konkursu został zgłoszony projekt „Przebudowy świetlicy wiejskiej we wsi Parcewo”, który zdobył I miejsce w zakresie infrastruktury społecznej. Nagrodę w wysokości 4.500 zł przeznaczono jako wkład własny na wykonanie ozdób drewnianych świetlicy.

✓ W 2015 roku „Wędzarnia Dunikowscy” z Proniewicz została wyróżniona w konkursie „Podlaska Agroliga”. Wyroby tej firmy od początku jej funkcjonowania cieszą się dużym uznaniem konsumentów w regionie.

Instytucją, która realizuje zadania własne Gminy Bielsk Podlaski w dziedzinie prowadzenia działalności kulturalnej jest Gminna Biblioteka Publiczna w Augustowie.

Biblioteka jest główną publiczną biblioteką Gminy Bielsk Podlaski. Służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informatycznych mieszkańców Gminy Bielsk Podlaski, upowszechnianiu wiedzy, nauki i rozwoju kultury.

Do podstawowych zadań Biblioteki należy:

- ✓ Gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, w tym materiałów dotyczących własnego regionu.
- ✓ Udostępnianie zbiorów na miejscu, wypożyczanie na zewnątrz, prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych.
- ✓ Prowadzenie działalności informacyjnej oraz popularyzacji książek i czytelnictwa.
- ✓ Opracowywanie form pracy z czytelnikiem służących popularyzacji sztuki, nauki oraz upowszechniania dorobku gminy.
- ✓ Współdziałanie z bibliotekami innych sieci, instytucjami i organizacjami w zakresie rozwijania czytelnictwa i zaspokajania potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczności lokalnej.
- ✓ Współdziałanie z bibliotekami wchodzącymi w skład sieci bibliotecznej w zakresie gromadzenia, opracowywania, przechowywania i udostępniania zbiorów, sporządzania rozpowszechniania informacji bibliograficznych i dokumentacyjnych, drukarskich, naukowo-badawczych oraz doształcania i doskonalenia zawodowego personelu bibliotek, jak również wymiany i przechowywania materiałów bibliotecznych i informacji.
- ✓ Zachęcanie mieszkańców Gminy Bielsk Podlaski do czytelnictwa.

Biblioteka może podejmować także inne zadania dla zaspokojenia potrzeb czytelniczych i informacyjnych mieszkańców gminy. Biblioteka prowadzi wypożyczalnię i czytelnię. W skład biblioteki wchodzi filia w Łubinie Kościelnym oraz filia w Ploskach.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 44. Wskaźniki dotyczące czytelnictwa w Gminie Bielsk Podlaski

	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności			Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Podlaskie	127	122	122	20,4	20,4	20,6
Powiat bielski	90	91	85	25,0	21,4	19,7
Bielsk Podlaski	99	102	101	13,8	15,0	15,3
Boćki	73	76	71	20,6	21,9	20,9
Brańsk	16	16	24	9,9	10,8	11,5
Orla	73	83	79	24,1	30,0	33,2
Rudka	103	120	117	26,3	25,0	33,8
Wyszki	97	76	73	17,1	33,5	21,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych – Główny Urząd Statystyczny

Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi i organizacjami pożytku publicznego.

Gmina Bielsk Podlaski zobligowana jest do uchwalenia *Programu Współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego* na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Wśród Stowarzyszeń posiadających siedzibę na terenie Gminy Bielsk Podlaski należy wymienić:

- ✓ Stowarzyszenie Ludzi Dobrej Woli RAJ w Rajsku,
- ✓ Towarzystwo HAJ w Haćkach,
- ✓ Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Wsi Bolesty,
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Skansenu w Koźlikach (siedziba w Stupnikach),
- ✓ Stowarzyszenie Nasza Ojcowizna w Parcewie,
- ✓ Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Podlaskiej w Dubiażynie,
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Tańca w Pilikach,
- ✓ Fundusz Lokalny na rzecz Rozwoju Społecznego w Widowie,
- ✓ Stowarzyszenie Wspierania Kapitału Ludzkiego Kepler w Haćkach,
- ✓ Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Bielskiej w Pasynkach,
- ✓ Stowarzyszenie Producentów Trzody Chlewnej „Podlasie” w Parcewie,
- ✓ Stowarzyszenie Nasze Ploski.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Ustawa nałożyła na samorządy obowiązek współpracy z organizacjami pozarządowymi poprzez tworzenie rocznych programów współpracy. Dokument ten zobowiązał samorząd terytorialny oraz organizacje do podjęcia współpracy w oparciu o określone wytyczne. Uchwała określiła obszary, w których powinna się skupiać współpraca. Są to:

- ✓ działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
- ✓ działalność wspomagająca rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
- ✓ ekologia i ochrona zwierząt oraz dziedzictwa przyrodniczego,
- ✓ kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego,
- ✓ sfera pomocy społecznej, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób.

Inne obszary działania w ramach współpracy w Gminie Bielsk Podlaski to:

- ✓ podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwój świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej;
- ✓ działalność na rzecz mniejszości narodowych i etnicznych oraz języka regionalnego;
- ✓ ochrona i promocja zdrowia;
- ✓ wypoczynek dzieci i młodzieży;
- ✓ wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej i sportu, turystyki i krajoznawstwa;
- ✓ działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania i ochrony praw dziecka;
- ✓ przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym.

Do form współpracy pozafinansowej należy w szczególności:

- ✓ Wzajemne informowanie o planowanych kierunkach działalności i współdziałanie w celu zharmonizowania realizowanych zadań. Koordynację współpracy w tym zakresie prowadzi Referat Organizacyjny i Spraw Obywatelskich Urzędu Gminy Bielsk Podlaski.
- ✓ Organizowanie w razie potrzeb wspólnych posiedzeń komisji Rady Gminy z przedstawicielami współpracujących organizacji i innych podmiotów działających na rzecz pożytku publicznego.
- ✓ Publikowanie istotnych informacji dla współpracy na stronie internetowej Gminy Bielsk Podlaski.
- ✓ Konsultowanie z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami współpracującymi projektów aktów normatywnych w dziedzinach dotyczących działalności statutowej.
- ✓ Organizowanie w miarę możliwości poradnictwa, szkoleń i konsultacji w celu zwiększenia

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

profesjonalizmu działań podejmowanych przez podmioty programu współpracy.

- ✓ Pomoc organów administracji publicznej i współdziałanie podmiotów w dostępie do obiektów publicznych, infrastruktury technicznej, w nawiązywaniu kontaktów krajowych i międzynarodowych oraz w zdobywaniu wsparcia z innych źródeł.

Współpraca finansowa odbywa się przede wszystkim w formie udzielania dotacji na realizację zadań publicznych zleconych przez Gminę. Zasady udzielania tych dotacji określa odrębna uchwała Rady Gminy.

W Gminie Bielsk Podlaski współpraca w 2014 roku odbyła się głównie w formie pozafinansowej jako wsparcie rzeczowe, nieodpłatne udostępnienie lokalu w Urzędzie Gminy lub też upowszechnianie informacji na tablicy ogłoszeń i umieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy. Spośród organizacji mających swoją siedzibę na terenie Gminy nie wszystkie utrzymywały kontakty z Gminą, brakowało również informacji o ich działalności. Były natomiast ciągle utrzymywane kontakty z organizacjami spoza Gminy, ale działającymi m.in. na rzecz społeczności Gminy Bielsk Podlaski. W związku z przynależnością Gminy do Stowarzyszenia Euroregionu Puszcza Białowieska, Gmina jest członkiem Lokalnej Grupy Działania, stąd współpraca polegała na uczestnictwie w projektach prowadzonych przez LGD. Z tytułu przynależności Gminy do Stowarzyszenia Samorządu Euroregionu Puszcza Białowieska, do Związku Gmin Wiejskich Województwa Podlaskiego, do Związku Gmin Regionu Puszczy Białowieskiej oraz do Lokalnej Grupy Działania Puszcza Białowieska, z budżetu Gminy przekazano w 2014 roku kwotę 31 757,07 zł na opłacenie składek członkowskich. Ponadto zwyczajowo przeznaczano środki na wsparcie realizacji niektórych przedsięwzięć realizowanych poza Gminą. Dofinansowano:

- ✓ XXII Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (organizowany przez Stowarzyszenie Kreatywny Bielsk Podlaski),
- ✓ Międzynarodowy Konkurs Piosenki „Podlaska Nuta”,
- ✓ Turniej „Dzień Europejski”,
- ✓ imprezę „Polska biega”,
- ✓ konkurs plastyczny Jan Paweł II w oczach dziecka,
- ✓ rajd rowerowy we wsi Bolesty,
- ✓ jubileusz 20-lecia chóru Polskiej Pieśni Narodowej,
- ✓ 50-lecie Zespołu „Wasiloczki”,
- ✓ Międzygminną Spółkę Wodną „Biała” (uchwałą Rady Gminy przyznano dotację na bieżące utrzymanie urządzeń melioracyjnych, dodatkowo Urząd Gminy udostępnia spółce nieodpłatnie salę konferencyjną w celu organizowania zebrań oraz Walnych Zgromadzeń),

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ Dzienny oddział terapii i uzależnień od alkoholu oraz Klub AA „Promień”.

Do najbardziej efektywnej współpracy należy tradycyjnie zaliczyć współdziałanie z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej. Corocznie wspólnie z Zarządem Oddziału Gminnego Związku OSP RP oraz Komendą Powiatową PSP są organizowane zawody sportowo – pożarnicze, w których uczestniczą drużyny z poszczególnych jednostek OSP, w tym drużyny młodzieżowe.

IV. ANALIZA UWARUNKOWAŃ ROZWOJOWYCH (SWOT) GMINY

Analiza SWOT jest klasycznym narzędziem, stosowanym od wielu lat w analizie strategicznej i będącym zestawieniem mocnych i słabych stron analizowanego podmiotu oraz określeniem jego szans i zagrożeń rozwojowych. Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – strenghts (mocne strony), W – weeknesses (słabości), O – Opportunities (możliwości, szanse), T – threats (zagrożenia). Przyjęta metoda pozwala na zebranie i uszeregowanie informacji o potencjale rozwojowym gminy oraz dostrzeganych barierach, a także zwraca się uwagę na pojawiające się zewnętrzne szanse i zagrożenia. Prezentowana poniżej procedura SWOT jest syntezą przedstawionych danych w części II niniejszego Programu Rozwoju Gminy.

Tak uporządkowany opis sytuacji stanowi podstawę sformułowania celów i priorytetów rozwoju, które z kolei powinny być zinstrumentalizowane w postaci wiązki celów strategicznych.

Analiza SWOT obejmuje analizę:

- ✓ **Mocnych stron**, tj. uwarunkowań wewnętrznych (endogenicznych), czyli elementów rzeczywistości Gminy Bielsk Podlaski mających pozytywny charakter z punktu widzenia jej przyszłego rozwoju;
- ✓ **Słabych stron**, tj. uwarunkowań wewnętrznych o negatywnym charakterze;
- ✓ **Szans**, tj. uwarunkowań zewnętrznych (egzogenicznych) o charakterze pozytywnym; jako szanse uwzględnione zostały te zagadnienia, których źródła leżą poza obszarem gminy Bielsk Podlaski lub poza zakresem kompetencji władz publicznych działających na jej obszarze;
- ✓ **Zagrożeń**, tj. uwarunkowań zewnętrznych mających negatywny wpływ na dalszy rozwój gminy Bielsk Podlaski.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	SZANSE	ZAGROŻENIA
ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Czyste środowisko naturalne, ✓ Występowanie obszarów prawnie chronionych, ✓ Przyjęty plan zbiórki i składowania odpadów komunalnych, ✓ Brak większych źródeł zanieczyszczeń, ✓ Przyjęty Program Ochrony Środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Stosunkowo mała aktywność mieszkańców na rzecz ochrony środowiska. ✓ Niewykorzystanie turystycznego potencjału środowiska naturalnego. ✓ Nieuregulowane koryto rzeczne Narwi. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Położenie w pobliżu Puszczy Białowieskiej, ➤ Rozwój produkcji rolniczej metodami ekologicznymi i zintegrowanymi, ➤ Rozbudowa systemów oczyszczania ścieków, ➤ Atrakcyjne walory naturalne, ➤ Dbałość ogółu mieszkańców gminy o środowisko i estetykę, ➤ Edukacja ekologiczna społeczeństwa. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zanieczyszczenie wód powierzchniowych ściekami bytowo-gospodarczymi, ➤ Degradacja środowiska w wyniku intensyfikacji działalności gospodarczej i rolniczej, w tym stosowania nawozów sztucznych, ➤ Natężenie ruchu i transportu kołowego na terenie gminy.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

ROLNICTWO			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dobra jakość przestrzeni rolniczej, ✓ Dobrze rozwinięte ogrodnictwo, ✓ Dążenie rolników do rozwoju sektora rolnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niska opłacalność produkcji rolnej, ✓ Słaba infrastruktura otoczenia rolnictwa, ✓ Rozdrobnienie rolnictwa i mała liczba gospodarstw specjalistycznych, ✓ Ukryte bezrobocie w rolnictwie, ✓ Starzenie się pracujących na roli. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Dostęp do funduszy pomocowych, ➤ Zapotrzebowanie na zdrową żywność, ➤ Programy rozwoju terenów wiejskich województwa podlaskiego, ➤ Tworzenie się grup producenckich, ➤ Wyspecjalizowanie się gospodarstw rolnych w ekologicznej produkcji żywności, ➤ Rozwój przetwórstwa owocowo-warzywnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Przywiązanie do tradycyjnych form gospodarowania na wsi, ➤ Duża koncentracja produktów spoza gminy oraz z importu, ➤ Rozdrobnienie gospodarstw (zwiększone koszty, malejące zyski), ➤ Odchodzenie młodych ludzi od rolnictwa.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

POZAROLNICZA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rosnąca liczba podmiotów sektora prywatnego, ✓ Predyspozycje do rozwoju działalności agroturystycznej, turystycznej i rekreacyjnej, ✓ Pozytywny wizerunek gminy, ✓ Przychylność władz dla rozwoju przedsiębiorczości. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak dużego kapitału prywatnego, wewnętrznego i zewnętrznego, ✓ Brak złóż surowców mineralnych, ✓ Niski potencjał rozwojowy mikroprzedsiębiorstw, stanowiących większość w ogólnej liczbie podmiotów gospodarczych. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Atrakcyjne warunki dla rozwoju turystyki, ➤ Dalsza rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej, ➤ Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji rozwojowych dla podmiotów gospodarczych i jednostek samorządu terytorialnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Konkurencyjność inwestycyjna miasta Bielsk Podlaski, ➤ Niestabilne warunki kredytowe do zakładania nowych podmiotów gospodarczych, ➤ Migracja ludności w wieku produkcyjnym do większych ośrodków, ➤ Lokalizacja inicjatyw gospodarczych poza gminą, ➤ Zmniejszenie aktywności gospodarczej mieszkańców gminy.
EDUKACJA			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zespół Szkół w Augustowie, ✓ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łubinie Kościelnym, ✓ Niepubliczny Punkt Przedszkolny nr 1 "KĄCIK MALUCHA, 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wysokie koszty utrzymania sieci szkolnictwa, ✓ Niewystarczające środki finansowe na inwestycje. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podnoszenie standardu i poziomu kształcenia, ➤ Pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój usług edukacyjnych w gminie i rozbudowę placówek oświatowych, w tym przedszkola. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zmiana przepisów dotyczących oświaty, ➤ Ucieczka najlepszej młodzieży do szkół w większych ośrodkach.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

<ul style="list-style-type: none"> ✓ Wykwalifikowana kadra pedagogiczna w placówkach edukacyjnych, ✓ Wysoki poziom nauczania w szkołach. 			
KULTURA, SPORT I REKREACJA			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Istnienie Gminnej Biblioteki Publicznej w Augustowie, ✓ Istnienie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych , ✓ Różnorodna kultura w regionie, ✓ Istniejące tereny rekreacyjne nad Narwią, ✓ Baza dla rozwoju działalności sportowo-rekreacyjnej, ✓ Oferta kulturalna skierowana do dzieci, młodzieży i dorosłych, ✓ Wykorzystywanie funduszy unijnych do rozwoju działalności kulturalnej, ✓ Działalność organizacji pozarządowych oraz włączanie się ich w życie gminy i jej mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niedostateczna baza infrastruktury społecznej, ✓ Zbyt mała baza rekreacyjno-sportowa, ✓ Brak infrastruktury życia kulturalnego. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Wykorzystanie działalności kulturalnej do promocji gminy, ➤ Większe wykorzystanie istniejących organizacji społecznych jako organizatorów życia kulturalnego i sportowego, ➤ Pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój działalności kulturalnej i sportowej, ➤ Rozwijanie życia kulturalnego społeczności. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pogłębianie się patologii społecznych, zwłaszcza wśród młodzieży, ➤ Zanik aktywności kulturalnej związanej z folklorem i tradycjami gminy, ➤ Degradacja dziedzictwa kulturowego gminy.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Istnienie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim, ✓ Przyjęty Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2016-2018, ✓ Przyjęta Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2012-2022, ✓ Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bielsk Podlaski na lata 2016-2021. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niedostateczne środki finansowe na rozwój publicznej opieki zdrowotnej, ✓ Stale rosnąca liczba osób korzystających z pomocy społecznej, ✓ Wzrost liczby osób starszych korzystających z pomocy społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Podniesienie standardu i rozszerzenie zakresu usług podstawowej opieki zdrowotnej, ➤ Zapobieganie patologiom społecznym i ubożeniu ludności, ➤ Wzrost inwestycji drogowych zwiększających bezpieczeństwo. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obniżenie standardu usług medycznych, ➤ Poszerzanie się sfery ubóstwa, ➤ Pogłębianie się patologii społecznych, ➤ Brak środków na ochronę zdrowia, ➤ Wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym korzystających z pomocy społecznej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA			
<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dobra dostępność komunikacyjna gminy, ✓ Wysoki stopień zwodociągowania gminy, ✓ Wyposażenie w podstawową infrastrukturę komunalną, ✓ Konsekwentne rozbudowywanie i modernizowanie infrastruktury technicznej, ✓ Istnienie projektów przebudowy i modernizacji dróg gminnych, ✓ Istnienie projektu rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, ✓ Selektywna zbiórka i zagospodarowanie odpadów. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Niedostateczny stopień skanalizowania gminy, ✓ Brak sieci gazowej, ✓ Stan dróg wymagający modernizacji bądź przebudowy, ✓ Niewystarczające wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, ✓ Sieć wodociągowa i kanalizacyjna wymagająca rozbudowy. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zagraniczne środki pomocowe na inwestycje w dziedzinie infrastruktury, ➤ Dalsza rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej, ➤ Modernizacja dróg powiatowych i gminnych , ➤ Budowa instalacji związanych z odnawialnymi źródłami energii. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Trudności z pozyskaniem środków finansowych na realizację inwestycji, ➤ Zagrożenia awariami chemicznymi w transporcie drogowym.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

ZARZĄDZANIE GMINĄ			
<ul style="list-style-type: none">✓ Przynależność do Lokalnej Grupy Działania „Puszcza Białowieska”,✓ Silna identyfikacja władz gminy z lokalnymi problemami,✓ Dotychczasowe działania zmierzające do usprawnienia procesu zarządzania gminą,✓ Konsekwentna realizacja przez władze gminy polityki proinwestycyjnej i prorozwojowej,✓ Promocja gminy (m.in. poprzez organizowanie cyklicznych corocznych imprez promujących gminę).	<ul style="list-style-type: none">✓ Znaczna rozległość obszarowa gminy.	<ul style="list-style-type: none">➤ Rozwój partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego,➤ Usprawnienie działania administracji samorządowej.	<ul style="list-style-type: none">➤ Większy nacisk kładziony na pozyskiwanie środków z UE na infrastrukturę a nie na zasoby ludzkie,➤ Asymetria pomiędzy zadaniami przekazywanymi samorządowi do realizacji, a wysokością środków finansowych przeznaczonych na te zadania.

V. ANALIZA KLUCZOWYCH OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

Aby Gmina Bielsk Podlaski mogła rozwijać się społecznie i gospodarczo, niezbędne jest zahamowanie występujących w gminie negatywnych tendencji. Identyfikacja obszarów problemowych pozwoli na podjęcie odpowiednich działań, które zminimalizują negatywne skutki zaistniałych sytuacji problemowych. Niekorzystne zjawiska społeczno-gospodarcze prowadzą do degradacji środowiska naturalnego oraz nadmiernego wyludnienia się terenu gminy oraz dysproporcji w strukturze wieku i płci.

Zidentyfikowane obszary problemowe w Gminie Bielsk Podlaski:

1. Niedostateczny poziom rozwoju przedsiębiorczości i bazy ekonomicznej

Poziom przedsiębiorczości w gminie znacząco wpływa na rozwój lokalny. To przedsiębiorcy generują wpływy do budżetu gminy, które stanowią dochody własne. Stały wzrost dochodów uzyskanych z tego źródła ma wpływ na zwiększenie samodzielności gminy i kształtowanie kierunków jej rozwoju. Wysoki poziom dochodów własnych pozwala na osiągnięcie niezależności finansowej i zwiększa możliwość wywierania wpływu na kształtowanie wielkości tych dochodów. Większe dochody własne przekładają się na możliwości rozwojowe gminy. O aktywności gospodarczej na terenie gminy decyduje panująca kultura przedsiębiorczości, oraz stopień skłonności do podejmowania działalności gospodarczej. Istotne jest więc pobudzanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, a także stwarzanie dogodnych warunków do otwierania nowych działalności gospodarczych.

Zagadnienia strategiczne:

- ✓ Promocja przedsiębiorczości.
- ✓ Wsparcie powstawania mikroprzedsiębiorstw.
- ✓ Dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania działalności gospodarczej.

2. Niewystarczający poziom infrastruktury społecznej

Infrastruktura społeczna służy pośrednio rozwojowi przedsięwzięć gospodarczych, głównie jednak zaspokaja potrzeby społeczne i kulturalne. Przez infrastrukturę społeczną rozumie się urządzenia i instytucje świadczące usługi jednostkowe w sposób zorganizowany w zakresie oświaty i wychowania, upowszechnienia kultury, ochrony zdrowia, opieki społecznej, kultury fizycznej i turystyki. Zakres jej nie jest ograniczony tylko do samych urządzeń. Obejmuje ona także instytucje świadczące usługi, zatrudnionych w nich pracowników, stosowane rozwiązania organizacyjne i obowiązujące prawne uregulowania ich działalności. Występuje jej związek z infrastrukturą społeczną

a jakością życia społeczeństwa i jest on bardzo duży. Istotne jest również to, że w konsekwencji rozwoju infrastruktury społecznej rośnie poziom życia, ale również implikuje to rozwój lokalny. W Gminie Bielsk Podlaski istnieje konieczność poszerzania oferty instytucji wchodzących w skład infrastruktury społecznej. Działania w obszarze oświaty i kultury będą sprzyjać nowym zainteresowaniom wśród dzieci i młodzieży, stworzą nowe możliwości spędzania czasu wolnego. Inwestycje związane z turystyką, jak renowacja zabytkowych obiektów, poszerzanie oferty turystycznej, promocja gminy będą zachęcać turystów do licznego odwiedzania gminy.

Zagadnienia strategiczne:

- ✓ Stwarzanie nowych możliwości spędzania czasu wolnego.
- ✓ Renowacja zabytków.
- ✓ Polepszenie warunków dobrego dostępu do publicznej służby zdrowia.
- ✓ Rozbudowa i doposażanie świetlic wiejskich.
- ✓ Tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju młodego pokolenia.
- ✓ Promocja gminy.

3. *Niekorzystne tendencje demograficzne*

Problemy demograficzne, takie jak spadek liczby ludności, starzenie się społeczeństwa, presja migracyjna, dysproporcje w rozmieszczeniu siły roboczej, wskazywane są jako kluczowe wyzwania polityki społeczno-gospodarczej nie tylko na poziomie europejskim, krajowym, ale także regionalnym. W odniesieniu do Gminy Bielsk Podlaski niewątpliwie jednym z głównych problemów jest prognozowany dalszy spadek liczby ludności. Nieuniknione jest podjęcie działań mających na celu neutralizowanie efektów zmian demograficznych, w tym podtrzymanie aktywności zawodowej i społecznej, w szczególności osób starszych, rozwój usług opiekuńczych i opieki długookresowej nad osobami zależnymi, rozwój infrastruktury związanej z czasem wolnym z uwzględnieniem potrzeb osób starszych. Istotnym obszarem działania będzie tworzenie warunków sprzyjających godzeniu ról rodzinnych i zawodowych, w tym poprzez rozwój systemu opieki nad dziećmi. Należy poprawić dostępność oraz jakość edukacji przedszkolnej. Przy stale zmniejszającej się liczbie osób w wieku edukacji szkolnej sektor edukacji formalnej będzie musiał się dostosować do zapewnienia usług i poprawy jakości kształcenia ustawicznego. Metodą łagodzenia skutków niżu demograficznego jest także zwiększanie uczestnictwa w rynku pracy, tworzenie elastycznych warunków pracy, w tym zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin bądź telepracy oraz pomoc pracownikom, zwłaszcza

starszym, w nabyciu i podtrzymaniu umiejętności i kwalifikacji niezbędnych do pracy. Należy również podejmować działania na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych, ponieważ stanowią oni sporą część społeczności gminy.

Zagadnienia strategiczne:

- ✓ Wspieranie rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi .
- ✓ Rozwój nowoczesnych, dobrze adresowanych usług społecznych.
- ✓ Tworzenie warunków do wzrostu ilości miejsc pracy na terenie gminy.
- ✓ Wsparcie aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, umożliwiające lepsze wykorzystanie ich potencjału.
- ✓ Likwidacja barier komunikacyjnych, przestrzennych i technicznych dla osób niepełnosprawnych.
- ✓ Aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych.
- ✓ Sprzyjanie podnoszenia poziomu wykształcenia ludności, rozwojowi kultury, sportu, ochrony zdrowia i opieki społecznej.

4. Nieostateczny poziom infrastruktury technicznej

Jakość oraz stopień wyposażenia w urządzenia infrastruktury technicznej przesądzą o atrakcyjności inwestycyjnej gminy oraz warunkach życia mieszkańców. O peryferyjności obszaru, bardziej decyduje jego dostępność i spójność komunikacyjna oraz uzbrojenie w media niż położenie geograficzne. Szczególnie zacofanie w zakresie wyposażenia w podstawową dla funkcjonowania ludności i firm infrastrukturę wodociągowo – kanalizacyjną powoduje marginalizację obszaru gminy.

Zagadnienia strategiczne:

- ✓ Rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej.
- ✓ Rozbudowa i modernizacja sieci wodno-kanalizacyjnej.
- ✓ Uporządkowanie gospodarki ściekowej.
- ✓ Rozwój społeczeństwa informacyjnego.

VI. OKREŚLENIE MISJI, WIZJI ORAZ CELÓW STRATEGICZNYCH GMINY

Wizja

Wizja rozwoju jest określeniem takiego obrazu gminy, jaki chcieliby osiągnąć mieszkańcy – uczestnicy procesu planowania w przyszłości. Wizja określa bardzo ogólnie dlaczego działamy, do czego dążymy, jakie chcemy osiągnąć cele, jeśli podejmujemy działania strategiczne. Wizja definiowana jest jako pozytywne wyobrażenie przyszłości organizacji lub osoby, wyprowadzone na podstawie uznanych wartości i idei, z którego wywodzą się cele i plany działania. Wizja Gminy Bielsk Podlaski jest następująca:

„Mieszkańcy Gminy Bielsk Podlaski są dumni z miejsca zamieszkania oraz zadowoleni z poziomu i warunków życia. Gmina wykorzystuje swoje dogodne położenie w sąsiedztwie parków narodowych – Białowieskiego i Narwiańskiego i jest prężnym ośrodkiem harmonijnego i zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego. Turyści cenią sobie odwiedziny w gminie głównie za czyste środowisko, piękną przyrodę oraz kuchnię lokalną.”

Misja

Określając misję gminy należy określić ideę i ogólny kierunek jej rozwoju. Istotne jest wskazanie tych dziedzin wiodących w gospodarce gminy, stanowiących jej bazę ekonomiczną i podstawę egzystencji. Misja gminy to uzasadnienie sensu jej istnienia. Gmina Bielsk Podlaski posiada następującą misję:

„Zasobna i bezpieczna Gmina, dynamicznie rozwijająca się w oparciu o racjonalnie i efektywnie wykorzystywane lokalne zasoby w celu zapewnienia wielofunkcyjnego rozwoju obszaru, zapewniająca wysoki standard życia mieszkańców, pozytywny klimat dla rozwoju przedsiębiorczości oraz ochronę środowiska.”

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Cele strategiczne

Urzeczywistnienie przyjętej wizji misji nastąpi poprzez realizację trzech, równorzędnych i wzajemnie powiązanych ze sobą celów strategicznych rozwoju Gminy Bielsk Podlaski:

1. Rozwój bazy ekonomicznej Gminy, opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy.
2. Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
3. Zapewnienie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju Gminy poprzez wzrost kapitału społecznego oraz doskonalenie metod zarządzania gospodarką lokalną.

VII. PROJEKTY I ZADANIA INWESTYCYJNE O ZNACZENIU STRATEGICZNYM DLA ROZWOJU GMINY

Planowanie jest pierwszym etapem w procesie zarządzania i jest niezwykle ważne, gdyż jakość ustalonych planów determinuje sprawność funkcjonowania gminy i jej terytorium. Nadrzędnym celem planowania jest jak najsprawniejsza koordynacja przedsięwzięć podejmowanych przez władze gminy w relacjach z podmiotami zewnętrznymi. System planowania inwestycyjnego jest narzędziem zarządzania JST, które łączy w sobie wiele procesów planistycznych, jakie zachodzą w jednostce, m.in. planowanie zagospodarowania przestrzennego JST, planowanie finansowe, planowanie strategiczne rozwoju jednostki, planowanie inwestycyjne.

Do podstawowych zalet planowania inwestycyjnego należy:

- ✓ Umożliwienie realizacji celów strategicznych JST dzięki jasno określonym mechanizmom podejmowania decyzji inwestycyjnych, zapewniając zgodność z wdrażaną strategią rozwoju i strategiami sektorowymi.
- ✓ Dostosowanie zestawu zadań inwestycyjnych do możliwości finansowych jednostki w perspektywie kilku kolejnych lat.
- ✓ Ułatwienie całościowej koordynacji zadań pod względem ich wzajemnych powiązań i zależności.
- ✓ Zwiększenie wiarygodności jednostki w oczach potencjalnych kredytodawców i inwestorów.

Racjonalne inwestycje lokalne kreują rozwój społeczno-gospodarczy gminy w długim i krótkim okresie. Inwestycje służące budowie i rozbudowie lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej powinny być podstawowym czynnikiem wzrostu wartości majątku gminy; zaś wielkości wydatków (nakładów) inwestycyjnych oraz efektów rzeczowych uzyskanych z inwestycji bywają zaliczane do podstawowych mierników rozwoju społeczno-gospodarczego gminy [Parysek, 2001, s. 41].

Ważnym aspektem w planowaniu inwestycyjnym jest zwrócenie uwagi na następujące elementy:

- ✓ Adekwatność proponowanych zadań inwestycyjnych w stosunku do faktycznych potrzeb infrastrukturalno-społecznych Gminy.
- ✓ Społeczną akceptację proponowanych przez Urząd Gminy inwestycji.
- ✓ Realność i wykonalność proponowanych zadań w stosunku do środków budżetowych samorządu jak również możliwości uzyskania dofinansowania z zewnętrznych źródeł.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Inwestycje podejmowane przez samorządy są podstawowym czynnikiem rozbudowy lokalnej infrastruktury technicznej i społecznej, a w rezultacie powiększenia majątku gminy. Z tych właśnie względów wielkość inwestycji traktowana jest jako ważny wskaźnik jej rozwoju i kondycji finansowej. Inwestycje lokalne obejmują przede wszystkim budowę i modernizację infrastruktury, w tym kontekście poprzez poprawę warunków pracy i życia oddziałują bezpośrednio na efektywność pracy. Tym samym czynnikiem niezbędnym dla osiągnięcia poprawy warunków pracy i życia jest rozwój infrastruktury rozumianej jako zespół urządzeń i instytucji tworzących podstawy funkcjonowania gospodarki na danym terenie.

Do projektów i zadań inwestycyjnych o znaczeniu strategicznym dla rozwoju Gminy Bielsk Podlaski w okresie 2016-2020 należą:

- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107457 B odcinek Rajsk – Haćki i przebudowa drogi gminnej nr 107457 B w miejscowości Haćki.
- ✓ Przebudowa części drogi gminnej nr. ew. 262/1, 286/1, 374, 362 we wsi Lewki.
- ✓ Przebudowa części drogi gminnej nr. ew. 88 i 524 we wsi Krzywa.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107456 B od drogi powiatowej 1588 B Plutycze do drogi powiatowej 1590 B, część drogi gminnej bez numeru w obrębie gruntów wsi Rajsk oraz części drogi powiatowej 1589 B i 1590 B.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107466 B Grabowiec – Skrzypki Duże i części drogi powiatowej nr 1688 B.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107472 B Bielsk Podlaski – Dubiażyn.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107473 B Parcewo – Hołody.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107454 B Knorozy – Sobótka.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107464 B Bolesty – Zawady.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej nr 107474 B Hołody – Ogrodniki.
- ✓ Przebudowa drogi gminnej we wsi Łubin Kościelny do drogi krajowej nr 66.
- ✓ Zakup ciągnika z osprzętem.
- ✓ Przebudowa i remont hydroforni POM Bielsk Podlaski.
- ✓ Budowa ujęcia wodociągowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą.
- ✓ Budowa zbiorników wyrównawczych w hydroforni Rajsk.
- ✓ Przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej we wsi Kottły.
- ✓ Budowa Ośrodka Kulturalno-Edukacyjnego we wsi Zubowo.
- ✓ Budowa budynku gospodarczo-garażowego we wsi Parcewo.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ Montaż z kolektorów słonecznych (fotowoltaika i solary) do wytwarzania energii ciepłej lub elektrycznej.
- ✓ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.
- ✓ Wykonanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszary wskazane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do zainwestowania.
- ✓ Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach zabudowy.
- ✓ Budowa placów zabaw dla dzieci na obszarach wiejskich.
- ✓ Budowa ścieżek rowerowych.

Zdecydowana większość projektów zaplanowanych w Gminie Bielsk Podlaski dotyczy przebudowy dróg. Tego typu inwestycje przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu, zwiększą dostępność transportową przez stworzenie spójnej i przyjaznej użytkownikowi sieci drogowej w wymiarze lokalnym poprzez wdrożenie standardów bezpieczeństwa ruchu drogowego eliminujących największe zagrożenia w ruchu drogowym, a tym samym zmniejszenie liczby i skutków wypadków spowodowanych mankamentami infrastruktury drogowej.

Wśród planów inwestycyjnych Gminy Bielsk Podlaski znajduje się także przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej. Świetlica wiejska jako centrum kultury będzie miejscem organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży oraz miejscem spotkań i zebrań starszych mieszkańców wsi. Funkcjonowanie świetlic wiejskich umożliwia realizację potrzeb społeczności lokalnej np. poprzez swobodne spotykanie się różnych grup społeczności lokalnej, wspólne działania dzieci, młodzieży, dorosłych i osób starszych, rozwijanie zainteresowań, uczestnictwo w różnorodnych zajęciach, twórcze spędzanie czasu wolnego, odrabianie lekcji i samodzielną naukę, organizowanie zebrań mieszkańców wsi, udział w różnego rodzaju kursach i szkoleniach. Niewątpliwie rozbudowa świetlicy wiejskiej będzie pozytywnie odebrana wśród społeczności lokalnej. Podobne funkcje będzie pełnił budynek Ośrodka Kulturalno-Edukacyjnego.

Kolejnymi inwestycjami podnoszącymi atrakcyjność turystyczną gminy będą budowa ścieżek rowerowych , a także budowa placów zabaw dla dzieci na obszarach wiejskich.

Przebudowa oraz rozbudowa hydroforni przyczyni się do poprawy warunków życia mieszkańców gminy oraz zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej, rozwoju działalności turystycznej. Zapewnienie ciągłości dostaw wody o wysokich parametrach fizyko-chemicznych i walorach konsumpcyjnych stanowi podstawowy warunek rozwoju gospodarki, osadnictwa i turystyki w gminie.

Wśród projektów zaplanowane są także inwestycje realizowane przy współudziale osób fizycznych czy organizacji pożytku publicznego. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków poprawi

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

stan sieci kanalizacyjnej w gminie. Wyposażenie gospodarstw domowych w indywidualne oczyszczalnie ścieków przyczyni się poprawy stanu środowiska, gdyż opuszczająca ją ciecz może być bez obaw rozsączana do gruntu lub odprowadzana do rzeki albo rowu melioracyjnego, nie stanowiąc jednocześnie żadnego zagrożenia dla indywidualnych ujęć wody. Zanieczyszczenia znajdujące się w ściekach poddane są naturalnym procesom biologicznym i rozkładają się do postaci prostych związków mineralnych nieszkodliwych dla środowiska. Dzięki realizacji powyższej inwestycji, w sposób zdecydowany ograniczy się wielkość zanieczyszczeń trafiających do gleby i zlikwiduje problem zanieczyszczenia wód powierzchniowych.

Osoby fizyczne oraz osoby prawne będą jednymi z pomiotów odpowiedzialnych za realizację montażu kolektorów słonecznych (fotowoltaika i solary) do wytwarzania energii cieplnej lub elektrycznej. Instalacje solarne oraz fotowoltaiczne do wytwarzania energii elektrycznej są przykładem inwestycji opierających się o działania proekologiczne. Wytwarzanie energii czy podgrzewanie wody użytkowej następuje przy wykorzystaniu energii słonecznej.

Analiza zaplanowanych projektów utwierdza w przekonaniu, że władze lokalne realizują politykę rozwojową o charakterze zrównoważonym, kładąc nacisk na równomierny rozwój wszystkich sfer życia wspólnoty samorządowej.

Realizacja zadań inwestycyjnych planowana jest w oparciu o środki Gminy Bielsk Podlaski oraz źródła zewnętrzne, głównie środki Unii Europejskiej dostępne w ramach funduszy strukturalnych i środki budżetu państwa. Poziom współfinansowania zadań z poszczególnych źródeł będzie zróżnicowany i zależny od zasad określonych w poszczególnych programach pomocowych. Wszystkie zaplanowane projekty inwestycyjne powiązane są z wizją, misją oraz celami strategicznymi Gminy Bielsk Podlaski. Przyporządkowania poszczególnych celów z odpowiednimi projektami dokonano w matrycach projektów w części IX niniejszego Programu Rozwoju Lokalnego.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

VIII. PLAN FINANSOWY GMINY NA LATA 2016-2020

Bezpośrednio z planem inwestycyjnym związany jest plan finansowy, który stanowi podstawę do realizacji zadań publicznych. Finansowanie działalności inwestycyjnej należy do istotnych elementów prowadzonej gospodarki finansowej w gminach. Realizowanie inwestycji zaspokaja bowiem rosnące potrzeby lokalnych wspólnot samorządowych i przyczynia się do ich rozwoju. W tym wypadku chodzi w szczególności o inwestycje infrastrukturalne, które umożliwiają realizowanie usług publicznych na odpowiednim poziomie. Działalność ta wymaga jednak zabezpieczenia w budżecie określonej wysokości środków niezbędnych do pokrycia planowanych kosztów poszczególnych przedsięwzięć. Staje się to jednak niezwykle trudne z uwagi na ograniczone środki finansowe w sektorze finansów publicznych i możliwości zadłużania się gmin.

Plan finansowy zadań planowanych do realizacji w Gminie Bielsk Podlaski w latach 2016-2020 przedstawia tabela nr 45. Koszty poszczególnych projektów są kosztami szacunkowymi i po uaktualnieniu kosztorysów mogą ulec zmianie, w związku z czym zmieni się całkowity koszt zadań.

Budżety zadań zawarte będą w uchwałach budżetowych Rady Gminy Bielsk Podlaski na kolejne lata realizacji Programu.

Tabela 45. Plan finansowy i inwestycyjny na lata 2016-2020 Gminy Bielsk Podlaski

L.p.	Rodzaj zadania	Wartość zadania	Źródła finansowania	Okres realizacji
1.	Przebudowa drogi gminnej nr 107457 B odcinek Rajsk – Haćki i przebudowa drogi gminnej nr 107457 B w miejscowości Haćki	1 942 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
2.	Przebudowa części drogi gminnej nr. ew. 262/1, 286/1, 374, 362 we wsi Lewki	380 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
3.	Przebudowa części drogi gminnej nr. ew. 88 i 524 we wsi Krzywa	180 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
4.	Przebudowa drogi gminnej nr 107456 B od drogi powiatowej 1588 B Plutycze do drogi powiatowej 1590 B, część drogi gminnej bez numeru w obrębie gruntów wsi Rajsk oraz części drogi powiatowej 1589 B i 1590 B	3 395 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
5.	Przebudowa drogi gminnej nr 107466 B Grabowiec – Skrzyпки	2 381 273,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

	Duże i części drogi powiatowej nr 1688 B			
6.	Przebudowa drogi gminnej nr 107472 B Bielsk Podlaski - Dubiażyn	1 323 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
7.	Przebudowa drogi gminnej nr 107473 B Parcewo - Hołody	2 697 876,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
8.	Przebudowa drogi gminnej nr 107454 B Knorozy - Sobótka	3 200 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
9.	Przebudowa drogi gminnej nr 107464 B Bolesty - Zawady	256 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
10.	Przebudowa drogi gminnej nr 107474 B Hołody - Ogrodniki	795 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
11.	Przebudowa drogi gminnej we wsi Łubin Kościelny do drogi krajowej nr 66	327 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
12.	Zakup ciągnika z osprzętem	450 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2016 - 2020
13.	Przebudowa i remont hydroforni POM Bielsk Podlaski	3 900 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2017-2020
14.	Budowa ujęcia wodociągowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą	6 300 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2017-2020
15.	Budowa zbiorników wyrównawczych w hydroforni Rajsk	450 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2017-2020
16.	Przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej we wsi Kotły	509 782,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2018-2020
17.	Budowa Ośrodka Kulturalno-Edukacyjnego we wsi Zubowo	633 743,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2017-2020
18.	Budowa budynku gospodarczo-garażowego we wsi Parcewo	400 000,00	środki unijne budżet gminy środki krajowe	2017-2020
19.	Montaż kolektorów słonecznych (fotowoltaika i solary) do wytwarzania energii cieplnej lub elektrycznej	12 000 000,00 zł	środki unijne budżet gminy środki krajowe środki inwestorów prywatnych	2017-2020

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

20.	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	3 600 000,00 zł	środki unijne budżet gminy środki krajowe środki inwestorów prywatnych	2016-2020
21.	Wykonanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszary wskazane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do zainwestowania	5 000 000,00 zł	środki UE budżet gminy środki inwestorów realizujących inwestycje celu publicznego	2017-2020
22.	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach zabudowy	7 000 000,00 zł	środki unijne budżet gminy	2017-2020
23.	Budowa placów zabaw dla dzieci na obszarach wiejskich	500 000,00 zł	środki unijne budżet gminy	2016-2020
24.	Budowa ścieżek rowerowych	700 000,00 zł	środki unijne budżet gminy środki zarządców dróg publicznych	2017-2020

Źródło: Urząd Gminy Bielsk Podlaski

Liczba i zakres prowadzonych inwestycji infrastrukturalnych na terenie danej gminy uzależnione są od możliwości pozyskania odpowiedniej wielkości nakładów finansowych niezbędnych do ich realizacji.

Realizacja przewidzianych w programie Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski projektów inwestycyjnych oraz zadań o charakterze nie inwestycyjnym wymaga zazwyczaj wydatkowania znacznych środków finansowych. W obecnej sytuacji ekonomiczno-prawnej główne źródła finansowania rozwoju lokalnego stanowią:

- ✓ Budżet jednostek samorządu terytorialnego : gmin, powiatów, województw.
- ✓ Budżet państwa: dotacje celowe, środki z rezerw celowych poszczególnych ministerstw.
- ✓ Środki funduszy celowych, np. Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.
- ✓ Środki z Funduszy Strukturalnych, Funduszu Spójności oraz Inicjatyw Wspólnotowych Unii Europejskiej.
- ✓ Środki unijnej polityki rolnej i rozwoju obszarów wiejskich.
- ✓ Fundusze norweskie i szwajcarskie.
- ✓ Środki budżetu państwa, w tym w ramach kontraktów wojewódzkich.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ Fundusze prywatne oraz fundusze organizacji pozarządowych.

Przewiduje się, że podstawowym źródłem środków w formie dotacji dla Gminy Bielsk Podlaski będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich. Spójność Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski z wymienionymi programami zostanie szerzej opisana w części X. PRL.

Kolejną grupą programów, z których mogą być pozyskiwane dotacje to krajowe programy operacyjne na lata 2014-2020, finansowane z funduszy strukturalnych oraz Funduszu Spójności:

- ✓ Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko,
- ✓ Program Operacyjny Inteligentny Rozwój,
- ✓ Program Operacyjny Polska Cyfrowa,
- ✓ Program Operacyjny Wiedza, Edukacja i Rozwój,
- ✓ Program Operacyjny Polska Wschodnia,
- ✓ Program Współpracy Transgranicznej Polska – Białoruś – Ukraina 2014-2020 zakłada wsparcie w ramach czterech głównych celów tematycznych:
 - ✓ promocja kultury lokalnej i ochrona dziedzictwa historycznego,
 - ✓ poprawa dostępności regionów przygranicznych,
 - ✓ wspólne wyzwania w dziedzinie bezpieczeństwa,
 - ✓ promocja zarządzania granicami i ochrona granic.

IX. REALIZACJA PRIORYTETOWYCH ZADAŃ I PROJEKTÓW INWESTYCYJNYCH W LATACH 2016-2020

W latach 2016-2020 planowana jest realizacja 24 projektów. Dla każdego projektu została opracowana matryca projektu, w której podano najważniejsze dane dotyczące projektu, tj. nazwę projektu, określenie kolejności realizacji, przewidziany okres realizacji, oczekiwane efekty, podmioty uczestniczące we wdrażaniu oraz koszt projektu.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 1	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107457B odcinek Rajsk – Haćki i przebudowa drogi gminnej nr 107457B w miejscowości Haćki
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowości Rajsk, Haćki
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	1 942 000,00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 2	
Nazwa zadania:	Przebudowa części drogi gminnej nr. ew. 262/1, 286/1, 374, 362 we wsi Lewki
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Lewki
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	380 000,00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 3	
Nazwa zadania:	Przebudowa części drogi gminnej nr. ew. 88 i 524 we wsi Krzywa
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Krzywa
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	180 000,00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 4	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107456B od drogi powiatowej 1588B Plutycze do drogi powiatowej 1590B, część drogi gminnej bez numeru w obrębie gruntów wsi Rajsk oraz części drogi powiatowej 1589B i 1590B
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	3 395 000,00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 5	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107466B Grabowiec – Skrzyпки Duże i części drogi powiatowej nr 1688B
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, miejscowość Grabowiec, Skrzyпки Duże
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	2 381 273, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 6	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107472 B Bielsk Podlaski - Dubiażyn
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, miejscowość Dubiażyn
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	1 323 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 7	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107473 B Parcewo - Hołody
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, miejscowość Parcewo, Hołody
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	2 697 876, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 8	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107454B Knorozy - Sobótka
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, miejscowość Knorozy, Sobótka
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	3 200 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 9	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107464B Bolesty - Zawady
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Bolesty, Zawady
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	256 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 10	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej nr 107474B Hołody - Ogrodniki
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Hołody, Ogrodniki
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	795 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 11	
Nazwa zadania:	Przebudowa drogi gminnej we wsi Łubin Kościelny do drogi krajowej nr 66
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Łubin Kościelny
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	327 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program rozwoju gminnej i powiatowej infrastruktury drogowej na lata 2016 - 2019
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zmodernizowana nawierzchnia drogi w gminie Bielsk Podlaski, ✓ Wzrost dostępności do lepszych jakościowo dróg, ✓ Poprawa jakości i skrócenie czasu przejazdu, ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego, ✓ Poprawa warunków funkcjonowania komunikacji samochodowej, ✓ Zmniejszenie kosztów eksploatacji pojazdów.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 12	
Nazwa zadania:	Zakup ciągnika z osprzętem
Cel strategiczny:	Rozwój bazy ekonomicznej Gminy, opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	450 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększenie stanu mienia komunalnego w Gminie Bielsk Podlaski

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 13	
Nazwa zadania:	Przebudowa i remont hydroforni POM Bielsk Podlaski
Cel strategiczny:	Rozwój bazy ekonomicznej Gminy, opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	3 900 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ Ograniczenie wielkości zanieczyszczeń, ✓ Poprawa stanu sieci kanalizacyjno-wodociągowej.
KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 14	

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Nazwa zadania:	Budowa ujęcia wodociągowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą
Cel strategiczny:	Rozwój bazy ekonomicznej Gminy, opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	6 300 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ Ograniczenie wielkości zanieczyszczeń, ✓ Poprawa stanu sieci kanalizacyjno-wodociągowej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 15	
Nazwa zadania:	Budowa zbiorników wyrównawczych w hydroforni Rajsok
Cel strategiczny:	Rozwój bazy ekonomicznej Gminy, opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	450 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ Ograniczenie wielkości zanieczyszczeń, ✓ Poprawa stanu sieci kanalizacyjno-wodociągowej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 16	
Nazwa zadania:	Przebudowa i rozbudowa świetlicy wiejskiej we wsi Kotły
Cel strategiczny:	Zapewnienie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju Gminy poprzez wzrost kapitału społecznego oraz doskonalenie metod zarządzania gospodarką lokalną.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Kotły
Termin realizacji :	2018-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	509 782, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich,
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Podniesienie jakości życia mieszkańców, ✓ Umożliwienie rozwijania zainteresowań społeczności lokalnej, ✓ Integracja międzypokoleniowa, ✓ Powstanie miejsca integracji mieszkańców, ✓ Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców, ✓ Powstanie miejsca organizacji czasu wolnego.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 17	
Nazwa zadania:	Budowa Ośrodka Kulturalno-Edukacyjnego we wsi Zubowo
Cel strategiczny:	Zapewnienie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju Gminy poprzez wzrost kapitału społecznego oraz doskonalenie metod zarządzania gospodarką lokalną.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Zubowo
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	633 743, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Podniesienie jakości życia mieszkańców, ✓ Umożliwienie rozwijania zainteresowań społeczności lokalnej, ✓ Integracja międzypokoleniowa, ✓ Powstanie miejsca integracji mieszkańców, ✓ Zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców, ✓ Powstanie miejsca organizacji czasu wolnego.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 18	
Nazwa zadania:	Budowa budynku gospodarczo-garażowego we wsi Parcewo
Cel strategiczny:	Rozwój bazy ekonomicznej Gminy, opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski, miejscowość Parcewo
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	400 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zwiększeniem stanu mienia komunalnego.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 19	
Nazwa zadania:	Montaż kolektorów słonecznych (fotowoltaika i solary) do wytwarzania energii cieplnej lub elektrycznej
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, osoby fizyczne, osoby prywatne
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	12 000 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe, środki inwestorów prywatnych
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ Ograniczenie wielkości zanieczyszczeń, ✓ Rozwój działań proekologicznych, ✓ Poprawa stanu sieci kanalizacyjno-wodociągowej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 20	
Nazwa zadania:	Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, osoby fizyczne, osoby prywatne
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	3 600 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki krajowe, środki inwestorów prywatnych
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ Ograniczenie wielkości zanieczyszczeń, ✓ Rozwój działań proekologicznych, ✓ Poprawa stanu sieci kanalizacyjno-wodociągowej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 21	
Nazwa zadania:	Wykonanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszary wskazane w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego do zainwestowania
Cel strategiczny:	Zapewnienie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju Gminy poprzez wzrost kapitału społecznego oraz doskonalenie metod zarządzania gospodarką lokalną.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	5 000 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki inwestorów realizujących inwestycje celu publicznego
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Poprawa stanu zagospodarowania przestrzennego.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 22	
Nazwa zadania:	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach zabudowy
Cel strategiczny:	Rozwój infrastruktury technicznej dla poprawy warunków życia mieszkańców oraz wzrostu konkurencyjności lokalnych podmiotów gospodarczych.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	7 000 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego, ✓ Ograniczenie wielkości zanieczyszczeń, ✓ Poprawa stanu sieci kanalizacyjno-wodociągowej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 23	
Nazwa zadania:	Budowa placów zabaw dla dzieci na obszarach wiejskich
Cel strategiczny:	Zapewnienie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju Gminy poprzez wzrost kapitału społecznego oraz doskonalenie metod zarządzania gospodarką lokalną.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, organizacje pożytku publicznego
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2016-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej ✓ Przeprowadzenie przetargu ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	500 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Zwiększenie możliwości spędzania czasu wolnego

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

KARTA ZADANIA/PROJEKTU nr 24	
Nazwa zadania:	Budowa ścieżek rowerowych
Cel strategiczny:	Rozwój bazy ekonomicznej Gminy, opartej na rolnictwie i rozwijającej się w jego otoczeniu przedsiębiorczości dla wzrostu dochodów ludności i budżetu Gminy.
Podmiot odpowiedzialny za realizację i podmioty współpracujące:	Wójt Gminy Bielsk Podlaski, zarządcy dróg publicznych
Lokalizacja:	Gmina Bielsk Podlaski
Termin realizacji :	2017-2020 r.
Etapy realizacji:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Opracowanie dokumentacji projektowej, ✓ Przeprowadzenie przetargu, ✓ Realizacja inwestycji.
Szacowany koszt zadania:	700 000, 00 zł
Możliwe źródła finansowania projektu:	Budżet gminy, środki unijne, środki zarządców dróg publicznych
Możliwe programy współfinansujące:	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego
Beneficjenci projektu:	Gmina Bielsk Podlaski
Warunki realizacji zadania:	Dostępność odpowiednich funduszy
Efekty realizacji zadania:	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Poprawa jakości życia mieszkańców, ✓ Zwiększenie możliwości spędzania czasu wolnego

X. POWIĄZANIE PROJEKTÓW Z INNYMI DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI NA TERENIE GMINY/POWIATU/WOJEWÓDZTWA

Odniesienie zapisów Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski do zapisów głównych dokumentów strategicznych opracowanych dla kraju i regionu pozwoli we właściwy sposób zrealizować cele i zadania założone w dokumentach planistycznych i programowych na różnych poziomach zarządzania i realizacji perspektywy finansowej 2014-2020. Analiza ta powinna wykazać zasadność oraz możliwości wsparcia zaplanowanych do wykonania w celu wypełnienia misji i wizji Gminy Bielsk Podlaski. Realizacja Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski jest konsekwencją zapisów wielu dokumentów strategicznych Europy, Polski, województwa podlaskiego oraz dokumentów lokalnych i prawnych. Dokumenty te określają konkretne cele strategiczne, operacyjne, kierunki działań, których istota jest podstawą realizacji Programu. Spójność z dokumentami strategicznymi wynika zatem z występowania zbieżnych celów i kierunków działania określonych w następujących dokumentach o zasięgu europejskim, krajowym, regionalnym oraz lokalnym.

Dokumenty na poziomie gminy:

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Bielsk Podlaski na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 - celem programu ochrony środowiska jest pomoc w rozwiązywaniu istniejących problemów, a także przeciwdziałanie zagrożeniom, które mogą wystąpić w przyszłości. Głównym celem Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Bielsk Podlaski na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021 jest określenie polityki zrównoważonego rozwoju gminy, która ma być formą realizacji polityki ekologicznej państwa, województwa i powiatu.

Powiązanie Programu Rozwoju Lokalnego z Programem Ochrony Środowiska jest zauważalne po zapoznaniu z głównym celem strategicznym, który brzmi: Zrównoważony rozwój gminy szansą zachowania wysokiej jakości środowiska, poprawy bezpieczeństwa ekologicznego oraz warunków życia mieszkańców.

Pozostałe cele szczegółowe powiązane z PRL:

- ✓ Kontynuacja działań związanych z ochroną powietrza atmosferycznego
- ✓ Racjonalne gospodarowanie zasobami wód podziemnych i powierzchniowych
- ✓ Ochrona przyrody i krajobrazu

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

- ✓ Ochrona przed hałasem i polem elektromagnetycznym
- ✓ Zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalin oraz ochrona gleb
- ✓ Ochrona przed poważnymi awariami przemysłowymi
- ✓ Racjonalna gospodarka odpadami przyjazna środowisku
- ✓ Edukacja ekologiczna

Gminna strategia integracji i rozwiązywania problemów społecznych w gminie Bielsk Podlaski na lata 2012-2022

Cel strategiczny I: Wzmocnienie gminnego systemu pomocy i integracji – usamodzielnianie i wyrównywanie szans społecznych osób, rodzin i grup najłabszych

Cele operacyjne:

- ✓ wzrost świadomości praw i możliwości pomocy wśród osób, rodzin najłabszych,
- ✓ zwiększenie aktywności osób starszych ,
- ✓ integracja społeczna osób starszych, niepełnosprawnych,
- ✓ wspieranie osób niepełnosprawnych,
- ✓ aktywizacja społeczna i zawodowa bezrobotnych ,
- ✓ skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniom,
- ✓ skuteczne programy przeciwdziałania ubóstwu wśród mieszkańców,
- ✓ wzmocnienie zasobów kadr specjalistycznych w gminie.

Cel strategiczny II: Zwiększenie świadomości, dostępności i oferty edukacyjnej, programów profilaktyki zdrowia oraz zapewniona opieka nad osobami zależnymi i potrzebującymi (dzieci, osoby starsze, niepełnosprawne)

Cele operacyjne:

- ✓ dobra opieka medyczna, zwiększenie oferty usług specjalistycznych, I
- ✓ dostępne specjalistyczne leczenie, terapia i interwencja,
- ✓ profesjonalna profilaktyka,
- ✓ wzrost poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, przemoc,
- ✓ nowoczesny system edukacji, rekreacji,
- ✓ dostępność bogatej oferty edukacyjnej, opiekuńczej,
- ✓ rozszerzenie usług społecznych, programów edukacyjnych, terapeutycznych, doradczych,
- ✓ wysoka jakość i dostępność infrastruktury lokalowej - edukacyjnej, sportowej, kulturowej .

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Cel strategiczny III: Wysoka jakość życia mieszkańców, integracja, aktywność i udział w życiu kulturowym gminy.

Cele operacyjne:

- ✓ wyrównywanie szans rozwojowych,
- ✓ inspirowanie działań w obszarze kultury,
- ✓ aktywizacja mieszkańców w zakresie sportu, rekreacji i turystyki,
- ✓ promowanie rozwijania zainteresowań i integracji społecznej,
- ✓ aktywizacja i systemowe wsparcie liderów młodzieżowych i środowiskowych,
- ✓ pozyskiwania i wzmocnienie zasobów specjalistów dla gminy
- ✓ promocja twórczości ludowej, produktów regionalnych,
- ✓ powstanie nowych miejsc pracy w sektorze usług codziennych, agroturystyki, rękodzielnictwa, rolnictwa.

Program Wspierania Rodziny w gminie Bielsk Podlaski na lata 2016 – 2018 - służy realizacji gminnej polityki rodzinnej. Misją niniejszego programu jest stworzenie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Bielsk Podlaski.

Cel główny programu: Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

Cele szczegółowe programu wspierania rodziny i kierunki działań:

- ✓ Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny.
- ✓ Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących
- ✓ Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży
- ✓ Wspieranie interdyscyplinarne rodzin i dzieci.

Dokumenty na poziomie powiatu:

Program Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku

Jest dokumentem strategicznym, określającym kierunki działania i długofalową koncepcję rozwoju powiatu. Celem głównym w zakresie strategicznego rozwoju Powiatu Bielskiego jest zapewnienie trwałych podstaw zrównoważonego rozwoju społeczeństwa i gospodarki oraz stworzenie możliwie najlepszych warunków życia jego mieszkańców.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Realizacja „Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski na lata 2016-2020” jest zgodna celem głównym oraz z następującymi celami szczegółowymi Programu Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku:

Cel szczegółowy 1.1. Poprawa dostępności komunikacyjnej wewnątrz Powiatu Bielskiego

Cel szczegółowy 1.2. Poprawa stanu środowiska przyrodniczego na terenie Powiatu Bielskiego

Cel szczegółowy 4.2. Poprawa warunków życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

Dokumenty na poziomie województwa:

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020

Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 jest kluczowym dokumentem, określającym cele i kierunki rozwoju regionu w kolejnych latach. Wskazuje też dziedziny, które należy wspierać, aby zwiększyć konkurencyjność i spójność społeczno-gospodarczą Podlaskiego. Został on uchwalony 9 września 2013 r.

Spójność Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski ze Strategią Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020 r.:

CEL STRATEGICZNY 1: KONKURENCYJNA GOSPODARKA

Cel operacyjny: 1.5 Efektywne korzystanie z zasobów naturalnych

Główne kierunki interwencji:

- ✓ Promowanie postaw i działań sprzyjających efektywności wykorzystania zasobów naturalnych,
- ✓ Ograniczanie energo- i materiałochłonności,
- ✓ Produkcja energii ze źródeł odnawialnych.

Cel operacyjny: 1.6 Nowoczesna infrastruktura sieciowa

Główne kierunki interwencji:

- ✓ Rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej,
- ✓ Przebudowa systemu energetycznego,
- ✓ Wspieranie rozwoju infrastruktury gazowej.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

CEL STRATEGICZNY 2: POWIĄZANIA KRAJOWE I MIĘDZYNARODOWE

Cel operacyjny: 2.5 Podniesienie zewnętrznej i wewnętrznej dostępności komunikacyjnej regionu

Główne kierunki interwencji:

- ✓ Poprawa zewnętrznej dostępności transportowej regionu
- ✓ Wzmocnienie spójności terytorialnej poprzez wspieranie wewnętrznej dostępności transportowej
- ✓ Efektywny system transportu publicznego.

CEL STRATEGICZNY 3: JAKOŚĆ ŻYCIA

Cel operacyjny: 3.1. Zmniejszenie negatywnych skutków problemów demograficznych

Główne kierunki interwencji:

- ✓ Wspieranie rodzin w opiece nad dzieckiem i osobami zależnymi,
- ✓ Rozwój nowoczesnych, dobrze adresowanych usług społecznych,
- ✓ Wsparcie aktywności zawodowej i społecznej osób starszych, umożliwiające lepsze wykorzystanie ich potencjału.

Cel operacyjny: 3.4. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Główne kierunki interwencji:

- ✓ Edukacja ekologiczna i zwiększenie aktywności prośrodowiskowej społeczeństwa,
- ✓ Ochrona powietrza, gleb, wody i innych zasobów,
- ✓ Efektywny system gospodarowania odpadami,
- ✓ Gospodarka niskoemisyjna (w tym efektywność energetyczna),
- ✓ Ochrona zasobów przyrodniczych i wartości krajobrazowych oraz odtwarzanie i renaturalizacja ekosystemów zdegradowanych.

Przewiduje się, że podstawowym źródłem środków w formie dotacji dla gminy Bielsk Podlaski będzie Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020 zamieszczone są następujące osie priorytetowe:

Oś 1. Wzmocnienie potencjału i konkurencyjności gospodarki regionu

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Oś 2. Przedsiębiorczość i aktywność zawodowa

Oś 3. Kompetencje i kwalifikacje

Oś 4. Poprawa dostępności komunikacyjnej

Oś 5. Gospodarka niskoemisyjna

Oś 6. Ochrona środowiska i racjonalne gospodarowanie jego zasobami

Oś 7. Poprawa spójności społecznej

Oś 8. Infrastruktura dla usług użyteczności publicznej

Oś 9. Rozwój lokalny

Celem głównym Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) 2014-2020 jest poprawa konkurencyjności rolnictwa, zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi i działania w dziedzinie klimatu oraz zrównoważony rozwój terytorialny obszarów wiejskich. Program realizuje sześć priorytetów wyznaczonych dla unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020, a mianowicie:

1. Ułatwianie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich.
2. Poprawa konkurencyjności wszystkich rodzajów gospodarki rolnej i zwiększenie rentowności gospodarstw rolnych.
3. Poprawa organizacji łańcucha żywnościowego i promowanie zarządzania ryzykiem w rolnictwie.
4. Odtwarzanie, chronienie i wzmacnianie ekosystemów zależnych od rolnictwa i leśnictwa.
5. Wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami i przechodzenia na gospodarkę niskoemisyjną i odporną na zmianę klimatu w sektorach: rolnym, spożywczym i leśnym.
6. Zwiększenie włączenia społecznego, ograniczenie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich.

Spójność Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski ze Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego 2014-2020:

OŚ PRIORYTETOWA IV. POPRAWA DOSTĘPNOŚCI TRANSPORTOWEJ

Działanie 4.1 Mobilność regionalna

OŚ PRIORYTETOWA V. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Działanie 5.4 Strategie niskoemisyjne

OŚ PRIORYTETOWA VI. OCHRONA ŚRODOWISKA I RACJONALNE GOSPODAROWANIE JEGO ZASOBAMI

Działanie 6.1 Efektywny system gospodarowania odpadami

Działanie 6.2 Ochrona wody i gleb

OŚ PRIORYTETOWA VIII. INFRASTRUKTURA DLA USŁUG UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ

Działanie 8.1 Rozwój usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną

Działanie 8.2 Uzupelnienie deficytów w zakresie infrastruktury edukacyjnej i szkoleniowej

Działanie 8.3 Ochrona dziedzictwa kulturowego

Działanie 8.4 Infrastruktura społeczna

Działanie 8.5 Rewitalizacja

Działanie 8.6 Inwestycje na rzecz rozwoju lokalnego

OŚ PRIORYTETOWA IX. ROZWÓJ LOKALNY

Działanie 9.1 Rewitalizacja społeczna i kształtowanie kapitału społecznego

Poziom krajowy

„**Założenia systemu zarządzania rozwojem Polski**” – przyjęte przez Radę Ministrów 27 kwietnia 2009 r. Polityka rozwoju kraju powinna pełnić nadrzędną rolę w stosunku do wszystkich polityk sektorowych, dziedzinowych i regionalnych. W związku z tym przez politykę rozwoju należy rozumieć: „zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych i realizowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju kraju, spójności społeczno-gospodarczej, regionalnej i przestrzennej, podnoszenia konkurencyjności gospodarki oraz tworzenia nowych miejsc pracy w skali krajowej, regionalnej lub lokalnej”.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” - określająca główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej – przyjęta przez Radę Ministrów 05.02.2013 r. (M.P. z 2013 r., poz. 121)

Celem głównym przedstawionych w niniejszym dokumencie działań jest poprawa jakości życia Polaków. Osiągnięcie tego celu powinno być mierzone, z jednej strony, wzrostem produktu krajowego

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

brutto (PKB) na mieszkańca, a z drugiej zwiększeniem spójności społecznej oraz zmniejszeniem nierównomierności o charakterze terytorialnym, jak również skalą skoku cywilizacyjnego społeczeństwa oraz innowacyjności gospodarki w stosunku do innych krajów.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie – przyjęta przez Radę Ministrów w dniu 13 lipca 2010 r

Podstawą programowania i realizacji efektywnej polityki regionalnej są: analiza stanu, trendów i prognoz społeczno-gospodarczych kraju i jego regionów oraz określenie na tej podstawie najważniejszych wyzwań, przed którymi ta polityka staje w wyznaczonym horyzoncie czasowym.

Strategiczny cel polityki regionalnej to: *Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym.*

Cel strategiczny odpowiada na wyzwania stojące przed polskimi regionami wynikające z trendów rozwojowych, jednocześnie skupiając się na wykorzystaniu potencjałów wyznaczanych w odniesieniu do różnych terytoriów tak, aby w optymalny sposób wzmacniać przewagi konkurencyjne występujące w kraju i usuwać bariery rozwojowe. Tak określony cel polityki regionalnej będzie ważnym elementem podwyższenia konkurencyjności, kreowania wzrostu i zatrudnienia oraz spójności w Polsce.

Programy operacyjne na lata 2014-2020 – możliwości uzyskania wsparcia z zewnętrznych źródeł finansowania inwestycji

a. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020

Celem głównym programu operacyjnego jest: Wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej.

b. Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

Celem PO WER jest wzmocnienie wybranych polityk publicznych realizujących cele strategii Europa 2020. Kształt Programu i jego zakres wynika z doświadczeń z realizacji programów operacyjnych w poprzednich perspektywach finansowych: 2004-2006 oraz 2007-2013 i stanowi swoiste kontinuum logiki przyjętej w realizacji przedsięwzięć z Europejskiego Funduszu Społecznego w Polsce.

c. Program Operacyjny Polska Wschodnia 2014-2020

Ze względu na specyfikę sytuacji społeczno-gospodarczej, Polska Wschodnia jest obszarem szczególnego zainteresowania polityki regionalnej, wymagającym podejmowania dodatkowych działań, umożliwiających nadrobienie zapóźnień i zdynamizowanie rozwoju.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Wizja strategiczna dla Polski Wschodniej koncentruje się na trzech szansach rozwojowych, które w największym stopniu mogą przyczynić się w średnim okresie do poprawy wydajności pracy, a w efekcie – do poprawy pozycji rozwojowej i konkurencyjnej makroregionu. Te szanse to:

- 1) systematyczne podnoszenie poziomu innowacyjności makroregionalnej gospodarki, bazujące na endogenicznych wiodących specjalizacjach gospodarczych,
- 2) aktywizacja zasobów pracy i podniesienie jakości kapitału ludzkiego i społecznego,
- 3) budowanie intensywnych powiązań społeczno-gospodarczych z lepiej rozwiniętym otoczeniem, dla których warunkiem niezbędnym jest zintegrowana i efektywna infrastruktura powiązań komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych oraz rozbudowana i zmodernizowana infrastruktura elektroenergetyczna.

d. Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014-2020

Celem programu jest wzmocnienie cyfrowych fundamentów dla społeczno-gospodarczego rozwoju kraju. Zgodnie z Umową Partnerstwa, jako fundamenty te przyjęto: szeroki dostęp do szybkiego Internetu, efektywne i przyjazne użytkownikom e-usługi publiczne oraz stale rosnący poziom kompetencji cyfrowych społeczeństwa.

e. Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020

Wsparcie ze środków PO IR będzie skoncentrowane na projektach realizowanych w obszarach inteligentnych specjalizacji, czyli w wybranych dziedzinach nauki i gospodarki, stanowiących potencjał rozwojowy kraju i regionów.

Powyższe wskazuje iż, działania zaplanowane na terenie gminy Bielsk Podlaski są spójne z działaniami realizowanymi na poziomie wojewódzkim. Dostrzega się także spójność działań na terenie gminy ze strategią kraju, w której również zaplanowano działania związane z ochroną środowiska, poprawą dostępności komunikacyjnej czy działania związane z integracją społeczną.

Dodatkowo, zaplanowane działania są zgodne z innymi dokumentami uchwalonymi w Gminie Bielsk Podlaski. Wykazana w niniejszym punkcie korelacja pomiędzy zaplanowanymi działaniami na terenie gminy, a zapisami strategii kraju czy województwa, a także zgodność z priorytetami Regionalnego Programu Operacyjnego wskazuje na istotność zaplanowanych działań. Realizacja wskazanych działań przyczyni się nie tylko do rozwoju lokalnego w Gminie Bielsk Podlaski, ale także do realizacji założeń strategii kraju czy województwa.

XI. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ PROGRAMU ROZWOJU LOKALNEGO

Nadrzędnym celem wszystkich działań władz samorządowych Gminy Bielsk Podlaski jest zrównoważony rozwój gminy z poszanowaniem otaczającego go środowiska i z zachowaniem panującego krajobrazu. Tylko taki rozwój przyniesie poprawę warunków życia jej mieszkańców. Musi być przy tym zachowana spójność gospodarcza i komunikacyjna gminy z regionem. Taki rozwój może być osiągnięty przy właściwym zagospodarowaniu przestrzennym oraz odpowiednim poziomie infrastruktury technicznej i społecznej. Gmina musi być atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, pracy i odpoczynku, aby ludzie chcieli w niej mieszkać, pracować i inwestować. Tylko takie podejście może odwrócić niekorzystne trendy demograficzne oraz spowodować rozwój gospodarczy gminy.

Osiągnięcia Programu Rozwoju Lokalnego będą mierzone poprzez wskaźniki produktu, wskaźniki rezultatu oraz wskaźniki oddziaływania.

Wskaźniki produktu. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych i charakteryzują fizyczne parametry realizowanych przedsięwzięć. Odnoszą się do wszystkich tych produktów, które powstały w trakcie realizowania projektu oraz w rezultacie wydatkowania przyznanych środków. Swoim zasięgiem nie wykraczają poza przyjęty termin wdrażania danego przedsięwzięcia.

Wskaźniki produktu:

- ✓ Długość zmodernizowanych dróg gminnych,
- ✓ Liczba wybudowanych/zmodernizowanych elementów infrastruktury drogowej,
- ✓ Powierzchnia zmodernizowanych/wyremontowanych obiektów infrastruktury społecznej,
- ✓ Liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków,
- ✓ Liczba zamontowanych kolektorów słonecznych,
- ✓ Liczba km wybudowanych ścieżek rowerowych,
- ✓ Liczba zakupionych ciągników wraz z osprzętem,
- ✓ Liczba przebudowanych/wyremontowanych hydroforni,
- ✓ Liczba wybudowanych ujęć wód,
- ✓ Liczba wybudowanych placów zabaw dla dzieci,
- ✓ Długość wybudowanej sieci kanalizacji.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Wskaźniki rezultatu dotyczą efektów działań, które nastąpiły po zakończeniu i w wyniku realizowania projektu oraz które wpływają bezpośrednio na otoczenie społeczno-ekonomiczne. Wskaźnik rezultatu informuje o zmianach, jakie nastąpiły w wyniku wcielenia w życie danego przedsięwzięcia. Powinny być one przedstawiane za etap nie wcześniejszy niż wskaźniki produktu.

Wskaźniki rezultatu:

- ✓ Liczba gospodarstw domowych/budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej,
- ✓ Liczba osób korzystających z placów zabaw,
- ✓ Liczba osób korzystających ze świetlic wiejskich,
- ✓ Łączne oszczędności czasu przejazdu po zmodernizowanych drogach.

Wskaźnik oddziaływania ocenia efekty projektu w dłuższej perspektywie, czyli nie bezpośrednio po zakończeniu przedsięwzięcia. Tego rodzaju mierniki zazwyczaj przedstawia się rok po zrealizowaniu danej inicjatywy celem pokazania trwałych zmian jakie spowodowały w otoczeniu społeczno-ekonomicznym.

Wskaźniki oddziaływania:

- ✓ Poprawa bezpieczeństwa ruchu drogowego,
- ✓ Poprawa stanu środowiska naturalnego (powietrza, wód, szaty roślinnej),
- ✓ Podniesienie standardu życia mieszkańców,
- ✓ Zwiększenie wartości i atrakcyjności terenu Gminy Bielsk Podlaski,
- ✓ Wyzwolenie lokalnego potencjału przedsiębiorczości i zaangażowanie mieszkańców w celu przezwyciężenia trudności ekonomicznych,
- ✓ Zwiększenie liczby turystów odwiedzających gminę,
- ✓ Zwiększenie zainteresowania społeczeństwa życiem kulturalnym,
- ✓ Pozyskanie inwestorów zewnętrznych,
- ✓ Zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska,
- ✓ Wzrost aktywności pozalekcyjnej dzieci i młodzieży.

Oprócz wymienionych wskaźników realizacja Programu wpłynie na szereg dziedzin społeczno-gospodarczych Gminy Bielsk Podlaski w sposób niewymierny. Generalnie wszystkie realizowane projekty spowodują poprawę warunków życia, przyczynią się do poprawy warunków sanitarnych oraz stanu czystości.

XII. SYSTEM WDRAŻANIA

System wdrażania Programu Rozwoju Lokalnego Gminy Bielsk Podlaski jest realizowany w oparciu o system wdrażania pomocy strukturalnej Unii Europejskiej. Poszczególne projekty będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia. Korzystanie ze środków własnych, jak i środków unijnych wymusza konieczność sprostania wielu wymogom formalnym, głównie za sprawą odmiennych zasad wykorzystania danych środków finansowych.

Dla skutecznej implementacji programu rozwoju lokalnego konieczne jest określenie systemu jego wdrażania. Program Rozwoju Lokalnego, który jest przedmiotem niniejszego opracowania, to przede wszystkim zbiór działań strategicznych i zadań, wraz z zaleceniami jak finansować zadania. Punktem wyjścia systemu wdrażania jest jasno określony zbiór działań i zadań, wynikających z potrzeb gminy. System wdrażania planowania rozwoju lokalnego posiadać powinien następujące wymiary:

- ✓ Czasowy – w jakim czasie wykonywane będą poszczególne zadania,
- ✓ Podmiotowy – kto będzie wykonywał poszczególne zadania,
- ✓ Przestrzenny – jaka będzie lokalizacja poszczególnych zadań.

System wdrażania projektów i zadań Programu Rozwoju Lokalnego będzie uwzględniał wszystkie aspekty planowania, organizowania, zatrudnienia, i kontroli wykonania przyjętych zadań. Zasadniczym celem systemu wdrażania przyjętych zadań jest zamknięcie projektu w terminie, dostarczenie korzyści określonym wcześniej beneficjantom, utrzymanie dyscypliny budżetowej.

System wdrażania będzie obejmował:

- ✓ komunikację społeczną w zakresie przyjmowania nowych zadań organizacyjnych i inwestycyjnych;
- ✓ przygotowanie dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji ujętych w kartach zadań;
- ✓ składanie wniosków aplikacyjnych o przyznanie dofinansowania do odpowiedniej instytucji; realizacja inwestycji zgodnie z określonymi wymogami formalnymi;
- ✓ monitorowanie i raportowanie wydatków i efektów rzeczowych projektu.

Dla właściwej oceny Instytucja Zarządzająca może tworzyć grupy robocze, korzystać z opinii niezależnych ekspertów lub usług innych instytucji

W celu prawidłowego i terminowego wdrażania Programu Rozwoju Lokalnego musi podlegać on ciągłej obserwacji pod kątem realizacji potrzeb społecznych. Nie może on znacząco odbiegać od

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej oraz uwarunkowań prawnych, dlatego wskazana jest systematyczna aktualizacja planu.

Program Rozwoju Lokalnego realizowany będzie po jego zatwierdzeniu przez Radę Gminy. Po przyjęciu przez Radę Gminy, za jego właściwe wdrożenie oraz przedstawianie okresowych ocen z postępu jego realizacji odpowiedzialny będzie organ wykonawczy gminy tj. Wójt Gminy. Do pomocy we właściwym wdrożeniu Programu Wójt Gminy dysponuje aparatem wykonawczym w postaci Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych gminy.

Gmina reprezentowana przez Wójta ponosi odpowiedzialność za całość zobowiązań zawartych w Programie Rozwoju Lokalnego oraz ich poprawne i efektywne wdrożenie. W szczególności winna zapewnić dostępność oraz przygotować system udostępnienia wszelkich zasobów w tym finansowanych, niezbędnych do wdrożenia projektów i zadań zawartych w Programie Rozwoju Lokalnego.

Za poszczególne zakresy zadań odpowiadają komórki organizacyjne Urzędu Gminy, zgodnie ze swoją właściwością i zakresem odpowiedzialności.

Warunkiem niezbędnym dla pełnego wdrożenia programu jest również uwzględnianie wydatków z nim związanych w budżetach na kolejne lata. Za ten element odpowiada Rada Gminy. Dlatego też Wójt Gminy przedkładając Radzie projekty budżetów winien przetransponować do nich założenia finansowe zawarte w Programie Rozwoju Lokalnego przewidziane w nim na dany rok.

Poszczególne projekty zawarte w Programie będą wdrażane w oparciu o zasady wydatkowania środków według źródeł ich pochodzenia. Korzystanie ze środków własnych, jak i środków unijnych wymusza konieczność sprostania wielu wymogom formalnym, głównie za sprawą odmiennych zasad wykorzystania danych środków finansowych.

Przyjęty System Wdrażania unikać będzie często spotykanych błędów i przyczyn niepowodzeń w realizacji zadań, zwłaszcza jeżeli chodzi o jednostki samorządu terytorialnego.

XIII. SPOSOBY MONITOROWANIA, OCENY I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ

Program Rozwoju Lokalnego jest dokumentem długofalowym, cechującym się zmiennością i dynamizmem. Dlatego też dokument ten będzie musiał podlegać monitoringowi i zmianom w zależności od aktualnej sytuacji społeczno – gospodarczej. Celem monitoringu jest zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Sprawowany będzie przez Wójta, którego zadaniem będzie monitoring projektów, wskaźników realizacji zadań cząstkowych oraz ocena rezultatów wdrażania Programu Rozwoju Lokalnego wraz z rekomendowaniem wprowadzenia niezbędnych zmian.

Jednym z podstawowych elementów systemu monitorowania i ewaluacji Programu Rozwoju Lokalnego jest system instytucjonalny, w jakim będzie on funkcjonował. W tym celu przed planowaniem procedur i mechanizmów dotyczących monitorowania i oceny Programu Rozwoju Lokalnego należy nazwać i określić rolę w systemie monitoringu i oceny następujących instytucji uczestniczących w zarządzaniu realizacją PRL:

- ✓ Wójt Gminy,
- ✓ Rada Gminy,
- ✓ Sekretarz Gminy.

Monitoring Programu Rozwoju Lokalnego odbywać się będzie na poziomie oceny realizacji poszczególnych zadań.

Bieżąca ocena powinna pozwolić na natychmiastowe dostosowywanie projektów lub ich elementów do zmieniających się warunków zewnętrznych (zmiana partnerów, inne źródła finansowania, zmiana priorytetów).

Działania promocyjne i informacyjne mają na celu przede wszystkim informowanie potencjalnych i aktualnych beneficjentów o możliwościach korzystania ze wsparcia na realizację projektów w ramach Programu Rozwoju Lokalnego, jak również informowania opinii publicznej o zasięgu i rozmiarze wsparcia wspólnotowego dla poszczególnych projektów oraz o rezultatach tych działań.

Odpowiedzialność za rozpowszechnianie informacji o realizowanych projektach oraz rezultatach spoczywa na Sekretarzu Gminy. Głównym jego zadaniem jest rozpowszechnienie informacji o Programie Rozwoju Lokalnego na szczeblu gminnym oraz ponadgminnym. Osoby i

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

instytucje odpowiedzialne za realizację poszczególnych projektów będą również odpowiedzialne za rozpowszechnianie informacji i promocję. Jednostki te będą wykonywały następujące zadania:

- ✓ dostarczanie i rozpowszechnianie informacji dotyczących funduszy wspierających projekty realizowane w gminie w ramach Programu Rozwoju Lokalnego;
- ✓ dostarczanie i rozpowszechnianie informacji o projektach realizowanych na terenie Gminy w ramach Programu Rozwoju Lokalnego;
- ✓ inicjowanie i realizacja dodatkowych działań promocyjnych (akcje informacyjne, itp.).

Głównymi kanałami informacyjnymi są:

- ✓ tablice informacyjne umieszczane w miejscu realizacji projektów współfinansowanych ze środków funduszy strukturalnych,
- ✓ strona internetowa,
- ✓ ogłoszenia na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy,
- ✓ informacje prasowe,
- ✓ informacje przekazywane na sesjach Rady Gminy,
- ✓ konsultacje w postaci zebrań wiejskich.

Działania informacyjne i promocyjne podlegają regularnej ewaluacji oraz ocenie dokonywanej przez Radę Gminy.

Głównymi celami działań informacyjno-promocyjnych związanych z PRL będzie:

- ✓ upowszechnienie informacji na temat inwestycji planowych w gminie do roku 2020 wraz ze wskazaniem szacunkowych kosztów realizacji projektów;
- ✓ wskazanie możliwości uzyskania zewnętrznego dofinansowania na niektóre planowane przedsięwzięcia;
- ✓ bieżące informowanie opinii publicznej o zakresie i wymiarze otrzymanej pomocy unijnej dla poszczególnych projektów.

Grupami docelowymi public relations PRL, czy szerzej promocji PRL będzie przede wszystkim społeczność lokalna Gminy Bielsk Podlaski, czyli mieszkańcy, gminne władze samorządowe, lokalne organizacje i instytucje funkcjonujące na terenie gminy (grupy docelowe wewnętrzne). Informacja o dokumencie będzie także ukierunkowana „na zewnątrz”, czyli do władz wojewódzkich oraz różnego typu organizacji społecznych i pozarządowych, samorządów gospodarczych, działających nie tylko na szczeblu lokalnym, ale także regionalnym.

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Szczegółowym celem działań promocyjnych skierowanych do „wewnętrznych” grup docelowych będzie:

- ✓ informowanie o postępie realizacji zadań zawartych w PRL;
- ✓ zachęcenie poszczególnych instytucji i organizacji do włączenia się w realizację działań zapisanych w dokumencie.

Natomiast szczegółowym celem działań promocyjnych skierowanych do „zewnętrznych” grup docelowych będzie tworzenie pozytywnego wizerunku gminy Bielsk Podlaski jako gminy posiadającej opracowaną wizję rozwoju.

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Bielsk Podlaski wg struktury własności.....	19
Wykres 2. Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Bielsk Podlaski w 2014 roku	26
Wykres 3. Poziom zatrudnienia w Gminie Bielsk Podlaski 2000-2014.....	32
Wykres 4. Zasięg korzystania z pomocy społecznej w Gminie Bielsk Podlaski w latach 2009-2014.....	36
Wykres 5. Dochody budżetu Gminy Bielsk Podlaski według rodzajów w 2014 roku.....	50
Wykres 6. Wydatki budżetu Gminy Bielsk Podlaski w 2014 r.	54

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

SPIS TABEL

Tabela 1. Lesistość Gminy Bielsk Podlaski w 2014 roku	12
Tabela 2. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Bielsk Podlaski	18
Tabela 3. Liczba podmiotów gospodarczych w gminach wiejskich powiatu bielskiego.....	18
Tabela 4. Liczba podmiotów gospodarczych w Gminie Bielsk Podlaski wg rodzajów działalności PKD 2007.....	19
Tabela 5. Podmioty gospodarcze w Gminie Bielsk Podlaski w podziale na rodzaj PKD	20
Tabela 6. Liczba oraz powierzchnia gospodarstw w Gminie Bielsk Podlaski	21
Tabela 7. Powierzchnia Gminy Bielsk Podlaski z podziałem na rodzaj użytkowania gruntów	22
Tabela 8. Powierzchnia zasiewów w Gminie Bielsk Podlaski	22
Tabela 9. Pogłowie zwierząt gospodarskich w Gminie Bielsk Podlaski	23
Tabela 10. Trendy demograficzne w Gminie Bielsk Podlaski	24
Tabela 11. Liczba ludności w Gminie Bielsk Podlaski w latach 2004-2014.....	25
Tabela 12. Zestawienie porównawcze liczb i wskaźników dla Gminy Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego	25
Tabela 13. Zestawienie porównawcze liczb i wskaźników dla Gminy Bielsk Podlaski, powiatu bielskiego i województwa podlaskiego w 2014 r.	26
Tabela 14. Ludność w wieku 13 lat i więcej według płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.	28
Tabela 15. Ludność w wieku 13 lat i więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2011 r. ...	28
Tabela 16. Osoby niepełnosprawne według kategorii niepełnosprawności w 2011 r.....	30
Tabela 17. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej według aktywności ekonomicznej w 2011 r.	30
Tabela 18. Osoby niepełnosprawne w wieku 15 lat i więcej według płci i kategorii niepełnosprawności oraz poziomu wykształcenia w 2011 r.....	31
Tabela 19. Pracujący w Gminie Bielsk Podlaski	32
Tabela 20. Ludność w wieku 15 lat i więcej utrzymująca się z pracy na rachunek własny w rolnictwie według płci i poziomu wykształcenia w 2011 r.	33
Tabela 21. Stan i struktura bezrobocia w Gminie Bielsk Podlaski w latach 2010-2015	34
Tabela 22. Zasiłki rodzinne w Gminie Bielsk Podlaski	36
Tabela 23. Powody przyznania pomocy społecznej rodzinom w Gminie Bielsk Podlaski	37
Tabela 24. Formy udzielanej pomocy finansowej (w zł)	39
Tabela 25. Udzielone świadczenia niepieniężne (w zł).....	40
Tabela 26. Inne rodzaje pomocy i świadczeń	41
Tabela 27. Sieć wodociągowa w Gminie Bielsk Podlaski.....	44
Tabela 28. Sieć kanalizacyjna w Gminie Bielsk Podlaski.....	45
Tabela 29. Ilość odpadów komunalnych wytworzonych na terenie Gminy Bielsk Podlaski w roku 2014	46
Tabela 30. Dochody ogółem gmin wiejskich powiatu bielskiego w latach 2011-2014	49
Tabela 31. Dochody budżetu Gminy Bielsk Podlaski według działów w 2014 roku.....	50
Tabela 32. Dochody ogółem i dochody własne na 1 mieszkańca gmin wiejskich powiatu bielskiego..	51

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 33. Dochody Gminy Bielsk Podlaski w latach 2012-2014	52
Tabela 34. Wydatki ogółem gmin wiejskich powiatu bielskiego w 2014 roku.....	53
Tabela 35. Wydatki ogółem oraz wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Bielsk Podlaski.....	53
Tabela 36. Wydatki budżetu Gminy Bielsk Podlaski według działów.....	54
Tabela 37. Wielkość wydatków majątkowych i bieżących w latach 2012-2014 w Gminie Bielsk Podlaski.....	55
Tabela 38. Projekty realizowane przez Gminę Bielsk Podlaski oraz finansowane z funduszy europejskich	55
Tabela 39. Liczba porad medycznych udzielonych pacjentom na terenie Gminy Bielsk Podlaski	60
Tabela 40. Obiekty gastronomiczno-noclegowe na terenie Gminy Bielsk Podlaski.....	60
Tabela 41. Placówki oświatowe w Gminie Bielsk Podlaski.....	64
Tabela 42. Informacje o wynikach sprawdzianu i egzaminów uczniów w Gminie Bielsk Podlaski w 2015 r.	64
Tabela 43. Porównanie średnich wyników egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku dla województwa podlaskiego i Gminy Bielsk Podlaski.....	65
Tabela 44. Wskaźniki dotyczące czytelnictwa w Gminie Bielsk Podlaski	68
Tabela 45. Plan finansowy i inwestycyjny na lata 2016-2020 Gminy Bielsk Podlaski	89

PROGRAM ROZWOJU LOKALNEGO GMINY BIELSK PODLASKI

Tabela 33. Dochody Gminy Bielsk Podlaski w latach 2012-2014.....	52
Tabela 34. Wydatki ogółem gmin wiejskich powiatu bielskiego w 2014 roku	53
Tabela 35. Wydatki ogółem oraz wydatki na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Gminie Bielsk Podlaski	53
Tabela 36. Wydatki budżetu Gminy Bielsk Podlaski według działów	54
Tabela 37. Wielkość wydatków majątkowych i bieżących w latach 2012-2014 w Gminie Bielsk Podlaski.....	55
Tabela 38. Projekty realizowane przez Gminę Bielsk Podlaski oraz finansowane z funduszy europejskich.....	55
Tabela 39. Liczba porad medycznych udzielonych pacjentom na terenie Gminy Bielsk Podlaski	60
Tabela 40. Obiekty gastronomiczno-noclegowe na terenie Gminy Bielsk Podlaski.....	60
Tabela 41. Placówki oświatowe w Gminie Bielsk Podlaski	64
Tabela 42. Informacje o wynikach sprawdzianu i egzaminów uczniów w Gminie Bielsk Podlaski w 2015 r.....	64
Tabela 43. Porównanie średnich wyników egzaminu gimnazjalnego w 2015 roku dla województwa podlaskiego i Gminy Bielsk Podlaski	65
Tabela 44. Wskaźniki dotyczące czytelnictwa w Gminie Bielsk Podlaski.....	68
Tabela 45. Plan finansowy i inwestycyjny na lata 2016-2020 Gminy Bielsk Podlaski.....	89

PRZEWODNICZĄCY RADY

mgr Anatol Grzegorz Tymiński